

Osnovna šola 8 talcev Logatec

IZOBRAŽEVANJE V TEMI IN TIŠINI TER OZAVEŠČENOST MLADIH O GLUHOSLEPOTI

(Raziskovalna naloga s področja sociologije)

(Slika na naslovnici: <https://albertonrecord.co.za/112290/hope-for-the-deaf-blind> (pridobljeno 7.2.2023))

Raziskovalka: Lina Ciglarič

Mentorica: Maja Grbec Švajncer

Logatec, marec 2023

Zahvala

Raziskovalno nalogo sem izdelala v Osnovni šoli 8 talcev Logatec. Moja mentorica je prof. Maja Grbec Švajncer, ki poučuje zgodovino. Iskreno se ji zahvaljujem za njen trud in motivacijo.

Zahvaljujem se prof. Daši Birsa za lektoriranje besedila v raziskovalni nalogi in vprašalnikov.

Zahvaljujem se tudi prof. Andreji Erker za lektoriranje angleškega povzetka (abstract).

Zahvalila bi se ge. Urši Lušina za pridobljene zapiske in knjige o gluhoslepoti.

Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN, Centru IRIS ter Zavodu za gluhe in naglušne se zahvaljujem za vso pomoč, posebna zahvala je namenjena gospe Simoni Gerenčer (sekretarki združenja DLAN), ravnateljici Centra IRIS ge. Romani Kolar, pedagogom iz centra Iris, in Maji Smrekar (svetovalni delavki na ZGNL).

Iskreno se za sodelovanje zahvaljujem tudi učencem in učiteljem OŠ 8 talcev Logatec ter intervjuvanim osebam, brez katerih ne bi mogla izdelati eksperimentalnega dela raziskovalne naloge.

Rada bi se zahvalila tudi svoji mami za motivacijo in podporo, ki mi jo je nudila v času pisanja raziskovane naloge.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK

1	UVOD	1
1.1	CILJI NALOGE	1
1.2	METODE DELA	1
2	TEORETIČNI DEL.....	2
2.1	INVALIDNOST.....	2
2.1.1	DEFINICIJA BESEDE INVALID	2
2.1.2	DEFINICIJA BESEDE INVALIDNOST	2
2.2	GLUHOSLEPOTA.....	3
2.2.1	KAJ JE GLUHOSLEPOTA	3
2.2.2	GLUHOSLEPOTA V SLOVENIJI	4
2.2.3	KOLIKO JE OSEB Z GLUHOSLEPOTO	6
2.3	ZDRUŽENJE GLUHOSLEPIH SLOVENIJE DLAN.....	6
2.4	OSEBNA ASISTENCA OSEBAM Z GLUHOSLEPOTO	7
2.4.1	DEFINICIJA BESEDE OSEBNA ASISTENCA	8
2.5	VRSTE GLUHOSLEPOTE	8
2.5.1	PRIROJENA GLUHOSLEPOTA.....	8
2.5.2	PRIDOBLEJENA GLUHOSLEPOTA.....	9
2.6	ŠOLANJE GLUHOSLEPIH	9
2.6.1	ZGODOVINA IZOBRAŽEVANJA GLUHOSLEPIH OSEB.....	9
2.6.2	KOMUNIKACIJA GLUHOSLEPIH OTROK	11
2.6.3	POSEBNI PROGRAM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V SLOVENIJI.....	12
2.6.4	USTANOVE ZA GLUHOSLEPE V SLOVENIJI	14
3	EKSPERIMENTALNI DEL	16
3.1	RAZISKOVALNI PROBLEM, VPRAŠANJA IN HIPOTEZE	16
3.1.1	NAMEN NALOGE.....	16
3.1.2	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	16
3.1.3	HIPOTEZE	16
3.2	RAZISKOVALNA METODA	17
3.2.1	VPRAŠALNIK – UČENCI 6. RAZREDA.....	18
3.2.2	VPRAŠALNIK – UČENCI 7. RAZREDA.....	25
3.1.3	VPRAŠALNIK – UČENCI 8. RAZREDA.....	31
3.1.4	VPRAŠALNIK – UČENCI 9. RAZREDA.....	38
3.1.5	VPRAŠALNIK – UČITELJI	45

4	RAZPRAVA IN UGOTOVITVE ANKETNE RAZISKAVE	52
5	HIPOTEZE, UGOTOVITVE IN RAZPRAVA.....	59
6	ZAKLJUČEK	61
7	SPLETNI VIRI.....	62
	7.1 SEZNAM SPLETNIH VIROV	62
	7.2 SEZNAM KNJIŽNIH VIROV	62
8	PRILOGE	63

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število anketirancev v primerjavi s številom vpisanih učencev	17
Graf 2: Učenci 6. razreda po spolu	18
Graf 3: Razumevanje besede gluhoslepota pri učencih 6. razreda	18
Graf 4: So učenci 6. razreda spoznali gluhoslepo osebo?	19
Graf 5: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev šestega razreda v času izobraževanja bolj pogosta.....	19
Graf 6: Mnenje učencev 6. razreda o ustanovah, v katerih se lahko šolajo gluhoslepi otroci.....	20
Graf 7: Mnenje učencev 6. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa	20
Graf 8: Mnenje učencev 6. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto.....	21
Graf 9: Kaj menijo učenci 6. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih	21
Graf 10: Mnenje učencev 6. razreda, o tem, ali si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program.	22
Graf 11: Ali učenci 6. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod.....	23
Graf 12: Ali bi učenci 6. razreda pomagali gluhoslepi osebi.....	23
Graf 13: Čemu bi se učenci 6. razreda najtežje odpovedali	24
Graf 14: Učenci 7. razreda po spolu	25
Graf 15: Razumevanje gluhoslepote pri učencih 7. razreda	25
Graf 16: Ali so učenci 7. razreda že spoznali gluhoslepo osebo	26
Graf 17: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev sedmega razreda v času izobraževanja bolj pogosta.....	26
Graf 18: Mnenje učencev 7. razreda o šolanju gluhoslepih otrok	27
Graf 19: Mnenje učencev 7. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa.....	27
Graf 20: Mnenje učencev 7. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto.....	28
Graf 21: Kaj menijo učenci 7. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih	28

Graf 22: Mnenje učencev 7. razreda o tem, ali si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program	29
Graf 23: Ali učenci 7. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod	29
Graf 24: Ali bi učenci 7. razreda pomagali gluhoslepi osebi.....	30
Graf 25: Čemu bi se učenci 7. razreda najtežje odpovedali	31
Graf 26: Učenci 8. razreda po spolu	31
Graf 27: Razumevanje besede gluhoslepota pri učencih 8. razreda	32
Graf 28: Ali so učenci 8. razreda že spoznali gluhoslepo osebo	32
Graf 29: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev osmega razreda v času izobraževanja bolj pogosta.....	33
Graf 30: Mnenje učencev 8. razreda o šolanju gluhoslepih otrok	33
Graf 31: Mnenje učencev 8. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa.....	34
Graf 32: Mnenje učencev 8. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto.....	34
Graf 33: Kaj menijo učenci 8. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih	35
Graf 34: Mnenje učencev 8. razreda o možnosti izbire srednješolskega programa pri gluhoslepih učencih	36
Graf 35: Ali učenci 8. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod	36
Graf 36: Ali bi učenci 8. razreda pomagali gluhoslepi osebi.....	37
Graf 37: Čemu bi se učenci 8. razreda najtežje odpovedali	38
Graf 38: Učenci 9. razreda po spolu	38
Graf 39: Razumevanje gluhoslepote pri učencih 9. razreda	39
Graf 40: Ali so učenci 9. razreda že spoznali gluhoslepo osebo	39
Graf 41: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev devetega razreda v času izobraževanja bolj pogosta.....	40
Graf 42: Mnenje učencev 9. razreda o tem, kje se lahko šolajo gluhoslepi otroci.....	40
Graf 43: Mnenje učencev 9. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa.....	41
Graf 44: Mnenje učencev 9. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto.....	41
Graf 45: Kaj menijo učenci 9. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih	42
Graf 46: Mnenje učencev 9. razreda o izbiri, ki jo imajo gluhoslepi, pri vpisu v srednješolski program	43
Graf 47: Ali učenci 9. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod	43
Graf 48: Ali bi učenci 9. razreda pomagali gluhoslepi osebi.....	44
Graf 49: Čemu bi se učenci 9. razreda najtežje odpovedali	45

Graf 50: Učitelji po spolu.....	45
Graf 51: Razumevanje gluhoslepote pri učiteljih OŠ 8 talcev Logatec.....	46
Graf 52: Ali so učitelji že srečali gluhoslepo osebo	46
Graf 53: Ali so učitelji kdaj poučevali gluhoslepega otroka.....	47
Graf 54: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učiteljev v času izobraževanja bolj pogosta	48
Graf 55: Mnenje učiteljev o tem, kje se lahko šolajo gluhoslepi otroci	48
Graf 56: Mnenje učiteljev o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa.....	49
Graf 57: Mnenje učiteljev o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto	49
Graf 58: Ali bi učitelji gluhoslepega učenca obravnavali drugače kot ostale učence.....	50
Graf 59: Kaj menijo učitelji o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri učenju gluhoslepih učencih.....	50
Graf 60: Mnenje učiteljev o tem, ali si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program.....	51
Graf 61: Ali učitelji menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod.....	51
Graf 62: Ali bi učitelji pomagali gluhoslepi osebi	52
Graf 63: Število sodelujočih v anketah	52
Graf 64: Razumevanje besede gluhoslepota.....	53
Graf 65: Ali so anketiranci že spoznali gluhoslepo osebo	53
Graf 66: Kaj menijo anketiranci o vrsti gluhoslepote, ki je v času izobraževanja najbolj pogosta.....	54
Graf 67: Mnenje anketirancev o šolah, v katerih se lahko šolajo gluhoslepi otroci.....	54
Graf 68: Mnenje anketirancev o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa.	55
Graf 69: Mnenje anketirancev o zahtevnosti izobraževanja v času koronavirusa.	55
Graf 70: Mnenje anketirancev o uporabi zvezkov, beležk ... pri gluhoslepih učencih	56
Graf 71: Kaj mislijo anketiranci o izbiri srednješolskega programa pri gluhoslepih osebah	56
Graf 72: Mnenje anketirancev o zaposlovanju gluhoslepih	57
Graf 73: Ali bi anketiranci pomagali gluhoslepi osebi	57

KAZALO FOTOGRAFIJ

Slika 1: Znak gluhoslepote (Dostopno na: https://www.vectorstock)	3
Slika 2: Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN.....	7
Slika 3: Žig Deafblind International (Dostopno na: http://www.deafblindinternational.org)	10
Slika 4: Šolanje gluhoslepih (Dostopno na: http://www.deafblindinternational.org)	11
Slika 5: Komunikacija otrok z gluhoslepoto (Dostopno na: https://turismoadaptado.com.br).....	12
Slika 6: Učenje gluhoslepe osebe (Dostopno na: https://www.n2y.com)	12

SEZNAM PRILOG

INTERVJUJI

Intervju s sekretarko Združenja gluhoslepih Slovenije Dlan go. Simono Gerenčer Pegan

Intervju z ravnateljico Centra IRIS go. Romano Kolar

Intervju z vzgojiteljico Tadejo Sitar

Intervju z učiteljico Urško Mikolič

Intervju z učiteljico Jeleno Grlico

Intervju z učiteljico Meto Štempek

Intervju z učencem Žanom Svetlinom

Intervju z Jakobom Zupaničem

Intervju z Niko Jurc

ANKETNI VPRAŠALNIKI

Anketni vprašalnik za učence

Anketni vprašalnik za učitelje

POVZETEK

Raziskovalna naloga obravnava izobraževanje ljudi, ki imajo eno izmed najtežjih oblik invalidnosti, to je gluhoslepoto. O gluhoslepoti se je v javnosti začelo govoriti pozno, zato ljudje o tem ne vedo veliko, vendar se nekateri posamezniki izjemno zavzemajo za pravice gluhoslepih, ki so bili pred dobrimi petdesetimi leti brez kakršnekoli pravice. Danes imajo nekaj pravic, tako po svetu kot tudi v Sloveniji, ne pa še vseh, ki bi jim morale pripadati. Ena izmed pomembnih pravic je tudi izobraževanje.

V raziskovalni nalogi sem pridobila odgovore osnovnošolcev in učiteljev z Osnovne šole 8 talcev Logatec. Zanimala me je ozaveščenost o gluhoslepoti na OŠ 8 talcev Logatec ter kaj si učenci in učitelji mislijo o šolanju gluhoslepih otrok. Z odgovori, ki sem jih pridobila, sem se nato obrnila na Center IRIS ter na Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana, ki so mi bili pri raziskavi v veliko pomoč.

V raziskovalnem delu sem s pomočjo ankete ugotovila, kakšno mnenje imajo o izobraževanju gluhoslepih učenci v šestem, sedmem, osmem in devetem razredu ter učitelji na OŠ 8 talcev Logatec. Na ta način sem pridobila mnenje o tematiki od mlajše in starejše populacije. Pridobila sem tudi mnenje učiteljev, ki poučujejo gluhoslepe, ter mnenje gluhoslepih učencev.

Za temo raziskovalne naloge sem se odločila, ker o gluhoslepoti nisem vedela veliko. Z raziskavo sem pridobila bolj natančen vpogled o izobraževanju gluhoslepih. Ugotovila sem, da čeprav imajo gluhoslepi okvaro vida in sluha, to še ne pomeni, da se ne morejo izobraževati, iti na potovanja, ustvarjati ...

Moj cilj je predstaviti širok spekter pojma gluhoslepote, torej to, da gluhoslepe niso samo osebe, ki imajo hkratno okvaro vida in sluha. Poleg tega želim prikazati izjemnost in edinstvenost gluhoslepih ljudi, njihovo željo po življenju, izobraževanju ter neodvisnosti. Predvsem pa si želim, da bi enako obravnavali tako gluhoslepe kot vse invalidne osebe, saj smo vsi ljudje. Upam, da se bo čez nekaj let to izboljšalo in da se bo o gluhoslepoti več govorilo.

Ključne besede: gluhoslepota, invalidnost, izobraževanje, ozaveščenost

ABSTRACT

This research project focuses on the education of people with one of the most severe forms of disability, deafblindness. Deafblindness has been a late topic in the public consciousness, so people don't know much about it, but some individuals are extremely committed to the rights of deafblind people, who were without any rights until about 50 years ago. Today they have some rights, both in the world and in Slovenia, but not all the rights they should have. Education is also an important right.

In this research I collected responses from primary school pupils and teachers from the 8 Talents Primary School in Logatec. I was interested in the awareness of deafblindness at Primary School 8 talcev Logatec and what pupils and teachers think about deafblind children's education. With the answers I got, I then contacted the IRIS Centre the Ljubljana Institute for the Deaf and Hard of Hearing and dlan Association of Slovenia, who were very helpful in my research.

In my research I used a survey to find out how students in the sixth, seventh, eighth and ninth grades and teachers at OŠ 8 talcev Logatec feel about the education of deafblind pupils. In this way, I have gained the opinion of both the younger and the older population on the topic. I also obtained the opinion of teachers who teach deafblind pupils and the opinion of deafblind pupils.

I decided to write this research paper because I didn't know much about deafblindness. My research has given me a more detailed insight into the education of deafblind people. I have found that even though deafblind people have visual and hearing impairments, it doesn't mean that they can't get an education, go travelling, create ...

My aim is to introduce the broad concept of deafblindness, i. e. that deafblind people are not only people who have a simultaneous visual and hearing impairment. I also want to show the uniqueness and uniqueness of deafblind people, their desire to live, to learn and to be independent. Above all, I would like to see deafblind people and all people with disabilities treated equally, because we are all human beings. I hope that in a few years' time this will improve and that deafblindness will be talked about more.

Keywords: deafblindness, disability, education, awareness

1 UVOD

Gluhoslepi ljudje imajo hkratno okvaro obeh čutil (sluha in vida). Po nordijski definiciji pa lahko govorimo o dvojni senzorni okvari, ki povzroča funkcionalne ovire na vseh področjih življenja. Pri gluhoselpoti pa ne govorimo samo o 100-odstotni gluhoslepoti, ampak lahko tudi o gluhosti in slabovidnosti, slepoti in naglušnosti ter naglušnosti in slabovidnosti – če je po zakonu obravnavana kot gluhoslepota.

Gluhoslepi imajo 100-odstotno invalidnost in nimajo le telesne okvare. Invalidi predstavljajo največjo manjšinsko skupino na svetu. Med invalide uvrščamo tudi gluhoslepe. Gluhoslepi imajo eno izmed najtežjih oblik invalidnosti, zato jim povzroča vsakdanje težave v življenju.

V raziskovalni nalogi sem podrobneje predstavila prirojeno in pridobljeno gluhoslepoto v času izobraževanja. Rezultati so me izjemno presenetili.

Zanimala so me tudi mnenja in znanja osnovnošolcev in učiteljev. Rezultati so absurdni, pa vendar tudi pričakovani.

Hellen Keller, gluhoslepa pisateljica, politična aktivistka in predavateljica, pa ima veliko zaslugo, da se po svetu širi pomen gluhoslepote. Tako so v nordijskih državah uvedli nordijsko definicijo, ki se širi po vsem svetu.

Veliko oseb se ne zaveda, kako težko je, če si bolan, na invalidskem vozičku, kaj šele, če ostaneš brez vida in sluha. Zato je prav, da se zavedamo, da med nami živijo čisto normalni ljudje, čeprav imajo okvaro organov, čutil ... A žal je svet narejen tako, da mora biti vse popolno, npr. moraš imeti določene znamke čevljev, saj drugače v družbi nisi deležen odobravanja. Ampak to v resnici ni pomembno, v življenju je veliko pomembnejše to, da držimo skupaj kot ljudje. Da se ne oziramo na to, kaj bo kdo rekel, če se bomo družili npr. z invalidno osebo. Zato je prav, da jim mi omogočimo svet, kakršnega imamo tudi sami. Da imajo pravice do izobraževanja, glasu, samostojnost ...

1.1 CILJI NALOGE

Cilji naloge so pridobiti informacije o šolanju gluhoslepih otrok, in sicer me zanima, kako si šolarji in učitelji Osnovne šole 8 talcev Logatec predstavljajo gluhoslepoto in izobraževanje gluhoslepih otrok. Glavni cilj raziskovalne naloge pa je tudi ozavetiti tako mlade (npr. učenca) ter starejše (npr. učitelje OŠ 8 talcev Logatec. Ker pa sem hotela dobiti informacije iz prve roke sem šla obiskati Center IRIS ter Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN, ki sta mi bila v nadaljevalni raziskavi v veliko pomoč.

1.2 METODE DELA

Raziskovalna naloga je razdeljena v dva dela, in sicer v teoretični in raziskovalni del. Za teoretični del sem pridobila informacije iz različnih spletnih virov, knjig ter od združenja gluhoslepih Slovenije DLAN. Zanimalo me je šolanje gluhoslepih oseb. Zanimal me je širok spekter gluhoslepote in izobraževanja mladih oseb z gluhoslepoto.

Raziskovalni del vsebuje analizo odgovorov na vprašalnike, ki so jih reševali učenci šestega, sedmega, osmega in devetega razreda ter učitelji. Vsebuje tudi intervjuje z sekretarko združenja gluhoslepih Slovenije DLAN go. Simono Gerenčer Pegan, ravnateljico ter pedagogov na Centru IRIS, intrevjuje z učencem in pedagoginjo na Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL) ter Jakobom Zupaničem in Niko Jurc

2 TEORETIČNI DEL

Gluhoslepi ljudje imajo hkratno okvaro obeh čutil (sluha in vida). Pogosto pa se morajo zaradi zakona odločiti, ali želijo biti slepi ali gluhi, saj jih obravnava zgolj kot gluhe ali kot slepe.

Po nordijski definiciji govorimo o dvojni senzorni okvari, ki povzroča funkcionalne ovire na vseh področjih življenja.

Pri gluhoslepoti govorimo o 100-odstotni invalidnosti, ne le telesni okvari, in gluhoslepi so najranljivejša skupina ljudi.

2.1 INVALIDNOST

2.1.1 DEFINICIJA BESEDE INVALID

- Kdor je zaradi prirojene telesne napake, posledic bolezni, poškodbe nesposoben ali le delno sposoben za delo (<http://www.fran.si>, 2023).
- Deklaracija o pravicah invalidov (Organizacija združenih narodov) poudarja, da je invalid vsaka oseba, »ki zaradi prirojene ali pridobljene pomanjkljivosti v svojih telesnih ali duševnih sposobnostih ni sposobna sama, delno ali v celoti, zadovoljevati potreb normalnega individualnega ali/in družabnega življenja« (Deklaracija o pravicah invalidov (Organizacija združenih narodov)).
- Po definiciji ameriškega zakona o invalidih Americans with Disabilities Act je »invalid oseba s fizično ali psihično motnjo, ki znatno omeji eno ali več življenjskih dejavnosti«. Kot glavne življenjske dejavnosti zakon navaja sposobnost skrbeti zase, opravljati ročna dela, hoditi, videti, slišati, govoriti, dihati, se učiti in delati (Americans with Disabilities Act (ADA)).
- Invalid oziroma invalidska oseba je oseba, ki pridobi status invalida po navedenem zakonu ali po drugih predpisih, in oseba, pri kateri so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni in ima zato bistveno manjše možnosti, da se zaposli ali ohrani zaposlitev ali v zaposlitvi napreduje (Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-NPB7)).

2.1.2 DEFINICIJA BESEDE INVALIDNOST

- »Invalidnost je lastnost, stanje invalidnega človeka.« (<http://www.fran.si>, 2003)
- »Invalidnost pomeni razkorak med posameznikovimi zmožnostmi ter vlogam, ki jih mora izvajati na področjih, ki so bistvena za doseganje samostojnosti in polno sodelovanje v družbenem življenju.« (Norveško ministrstvo za zdravstvo in socialne zadeve)
- V Poročilu o človekovih pravicah je o invalidnosti zapisano, da se šteje za invalida »vsaka oseba«, ki ima upoštevajoč starost ter socialno okolje, v katerem živi, zaradi trajne ali dolgotrajne funkcionalne telesne ali duševne okvare resne težave pri svojem vključevanju v družino, družbo, izobraževanje in poklic oziroma pri uveljavljanju svojih človekovih pravic.

2.2 GLUHOSLEPOTA

Okvaro vida in sluha pri isti osebi imenujemo gluhoslepota. To je skupina invalidnih oseb, ki težje uporabljajo storitve, namenjene le slepim ali gluhim. Zato tudi povzroča hude težave pri vsakodnevnih opravilih. Vovkova (2012) izpostavlja, da je to edinstvena vrsta invalidnosti in za posameznike vseh starosti edinstvena izkušnja, ki se razlikuje od gluhote in slepote

Svet gluhoslepih še do nedavnega ni obstajal, ne v realnosti ne na papirju. Svet gluhoslepih je edina predstavljala svetovno znana ameriška pisateljica in feministka Helen Keller iz premožne družine. Samo premoženje je takrat lahko omogočalo njen status, preživetje in obstoj. Od njene smrti je minilo že več kot 50 let, njen vpliv po svetu pa še narašča (Gerenčer, 2021, Pravica biti človek, str. 15).

V Evropski uniji živi okoli 150 000 gluhoslepih oseb in jih je številčno težko določiti, saj prizadete osebe običajno opredeljujejo kot samo gluhe ali le slepe. Prav zato so med socialno najbolj izključenimi skupinami evropskih državljanov.

2.2.1 KAJ JE GLUHOSLEPOTA

Izraz gluhoslepota označuje stanje, ki v različnih stopnjah združuje okvaro sluha in vida. Dve senzorični okvari se pomnožita in okrepi medsebojni vpliv, kar ustvari hudo invalidnost, ki je drugačna in edinstvena.

Slika 1: Znak gluhoslepote (Dostopno na: <https://www.vectorstock>)

Vse gluhoslepe osebe imajo težave s komunikacijo, z dostopom do informacij in mobilnostjo. Vendar se njihove posebne potrebe zelo razlikujejo glede na starost, začetek in vrsto gluhoslepote.

Gluhoslepi ne morejo uporabljati enega čutila, da bi v celoti nadomestili okvaro drugega čutila. Zato bodo potrebovali storitve, ki se razlikujejo od storitev, namenjenih izključno slepim ali gluhim osebam.

Nordijska definicija pa je gluhoslepoto opredelila kot specifičen hendikep in določila, da osebe s to oviranostjo potrebujejo specifične metode za sporazumevanje in upravljanje vsakodnevnega življenja (Gerenčer, Ljudje z gluhoslepoto v Sloveniji, 2017). Ta opredelitev je mnogim državam v Evropi in

izven nje kot navdih, da so sledile opredelitvi edinstvene oviranosti in razvijale funkcionalni pogled na gluhoslepoto. Leta 2004 je Evropska unija sprejela gluhoslepoto kot edinstveno oviranost. Na podlagi potreb so se izoblikovale edinstvene storitve, namenjene ljudem z gluhoslepoto. (Gerenčer, Ljudje z gluhoslepoto v Sloveniji, 2017)

Nordijsko definicijo gluhoslepote so leta 1980 oblikovale nordijske države (Norveška, Švedska, Danska, Finska in Islandija). Odločile so se za sodelovanje, saj je število ljudi z gluhoslepoto zaradi njihove oviranosti ter raznolikosti majhno. Tako so sodelovale z usposabljanjem zaposlenih ter pri razvoju strokovnjakov v Nordijskem centru za usposabljanje osebja za storitve za gluhoslepe (The Nordic Staff Training Center for Deafblind Services – NUD).

»Poleg gluhoslepote so v mnogih primerih prisotne tudi druge okvare, telesne ali duševne, intelektualne in dodatne psihične in/ali senzorne oviranosti, ki pa v celoti predstavljajo t. i. multiokvare.« (Gerenčer, Ljudje z gluhoslepoto v Sloveniji, 2017)

Pri osebah z gluhoslepoto so prisotne različne kombinacije okvare sluha in vida:

- popolna gluhoslepota (popolna gluhotata in popolna slepota),
- popolna slepota in naglušnost (izguba vida in ostanek sluha),
- popolna gluhotata in slabovidnost (ostanek vida in izguba sluha),
- naglušnost in slabovidnost (tu je sluh primarna okvara). (Gerenčer Pegan, 2008)

2.2.2 GLUHOSLEPOTA V SLOVENIJI

V Sloveniji živi okoli 300 ljudi z gluhoslepoto.

Trenutno v Sloveniji velja medicinska definicija gluhoslepote, po kateri mora imeti posameznik najmanj 50-odstotno okvaro sluha, obenem pa mora imeti tudi prvo, drugo, tretjo, četrto ali peto stopnjo okvare vida.

V združenju ter v državnem svetu se zato zavzemajo za sprejetje definicije, ki jo poznajo v nordijskih državah. Po tej definiciji bi bila gluhoslepota opredeljena kot stanje, v katerem vid ali sluh ne more funkcionalno nadomestiti manjkajočega čutila. Slovenija pa vseeno na področju pravic invalidov beleži napredek, saj je postala prva država na svetu, ki je pravico do uporabe znakovnega jezika vpisala v svojo ustavo. (<http://www.ptujinfo.com>, 2023)

Ljudje z gluhoslepoto imajo svoj jezik – jezik gluhoslepih, ki je od leta 2021 uradno priznan in vpisan v Ustavo RS. Jezik gluhoslepih temelji na dotiku in je glavni ključ do njihove osvoboditve. (Gerenčer, 2021, Pravica biti človek, str. 13)

Definicija slepote in slabovidnosti

Med slepe in slabovidne uporabnike se uvrščajo tisti, ki se glede na definicijo slepote in slabovidnosti umeščajo v 1., 2., 3., 4. ali 5. skupino. Po mednarodni definiciji, ki jo je Republika Slovenija povzela po Svetovni zdravstveni organizaciji (World Health Organisation – WHO), je slepa ali slabovidna oseba tista, ki ima naslednjo stopnjo okvare vida:

Slabovidnost:

- vidna ostrina od 0,3 do 0,1 – 1. kategorija;
- vidna ostrina manj od 0,1 do 0,05 (štetje prstov na 3 metre) ali zoženo vidno polje na 20 stopinj ali manj okrog fiksacijske točke, ne glede na ostrino vida – 2. kategorija.

Slepota:

- vidna ostrina manj od 0,05 (prsti na 3 metre) do 0,02 (prsti na 1,5 metra) ali zoženo vidno polje okrog fiksacijske točke na 5–10 stopinj, ne glede na ostrino vida – 3. kategorija;
- vidna ostrina manj od 0,02 (prsti na 1,5 metra) od zaznavanja svetlobe ali zoženost vidnega polja okrog fiksacijske točke do 5 stopinj, ne glede na ostrino vida – 4. kategorija;
- vidna ostrina 0 (amaurosis) – dojem svetlobe negativen – 5. kategorija.

Okvaro vida izražamo z ostankom ostrine vida in ostankom širine vidnega polja oz. z izgubo ene ali druge. Normalna ostrina vida je 1,0 ali 100 %, meja med slepoto in slabovidnostjo pa je postavljena na 95 % izgube ostrine vida ali na manj kot 10 stopinj zoženo vidno polje okoli fiksacijske točke, ne glede na ostrino vida. Pri določanju kategorije slepote ali slabovidnosti se upošteva vid na boljšem očesu z najboljšo možno korekcijo. (ZDSSS)

Definicija besede slušna prizadetost oziroma okvara sluha

Slušna prizadetost, tudi okvara sluha, pomeni, da oseba ne more tako dobro slišati kot oseba brez težav s sluhom. Gluhec sliši le malo ali sploh nič. Do izgube sluha lahko pride le na enem ušesu ali pa na obeh.

Gluhost

Gluha oseba ima najtežjo izgubo sluha, pri kateri ojačenje zvoka ne koristi. Povprečna izguba sluha na frekvencah 500, 1000 in 2000 hertzov je 91 decibelov in več.

Glede na gluhost se razlikujejo:

- Osebe z najtežjo izgubo sluha (91 dB in več): oseba ni sposobna slišati in razumeti govora, četudi je ojačan. Oseba ne more v celoti sprejemati govora, niti s slušnim aparatom. Pogosta je istočasna prizadetost vedenja, orientacije v času in prostoru, prilagajanja vedenja okoliščinam in prizadetost pri pridobivanju znanja.
- Osebe s popolno izgubo sluha: oseba ne loči niti dveh jakosti zvoka niti ne dveh frekvenc, ni sposobna slišati ali razumeti govora, četudi je ojačan. Oseba ne more sprejemati govora niti s slušnim aparatom. Pri njej je prisotna prizadetost sporazumevanja, razumevanja in poslušanja govora ter druge vrste prizadetosti poslušanja. Pogosta je istočasna prizadetost vedenja, orientacije v času in prostoru, prilagajanja vedenja okoliščinam in prizadetost pri pridobivanju znanja. (ZDSSS)

Naglušnost

Naglušen človek ima povprečno izgubo sluha na frekvencah 500, 1000 in 2000 hertzov (Hz) manj kot 91 decibelov (dB) in ima resne težave pri poslušanju govora in pri govorni komunikaciji. Naglušnost pomeni zoženje slušnega polja in zato delno moti sporazumevanje s pomočjo govora. Glede na naglušnost se razlikujejo:

- Osebe z lažjo izgubo sluha (26–40 dB): oseba ima težjo ali težko izgubo sluha na enem ušesu ter lažjo izgubo ali brez izgube na drugem ušesu. Lahko ima tudi lažjo obojestransko izgubo sluha. Pri njej je lahko prizadeto sporazumevanje in poslušanje govora. Prisotne so lahko tudi druge vrste prizadetosti poslušanja. Oseba je ovirana v orientaciji.
- Osebe z zmerno izgubo sluha (41–55 dB): oseba ima lahko obojestransko zmerno izgubo sluha, popolno izgubo sluha na enem ušesu, lažjo izgubo ali je brez izgube na drugem ušesu oziroma ima težko izgubo sluha na enem ušesu in zmerno, lažjo ali nima izgube na drugem. Pri

osebi je lahko prizadeto sporazumevanje, poslušanje govora, lahko so prisotne tudi druge vrste prizadetosti poslušanja. Oseba je ovirana v orientaciji in telesni neodvisnosti.

- Osebe s težjo izgubo sluha (56–70 dB): oseba ima težjo obojestransko izgubo sluha ali težjo izgubo sluha na enem ušesu in težjo izgubo sluha na drugem. Pri osebi je prizadeto sporazumevanje, razumevanje govora in poslušanje govora. Oseba s težjo izgubo sluha je ovirana v orientaciji, pri vključevanju v družbo in pri telesni neodvisnosti.
- Osebe s težko izgubo sluha (71–90 dB): oseba ima popolno izgubo sluha na enem ušesu in težjo izgubo sluha na drugem ušesu oziroma težko obojestransko izgubo sluha. Pri osebi je prisotna prizadetost sporazumevanja, predvsem razumevanja in poslušanja pogovora. Pogosta je istočasna prizadetost vedenja, prilagajanja vedenja okoliščinam, prizadetost pri pridobivanju znanja. Oseba je ovirana v orientaciji, telesni neodvisnosti in pri vključevanju v družbo. (ZDSSS)

2.2.3 KOLIKO JE OSEB Z GLUHOSLEPOTO

Raziskava z naslovom *Mapping Opportunities for Deafblind People across Europe*, ki jo je leta 2014 v 27 evropskih državah opravila Evropska mreža gluhoslepih (European Deafblind Network – EDBN), opirajoč se na raziskavo, ki je bila izvedena s strani Centra za raziskave invalidnosti (ang. *Centre for Disability Research – CeDR*) v Veliki Britaniji leta 2010, kaže, da se gluhoslepota poveča s starostjo. Prišli so do podatka, da je v 27 sodelujočih državah Evrope skupno skorajda tri milijone oseb z gluhoslepoto.

Raziskava dokazuje strmo naraščanje prisotnosti gluhoslepote pri posameznikih z visoko starostjo, kar pomeni 13 odstotkov med posamezniki, starejšimi od 90 let.

Za Slovenijo velja ocena prisotnosti gluhoslepote pri skupnem številu prebivalcev 2.010.347 (podatek iz leta 2013) do 65. leta starosti 3.389, od 66. leta naprej 6.312 in skupno 9.702 oseb z gluhoslepoto.

2.3 ZDRUŽENJE GLUHOSLEPIH SLOVENIJE DLAN

Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN je samostojna, neodvisna, strokovna invalidska organizacija s statusom reprezentativnosti za osebe z gluhoslepoto in deluje po vsej Sloveniji.

Združenje DLAN je polnopravni član Evropske zveze gluhoslepih (EDbU), Svetovne federacije gluhoslepih (WFDB) ter Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije. Je edina organizacija iz Slovenije, ki predstavlja gluhoslepoto v mednarodnem prostoru. Združenje DLAN izvaja socialnovarstveni program Usposabljanje in socialna rehabilitacija oseb z gluhoslepoto.

Ljudje z gluhoslepoto so dnevno vključeni v različne individualne pomoči in vodene aktivnosti:

- osebna asistenca,
- usposabljanje in socialna rehabilitacija,
- spremljanje in tolmačenje,
- usposabljanje gluhoslepih in prostovoljcev,
- zmanjševanje socialne izključenosti,
- posebna informativna in založniška dejavnost oseb z gluhoslepoto in njihovih svojcev,
- skupina za samopomoč svojcev,
- strokovno svetovanje gluhoslepim in
- zagovorništvo.

Izvajata pa se tudi programa Individualno razvijanje načinov sporazumevanja z gluhoslepimi in Strokovna pomoč ljudem s starostno gluhoslepoto.

Delo z ljudmi z gluhoslepoto in tolmačenje gluhoslepim potekata »ena na ena« tako, da en tolmač hkrati tolmači samo eni osebi z gluhoslepoto. Pri tolmačenju gluhoslepim uporabljajo prilagojene, specifične načine sporazumevanja, ki temeljijo na dotiku. Ker pri tem posežejo v osebni prostor posameznika, sta zelo pomembna pristop in odnos do osebe z gluhoslepoto.

V Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN uporabljajo 23 načinov sporazumevanja. Sporazumevanje z osebo z gluhoslepoto temelji na individualnem pristopu. Vse aktivnosti, ki jih Združenje DLAN izvaja, so za osebe z gluhoslepoto brezplačne. (<http://www.gluhoslepi.si>, 2023)

Naloga Zavoda za gluhoslepe je, »da prirojeno gluhoslepi osebi omogoči pridobitev svobode za življenje v dostojni in odgovorni interakciji z drugimi ljudmi v kulturnem okviru, kjer je gluhoslepa oseba glavna oseba v svojem življenju, in življenje, kjer se ustvarjalnost in identiteta, gledana v etično/estetski perspektivi, krepita in razvijata, da sta osnova za dobro življenje.« (European Organizations For Deafblind People)

Oseba je gluhoslepa, če ima hkratno okvaro sluha in vida v tolikšni meri, da ji to povzroča težave v vsakodnevnem funkcioniranju, kljub uporabi pripomočkov za gluhe ali za slepe (slušni aparat, polžki vsadek, očala, leče). Zaradi hkratne okvare sluha in vida pa se oseba ne more posluževati storitev, ki so namenjene samo gluhim ali samo slepim, temveč potrebuje posebno prilagojeno pomoč. (Gerenčer, 2005).

Slika 2: Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN

2.4 OSEBNA ASISTENCA OSEBAM Z GLUHOSLEPOTO

Osebna asistenca je skupek različnih storitev, ki posamezniku z oviranostjo oz. invalidnostjo omogočajo bolj kvalitetno in bolj polno življenje. Osebni asistent pomaga uporabniku storitev osebne asistence pri tistih stvareh, ki jih ne zmore sam, in tako je njegovo življenje bistveno kvalitetnejše.

Osebni asistent osebi z gluhoslepoto je tisti, ki uporabnika razume, spoštuje in sprejema. Je motivator, podpornik, zaupnik in svetovalec. Je spremljevalec, pomočnik in tolmač.

2.4.1 DEFINICIJA BESEDE OSEBNA ASISTENCA

Osebna asistenca je opredeljena v Zakonu o osebni asistenci (ZOA), in sicer v 2. členu. Osebna asistenca po tem zakonu je pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih uporabnik ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo (ZOA).

V Zakonu o osebni asistenci je zapisano, da se kot osebna asistenca šteje pomoč pri dnevnih opravilih, komunikaciji, spremstvu, pomoči na delovnem mestu in izobraževalnem procesu. Obvezna je tudi prisotnost pri uporabniku v najtežji invalidnosti. Uporabniku pa je zagotovljena prosta izbira osebne asistence.

2.5 VRSTE GLUHOSLEPOTE

Gluhoslepota je lahko prirojena ali pridobljena pozneje v življenju zaradi bolezni, poškodbe ali starosti. Poznamo več kot 80 genetskih sindromov, ki povzročajo gluhoslepoto. To pa je posledica, da je vzrokov za gluhoslepoto vedno več.

Na oko in uho vplivajo različni sindromi in prirojene bolezni. To lahko delno pripišemo razvoju očesa in ušesa v zarodku v istem časovnem obdobju, v prvih 12 tednih nosečnosti. Med obema organoma obstajajo tudi podobnosti, na primer njun skupni izvor. Zato obstaja veliko bolezni in simptomov, ki prizadenejo oba čutilna organa in povzročijo dvojno senzorično prizadetost ali gluhoslepoto. Iz tega sledi, da so prenatalni vzroki gluhotе lahko povezani z okvaro vida, medtem ko pri postnatalnih vzrokih ni skoraj nobene povezave. (<http://www.deafblindinternational.org>, 2023)

Poznamo:

- prirojeno gluhoslepoto,
- pridobljeno gluhoslepoto,
- starostno gluhoslepoto, ki se razvije pri posamezniku po 65. letu starosti.

Pridobljeno gluhoslepoto ločimo na:

- prirojeno gluhost in pridobljeno slepoto,
- prirojeno slepoto in pridobljeno gluhost.

Lahko pa gluhoslepe ločimo tudi glede na okvaro:

- popolna izguba sluha in vida,
- popolna izguba vida in ostanek sluha,
- popolna izguba sluha in ostanek vida.

2.5.1 PRIROJENA GLUHOSLEPOTA

Prirojena gluhoslepota pomeni, da je človek gluhoslep že od rojstva oziroma se je hkratna okvara sluha in vida razvila najkasneje v dveh letih po rojstvu. (Gerenčer, 2011, str. 30)

Za prirojeno gluhoslepoto obstajajo številni vzroki. Najbolj pogosti so: nedonošenost oziroma zapleti med porodom, bolezni (npr. meningitis in kap), infekcije v maternici (npr. rdečke) ter različni sindromi (npr. CHARGE sindrom, Wolf-hirschhorn sindrom, Cornelia di Lange sindrom, Zellweger sindrom in Goldenhar sindrom) (Damen in Worm, 2013, str. 12–16).

Osebe s prirojeno gluhoslepoto uporabljajo tri različne načine sporazumevanja, odvisno od preostalega sluha in/ali vida: taktilen, vizualen in avdio. Glede na način sporazumevanja se uporabljajo različni sistemi in tehnike: taktilni znakovni jezik, pri katerem oseba z gluhoslepoto položi roke na roke sogovornika in preko dotika ter gibov razbere kretnje. Prstna abeceda, kjer se vsaka beseda črkuje na dlani osebe. Metoda Tadoma je metoda, kjer oseba z gluhoslepoto položi palec na ustnice govorečega, preostale prste pa razporedi po njegovem obrazu in vratu. Komunikacija se prenaša preko vibracij, premikanja čeljusti in obrazne mimike sogovornika. Uporabljajo pa se tudi različni komunikacijski sistemi (slike, predmet, ki simbolizira sporočilo). Mnogi posamezniki s prirojeno gluhoslepoto uporabljajo govor ali vizualno znakovni jezik ter različne vrste pripomočkov, tudi polžkov vsadek. (Dammeyer, 2016, str. 215)

2.5.2 PRIDOBLEJENA GLUHOSLEPOTA

Pri pridobljeni gluhoslepoti se dvojna senzorna izguba pojavi pozneje v življenju; lahko se pojavi ločeno ali pa napreduje, lahko je akutna ali pa hkratna. Osebe so dosegle pomembne gibalne in komunikacijske sposobnosti z uporabo vida in sluha, sedaj pa jim primanjkuje receptivnih komunikacijskih sposobnosti in se morajo naučiti novih taktilnih sistemov, morajo se naučiti vseh spretnosti, vključno z družbenimi, poklicnimi spretnostmi neodvisnega življenja.

Pojavi se pri poškodbi možganov, pri boleznih, ki imajo za posledico visoko telesno temperaturo, pri sladkorni bolezni, meningitisu, po kapi ... (Vovk, 2012, str. 8) Osebe s pridobljeno gluhoslepoto so v preteklosti že razvile komunikacijsko znanje, ki pa ga bodo morale po dvojni senzorni okvari zamenjati in dopolniti ter tako pričeti komunicirati z okolico na drugačne načine, kot so jih bili navajeni doslej.

2.6 ŠOLANJE GLUHOSLEPIH

2.6.1 ZGODOVINA IZOBRAŽEVANJA GLUHOSLEPIH OSEB

Obdobje pred ustanovitvijo Deafblind International (DbI) je tisto, ki ga imenujemo otroštvo Deafblind International organizacije. Korenine DbI segajo v 50. leta prejšnjega stoletja, ko je le nekaj organizacij po vsem svetu začelo sodelovati. Med njimi so bile organizacije in šole, kot so Condoover Hall v Veliki Britaniji, šola za slepe v Hannovru v Nemčiji, Inštitut za defektologijo v Moskvi, St. Michielsgestel na Nizozemskem, Perkins Schools for the Blind v ZDA in več šol v nordijskih državah. Ta skupina si je dopisovala po pošti, delila rezultate, uspehe in frustracije svojega dela z gluhoslepimi otroki ter se ob redkih priložnostih srečevala.

Slika 3: Žig Deafblind International (Dostopno na: <http://www.deafblindinternational.org>)

Leta 1962 se je ta skupina prvič sestala na uradni konferenci z naslovom »Poučevanje gluhoslepih otrok«, ki jo je gostila šola Condover Hall v bližini Shrewsburyja v Združenem kraljestvu. Prve konference se je udeležilo enainštirideset ljudi. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja so potekala nadaljnja svetovna srečanja, med drugim na šoli v Aalborgu na Danskem in v St. Michielsgestelu na Nizozemskem. V tem obdobju se je skoraj vse članstvo ukvarjalo z izobraževanjem gluhoslepih otrok, zato je bil v prvotnem naslovu organizacije poudarek na izobraževanju.

V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so svetovne konference gostile Perkinsova šola za slepe v ZDA, nato Condover Hall in nato avstralske šole za gluhoslepe otroke v Sydneyju. V začetku tega desetletja se je skupina uradno sestajala kot pododbor za izobraževanje gluhoslepih v okviru večje matične organizacije, znane kot Mednarodni svet za izobraževanje slepih in slabovidnih (danes ICEVI). Na konferencah je bilo prisotnih od 100 do 200 udeležencev. Srečanj se je začelo udeleževati veliko več organizacij, zlasti iz Evrope in Severne Amerike.

Na konferenci v Sydneyju leta 1976 se je uradno rodilo Mednarodno združenje za izobraževanje gluhoslepih (IAEDB), ki je za svojega prvega predsednika izvolilo Keitha Watkina iz Avstralije. Članstvo je bilo izključno individualno, cena je znašala približno 10 dolarjev na leto, večina članov pa ga je na svetovnih srečanjih predplačala za štiri leta. Zaradi omejenih prihodkov organizacije je IAEDB izdajala glasilo s skromnim obsegom v obliki mimeografij, imelo je približno osem strani. Za druge dejavnosti ni bilo proračuna, zato so bile vse do 70. let prejšnjega stoletja edine dejavnosti svetovne konference na tri ali štiri leta.

Prvo svetovno konferenco v osemdesetih letih so gostili nemški kolegi iz Bildungszentrum für Taubblinde v Hannovru. Na tej konferenci so se zbrali ljudje z vsega sveta, ki so se med seboj razumeli in govorili isti strokovni jezik, saj so se vsi ukvarjali z izobraževanjem gluhoslepih otrok. Ta konferenca je bila dovolj zgodnja, da je bila večina ustanoviteljev tega področja še vedno prisotna in je vplivala na prihodnje usmeritve organizacije. Organizacija je bila še vedno zelo evropocentrična in severnoameriška. Ocenjuje se, da je bilo v tem obdobju v 11 državah v razvoju po vsem svetu zaposlenih manj kot 250 gluhoslepih otrok. Nekaj teh članov se je leta 1984 udeležilo naslednje svetovne konference v New Yorku, ki jo je gostil newyorški inštitut za slepe (<http://www.deafblindinternational.org>, 2023).

Slika 4: Šolanje gluhoslepih (Dostopno na: <http://www.deafblindinternational.org>)

2.6.2 KOMUNIKACIJA GLUHOSLEPIH OTROK

Komunikacijo lahko obravnavamo kot proces interakcije, ki vključuje uporabo signalov, ki jih prejemnik opazuje in interpretira, da bi prenesel pomen (Bjerkman, 1996). Za namerno komuniciranje je potrebna želja po komuniciranju, imeti nekaj za povedati in nekomu to povedati, ter razumevanje, da je komuniciranje smiselno (Hathazi, 2005). Pomembne so naslednje značilnosti komunikacije (Bruce, 2010; Miles in Riggio, 1999): vrsta receptivnega in ekspresivnega načina komunikacije, na primer govor ali znakovni jezik, zaznani namen sporočila, sporočilo in kontekst, vključno s fizičnim okoljem in značilnostmi komunikacijskih partnerjev.

Gluhoslepe osebe imajo zelo različne komunikacijske potrebe zaradi razlik v obsegu, vrsti in zgodovini njihove senzorne okvare, osebnih značilnosti in spretnosti, ki so jih razvile (bile spodbujene), ter se razlikujejo od splošne populacije po številnih značilnostih, vključno z interesi. Jeziki in pristopi medosebne komunikacije, ki jih uporabljajo gluhoslepi, so naslednji:

- znakovni jezik;
- taktilni znakovni jeziki: gluhoslepa oseba drži zapestja druge osebe in čuti njene gibe, ko se podpisuje;
- ročni abecedniki za gluhoslepe: črkovanje z uporabo znakov za predstavitev abecede. Obstajata dva glavna pristopa: govorec podpiše črko na poslušalčevo plosko dlan; poslušalec položi svojo roko na govorcevo navpično dlan in čuti gibanje njegovih prstov. Oba pristopa sta hitrejša od pristopa spartan;
- tadoma: gluhoslepa oseba položi eno roko na brado, ustnice ali grlo druge osebe, da začuti njene gibe med govorjenjem;
- abeceda gluhoslepih (spartan): risanje velikih tiskanih črk na dlan;
- Braillova pisava: tipkanje s šestimi prsti s pomočjo Braillove tipkovnice (<http://www.academic.oup.com>, 2023).

Slika 5: Komunikacija otrok z gluhoslepoto (Dostopno na: <https://turismoadaptado.com.br>)

Slika 6: Učenje gluhoslepe osebe (Dostopno na: <https://www.n2y.com>)

2.6.3 POSEBNI PROGRAM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V SLOVENIJI

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je naredilo posebni program vzgoje in izobraževanja. V programu je zapisano, da učenci z zmerno, s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju potrebujejo vse življenje različne stopnje pomoči. Motnja v duševnem razvoju je vseživljenjski problem in traja od rojstva do smrti. Zaradi nižanih intelektualnih sposobnosti učenci z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju niso nikoli popolnoma samostojni. S posebnimi vzgojno-izobraževalnimi procesi pa njihovo stopnjo samostojnosti in neodvisnosti lahko razvijamo do optimalnih meja. To potrjuje tudi več kot petdesetletna pedagoška praksa šolanja teh oseb. Pred uveljavitvijo te prakse so veljale definicije, ki so opredeljevale, česa ti učenci ne zmorejo. Sistematičen pedagoški proces v zadnjih petih desetletjih pa je izničil te definicije, učenci z zmerno, s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju dosegajo nepredvidene razvojne možnosti in je danes dejansko težko predvideti, do katere ravni se bodo razvili njihovi potenciali. Izhodišče programa je, da gre pri vzgoji in izobraževanju

učencev z zmerno, s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju za izrazito specialni pedagoško-andragoški proces. Učenci z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju zaradi posebnosti potrebujejo veliko spodbud za svoj osebni razvoj. Posebnost te motnje se v procesu učenja kaže predvsem v: zmanjšanih intelektualnih sposobnostih, znižani motivacijski sferi, pomanjkanju elementov samoaktivnosti, manjši potrebi po samopotrjevanju, slabši intencionalni usmerjenosti. Tudi njihovo šolanje poteka zaradi upočasnjene razvoja drugače. Posebni program sledi ciljem in načelom sistemske in vsebinske prenove na področju izobraževanja otrok s posebnimi potrebami ter (zgoraj navedenim) posebnostim učencev z motnjo v duševnem razvoju. Posebni program se deli na več delov, in sicer na:

- obvezni del, ki traja devet let in vključuje tri stopnje: prvo (I.), drugo (II.) in tretjo (III.);
- nadaljevalni del, ki traja tri leta in vključuje četrto (IV.) stopnjo;
- nadaljevalni del, ki traja osem let – raven Učenje za življenje in delo – in vključuje peto (V.) in šesto (VI.) stopnjo. Posebni program vzgoje in izobraževanja se izvaja tudi v socialnovarstvenih zavodih oziroma centrih za usposabljanje. Kadar so učenci usmerjeni in obenem nameščeni v zavod, so hkrati vključeni v vzgojni (socializacijsko namestitveni) program. (<http://www.gov.si>, 2023).

Cilji programa

Spodbujati razvoj učenca na zaznavnem, gibalnem, čustvenem, miselnem, govornem in socialnem področju:

- usmerjati, spodbujati in razvijati sposobnosti zaznavanja in opazovanja;
- vzpostavljati gibalne vzorce in razvijati gibalne spretnosti;
- razvijati orientacijo v prostoru;
- razvijati emocionalne, socialne spretnosti,
- razvijati igralne in delovne spretnosti;
- stimulirati bazalno, preverbalno komunikacijo;
- razvijati nadomestno obliko komunikacije;
- razvijati govorne sposobnosti in navajati na komunikacijo z okoljem;
- razvijati razumevanje;
- spoznavati lastnosti predmetov in pojavov;
- spoznavati odnose med osebami, predmeti in pojavi;
- razvijati količinske pojme in razvijati računske operacije;
- razvijati in spodbujati socialno sprejemljive oblike vedenja ter vključevanja v okolje;
- spodbujati razvoj pozitivnih osebnostnih lastnosti;
- razvijati in spodbujati oblikovanje pozitivne podobe o sebi;
- zmanjševati ali preprečevati neprimerne oblike vedenja.

Navajati na skrb za zdravje in samostojno življenje:

- privajati na higienske navade in veščine;
- privajati na čim bolj samostojno hranjenje;
- privajati na čim bolj samostojno oblačenje in obuvanje;
- navajati na osebno urejenost;
- privajati na skrb za lastno varnost in zdravje.

Pridobivati osnovna znanja in spretnosti:

- pridobivati znanja na področjih spoznavanja okolja, branja, pisanja in matematike;
- razvijati gibalne igre, elemente športnih iger in plesa;
- spodbujati slušno zaznavanje, razvijati občutek za ritem in melodijo;
- razvijati petje in igranje na preproste glasbene inštrumente;
- razvijati koordinacijo gibov in ročnih spretnosti;
- navajati na preproste oblike likovnega izražanja in ustvarjanja;
- privajati na samostojno opravljanje nezahtevnih domačih opravil ali pomoč pri njih ter na varovanje okolja;

- razvijati različne oblike in tehnike ročnih zaposlitev, dela na vrtu in skrbi za živali;
- navajati na nezahtevne oblike proizvodnega dela, varnost, vztrajnost in natančnost pri delu.

Navajati na čim bolj aktivno, delno samostojno vključevanje v okolje:

- navajati na načrtovanje vsakodnevnega življenja in sprejemanje odločitev;
- navajati na oblike samozagovorništva;
- razvijati kritičnost in samokritičnost. (<http://www.gov.si>, 2023)

2.6.4 USTANOVE ZA GLUHOSLEPE V SLOVENIJI

Če ima otrok z gluhoslepoto prirojeno ali zgodnjo pridobljeno gluhoslepoto, se starši lahko odločajo med tremi šolami:

- Zavodom za gluhe in naglušne,
- Centrom Iris,
- šolami s prilagojenim programom.

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL)

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana je osrednja slovenska državna ustanova za obravnavo gluhih in naglušnih otrok in mladostnikov ter otrok, mladostnikov in odraslih oseb z govorno-jezikovno motnjo (<http://www.ustanove.zdravstvene.info>).

Ustanovljen je bil leta 1900 v Ljubljani, najprej kot zasebni zavod, od leta 1905 pa deluje kot državna ustanova. Ustanovitelj Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana je Ministrstvo RS za šolstvo, znanost in šport.

V zavodu vzgajajo in izobražujejo otroke od enega leta (nekateri tudi že prej) dalje. Njihova osnovna naloga je razvoj otrokovih sposobnosti na vseh področjih njegove osebnosti s posebnim poudarkom na razvoju sluha, govora, jezika (slovenskega jezika in slovenskega znakovnega jezika) in na komunikaciji (<http://www.ustanove.zdravstvene.info>, 2023).

V zavodu usposabljaajo naglušne in gluhe otroke ter otroke z govornimi in jezikovnimi motnjami v naslednjih enotah:

- vrtec,
- osnovna šola,
- srednja šola,
- dom Frana Grma,
- zdravstvena enota – avdiologopedija.

Svoje delo izvajajo tudi na širšem osrednjem delu Slovenije kot dodatno strokovno pomoč in podporo otrokom, staršem in strokovnjakom v rednih ustanovah. (<http://www.zgnl.si>, 2023)

Center IRIS

Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne Ljubljana. Na šoli izvajajo predšolski program, osnovnošolski ter srednješolski in posebni program vzgoje in izobraževanja. V posebni program vzgoje in izobraževanja se v Zavod za slepo in slabovidno mladino lahko vključijo slepi in slabovidni učenci z zmerno motnjo v duševnem razvoju. Poleg omenjenih motenj imajo lahko tudi motnje avtističnega spektra, lažjo gibalno oviranost ter naglušnost.

V posebni program vzgoje in izobraževanja se v Zavod za slepo in slabovidno mladino lahko vključijo slepi in slabovidni učenci z zmerno motnjo v duševnem razvoju. Poleg omenjenih motenj imajo lahko tudi motnje avtističnega spektra, lažjo gibalno oviranost ter naglušnost.

Posebni program vzgoje in izobraževanja je zasnovan razvojno, saj sledi učenčevim individualnim potrebam. Tako se vsakemu posamezniku prilagodijo načini dela, materiali in pripomočki, na raznih prireditvah (kulturni, naravoslovni, športni in tehniški dnevi) pa se mu dodeli tudi spremljevalca.

Obvezen program vključuje tri stopnje in traja 9 let. Vsaka stopnja traja tri leta, z vsakim letom in stopnjo pa se cilji in zahtevnost programa stopnjujejo glede na posameznikove spretnosti in sposobnosti (center-iris.si).

Šole s prilagojenim programom

Prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom je namenjen otrokom s posebnimi potrebami, ki glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje ne morejo doseči izobrazbenega standarda po izobraževalnem programu osnovnošolskega izobraževanja. Posebnost prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom je med drugim prilagojen predmetnik, ki poleg premetov iz obveznega programa, vsebuje tudi specialno-pedagoška predmeta: računalniško opismenjevanje (za učence od 4. do 6. razreda) in socialno učenje (za učence od 1. do 6. razreda).

V Sloveniji imamo 28 šol za otroke s posebnimi potrebami.

3 EKSPERIMENTALNI DEL

3.1 RAZISKOVALNI PROBLEM, VPRAŠANJA IN HIPOTEZE

3.1.1 NAMEN NALOGE

V raziskovalni nalogi sem imela dva glavna cilja. To sta: ozavestiti mlade o gluhoslepoti ter proučiti izobraževanje gluhoslepih. Zanimalo me je, kako razmišljajo različne starostne skupine. Želim si, da bo tudi moja raziskava pripomogla k boljši ozaveščenosti o izobraževanju gluhoslepih

3.1.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

V raziskovalnem delu sem si zastavila naslednja raziskovalna vprašanja (RV):

RV1: Ali poteka izobraževanje gluhoslepe osebe individualno ali skupinsko?

RV2: Katere pripomočke gluhoslepi uporabljajo pri pouku?

RV3: Ali jim je bilo v času covida-19 težje ter zakaj?

RV4: Kaj bi storili učenci OŠ 8 talcev Logatec, če bi srečali gluhoslepo osebo, ki potrebuje pomoč?

RV5: Ali bi učitelji OŠ 8 talcev drugače obravnavali gluhoslepega učenca kot ostale?

RV6: Ali imajo gluhoslepi učenci prilagojen predmetnik?

RV7: Koliko učencev in učiteljev je že spoznalo gluhoslepo osebo?

RV8: Ali se v Centru IRIS trudijo ozaveščati ljudi o gluhoslepoti ter na kakšen način?

3.1.3 HIPOTEZE

Svoje predvidevanje o odgovorih na raziskovalna vprašanja sem na osnovi razpoložljive literature in osebnih opažanj oblikovala v osem hipotez:

1. HIPOTEZA: Predvidevam, da izobraževanje gluhoslepe osebe poteka individualno, saj je ena izmed najtežjih oblik invalidnosti.
2. HIPOTEZA: Predvidevam, da v šoli ne uporabljajo učbenikov in zvezkov, ampak druge njim prilagojene pripomočke.
3. HIPOTEZA: Mislim, da jim je bilo v času covida-19 težje, saj niso imeli fizičnega stika z učiteljico oz. učiteljem.
4. HIPOTEZA: Menim, da bo večina učencev odgovorila, da bi se umaknila od gluhoslepe osebe in ji ne bi želela pomagati.
5. HIPOTEZA: Predvidevam, da bi učitelji Osnovne šole 8 talcev drugače obravnavali gluhoslepega otroka kot ostale zaradi njegove diagnoze.
6. HIPOTEZA: Predvidevam, da je predmetnik prilagojen sposobnostim gluhoslepih.
7. HIPOTEZA: Menim, da večina učencev in učiteljev OŠ 8 talcev Logatec še ni spoznala gluhoslepe osebe.
8. HIPOTEZA: Menim, da se tako v Centru IRIS kot tudi v Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana trudijo povečati ozaveščenost o gluhoslepoti.

3.2 RAZISKOVALNA METODA

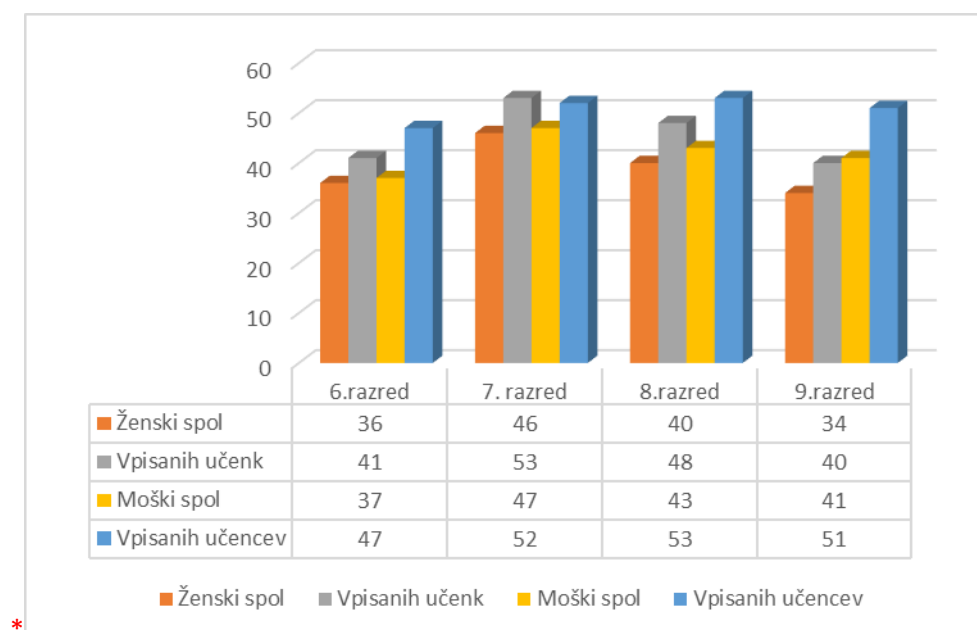
Da bi se seznanila z znanjem in mnenjem učencev in učiteljev na Osnovni šoli 8 talcev Logatec, sem izdelala vprašalnik, ki so ga izpolnili učenci 6., 7., 8. in 9. razreda ter učitelji. Na podlagi vprašalnika bom svoje hipoteze potrdila ali ovrgla.

Na šoli je v šolskem letu 2022/2023 v 6., 7., 8. in 9. razred skupaj vpisanih 385 otrok. Od tega 182 deklet in 203 fantje. V raziskavi je sodelovalo 325 učencev oz. 46 % ciljne populacije. Na šoli je 83 zaposlenih, v anketi pa je sodelovalo 41 anketirancev. Od tega 37 učiteljic in 4 učitelji. V raziskavi je sodelovalo 33 % ciljne populacije.

OŠ 8 TALCEV LOGATEC	6. razred				7. razred				8. razred				9. razred			
	dekleta		fantje		dekleta		fantje		dekleta		fantje		dekleta		fantje	
	S*	V**	S*	V**	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V
	36	41	37	47	46	53	47	52	40	48	43	53	34	40	41	51

* sodelujoči anketiranci

** vpisani v šolo

Graf 1: Število anketirancev v primerjavi s številom vpisanih učencev

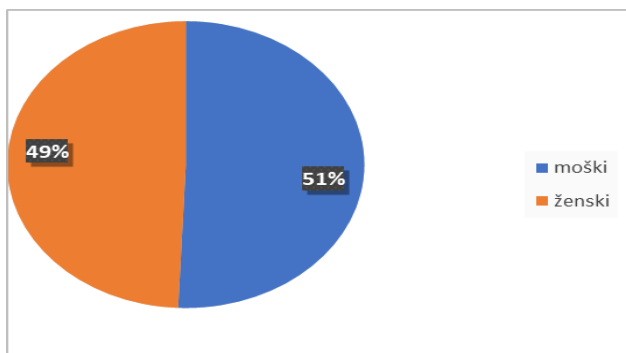
OŠ 8 TALCEV LOGATEC	UČITELJI	
	S*	V**
	41	83

* sodelujoči anketiranci

** vpisani v šolo

3.2.1 VPRAŠALNIK – UČENCI 6. RAZREDA

Vprašalnik v 6. razredu je izpolnilo 73 učencev, od tega 37 učencev, kar predstavlja 51 % vseh anketiranih učencev, in 36 učenk oziroma 49 % vseh anketiranih učencev 6. razreda OŠ 8 talcev Logatec.

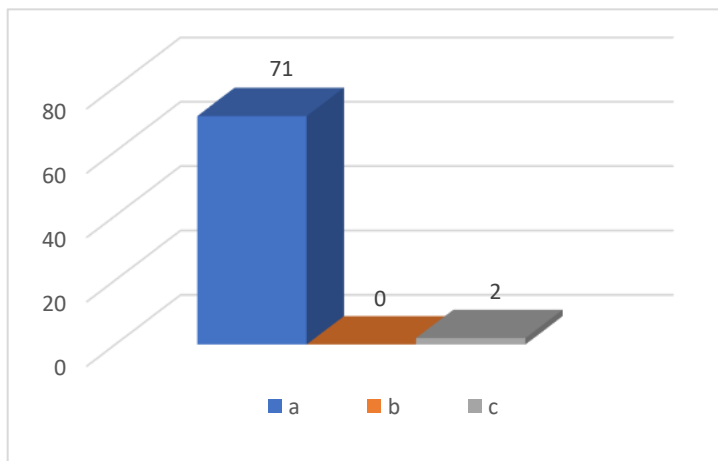
Graf 2: Učenci 6. razreda po spolu

V šesti razred je vpisanih 88 učencev, sodelovalo je le 73 učencev, kar je 83 %.

V nadaljevanju raziskovalne naloge bom predstavila vprašalnik in odgovore na vprašanja, ki so jih podali učenci šestega razreda. Dobljene rezultate bom tudi analizirala.

Kaj je gluhoslepota?

- a) Hkratna popolna ali delna izguba vida in sluha. – 71
- b) Popolna izguba vida. – 0
- c) Popolna izguba sluha. – 2

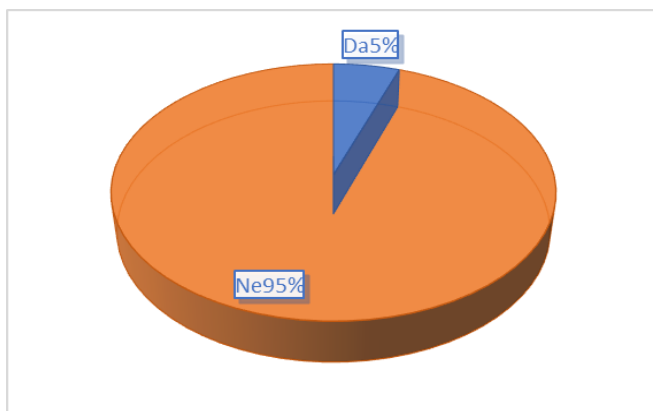

Graf 3: Razumevanje besede gluhoslepota pri učencih 6. razreda

Večina učencev 6. razreda si gluhoslepoto predstavlja kot hkratno popolno ali delno izgubo vida in sluha – kar 71 oseb od 73 anketirancev (97,26 % anketirancev). Nihče si gluhoslepote ne predstavlja kot popolne izgube vida. Dva učenca (2,73 % anketirancev) si gluhoslepoto predstavljata kot popolno izgubo sluha.

Ali si že kdaj spoznal/-a gluhoslepo osebo?

- a) Da. – 4
- b) Ne. – 69

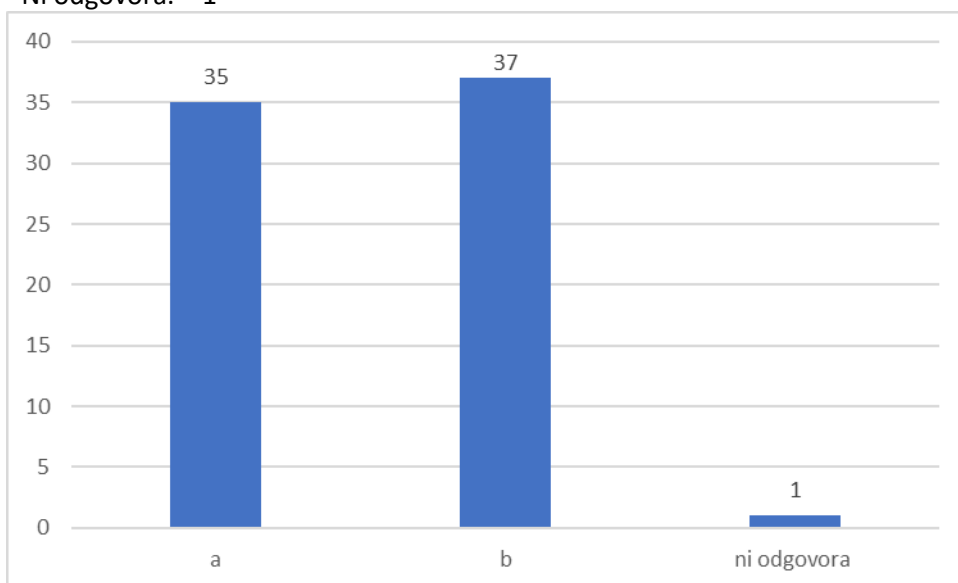

Graf 4: So učenci 6. razreda spoznali gluhoslepo osebo?

Na vprašanje, ali so spoznali gluhoslepo osebo, največkrat odgovorijo z odgovorom NE – kar 95 % oz. 69 anketiranih učencev še ni spoznalo gluhoslepe osebe. 5 % oz. 4 so spoznali gluhoslepo osebo.

Katera od navedenih gluhoslepote misliš, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

- a) Prirojena gluhoslepota (do dveh let starosti). – 35
- b) Pridobljena gluhoslepota (po drugem letu starosti). – 37
- Ni odgovora. – 1

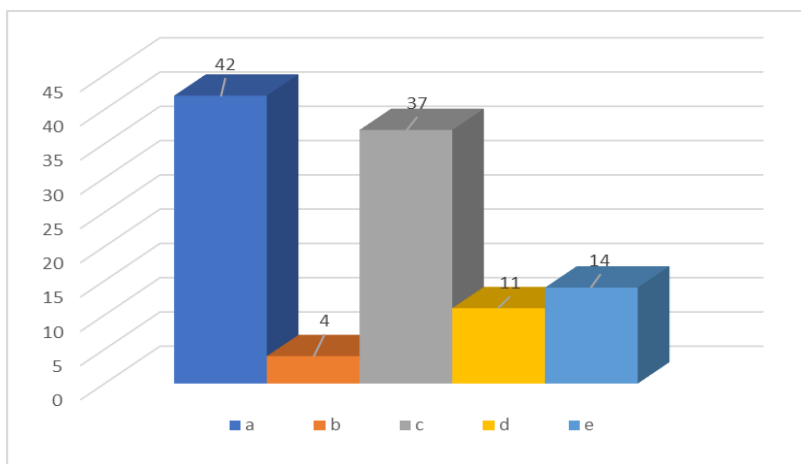

Graf 5: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev šestega razreda v času izobraževanja bolj pogosta.

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, katera je najpogostejša vrsta gluhoslepote v času izobraževanja po mnenju učencev. 35 učencev oz. 47,9 % anketirancev je obkrožilo odgovor a). Odgovor b) je obkrožilo 37 učencev oz. 50,7 %. Na vprašanje ni odgovorila 1 oseba.

Kje misliš, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožiš lahko več odgovorov.

- a) V posebnih zavodih. – 42
- b) V običajnih šolah. – 4
- c) V šolah s prilagojenim programom. – 37
- d) V nobenih šolah. – 11
- e) V vseh šolah, ki so izpostavljene v odgovorih a, b in c. – 14

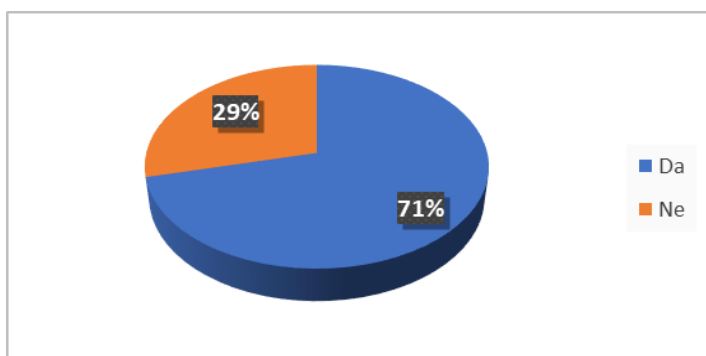

Graf 6: Mnenje učencev 6. razreda o ustanovah, v katerih se lahko šolajo gluhoslepi otroci

Z vprašanjem sem hotela izvedeti, katere so po mnenju učencev pristojne ustanove za šolanje gluhoslepih otrok. 42 učencev je odgovorilo z odgovorom a – šolajo se v posebnih zavodih. Z odgovorom b so odgovorili 4 anketiranci – šolajo se v običajnih šolah. Da se šolajo v šolah s prilagojenim programom (odgovor c) je odgovorilo 37 učencev. 11 učencev je odgovorilo, da se ne šolajo v nobenih šolah (odgovor d). Na odgovor e je odgovorilo 14 učencev.

Ali misliš, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

- a) Da. – 52
- b) Ne. – 21

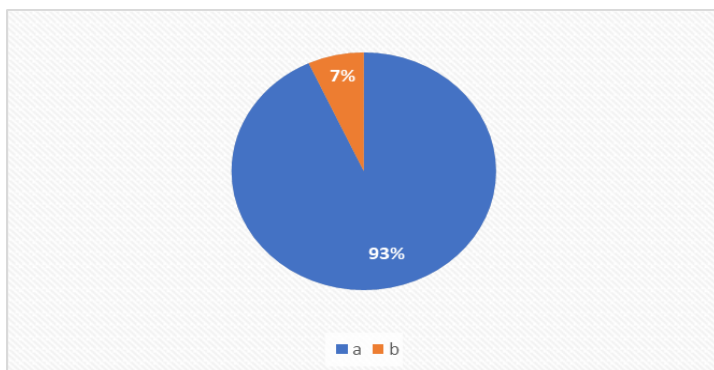
Graf 7: Mnenje učencev 6. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa

Večina učencev meni, da se je šolanje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo – kar 71 % oz. 52 anketiranih učencev. 29 % oz. 21 učencev pa je menilo, da se šolanje gluhoslepih otrok ni spremenilo.

Ali misliš, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa? Odgovor utemelji.

a) Da. – 68

b) Ne. – 5

Graf 8: Mnenje učencev 6. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto

Z vprašanjem sem hotela dobiti mnenje učencev o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto. Večina učencev je menila, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa – kar 68 anketirancev oz. 93 %. 7 %, kar predstavlja 5 učencev, pa je menilo, da šolanje za učence med koronavirusom ni bilo težje.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Mislim, da je bilo težje poučevanje, saj niso videli in slišali.
- Ker so morali nositi maske.
- Ker se je težje sporazumevati prek video klica.
- Ker niso mogli biti v stiku z učiteljem, ki bi jim pomagal.
- Ker so bili doma.
- Potrebovali bi spremljevalca.
- Ker so jim starši in ostali težje pomagali.
- Ker so morali biti doma brez pomoči.

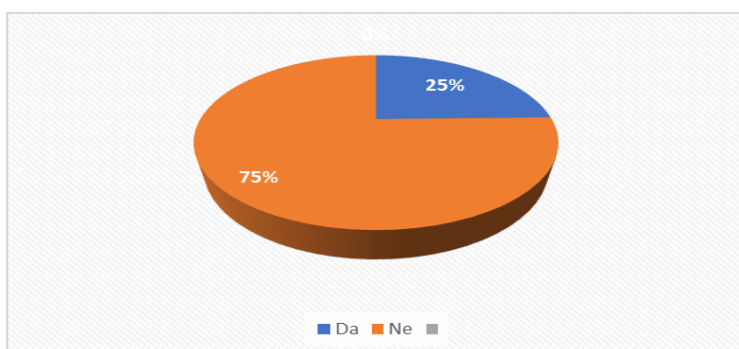
Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Ker so se šolali doma.

Ali misliš, da gluhoslepi pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

a) Da. – 18

b) Ne. – 55

Graf 9: Kaj menijo učenci 6. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih

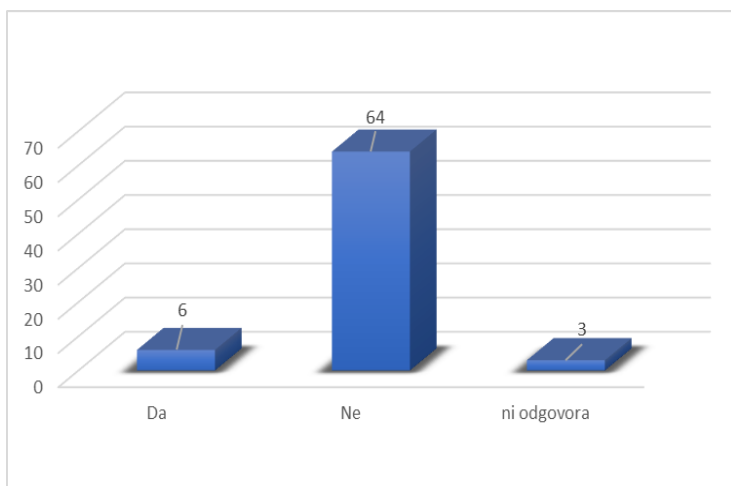
Z vprašanjem sem hotela izvedeti, kaj učenci menijo o uporabi zvezkov, učbenikov itd. pri gluhoslepih učencih. 25 % oz. 18 učencev je menilo, da gluhoslepi uporabljajo učbenike, delovne zvezke ... , medtem ko je 75 % oz. 55 učencev menilo, da jih ne uporabljajo.

Misliš, da si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program? Odgovor utemelji.

a) Da. – 6

b) Ne. – 64

Ni odgovora – 3

Graf 10: Mnenje učencev 6. razreda, o tem, ali si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program.

Večina učencev meni, da si gluhoslepi ne morejo izbrati katerikoli srednješolski program – kar 64 učencev oz. 87,6 %. Da si lahko izberejo katerikoli srednješolski program pa meni 6 učencev oz. 8,2 %. 3 učenci oz. 4,1 % pa ni izbralo nobenega od naštetih odgovorov.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Ker ne vidijo in ne slišijo.
- Ker pri nekaterih poklicih potrebuješ vid in sluh.
- Ker ne morejo delati vsega.
- Za nekatere poklice potrebuješ vid in sluh.
- Ne vem, če hodijo v srednjo šolo.

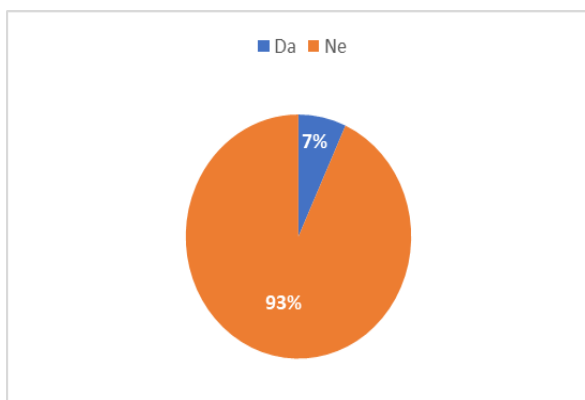
Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Tiste programe, ki so jim prilagojeni.

Ali misliš, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod? Odgovor utemelji.

a) Da. – 5

b) Ne. - 68

Graf 11: Ali učenci 6. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod.

Večina učencev je odgovorilo z odgovorom *ne* – kar 68 anketirancev oz. 93 % vseh anketirancev. Z odgovorom *da* je odgovorilo 5 učencev oz. 7 % anketirancev.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- So brezposelni.
- Ne vem, kje bi se lahko zaposlili, ampak nekje je zagotovo poklic za njih.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Saj se službe lahko prilagodijo.

Kaj bi naredil/-a, če bi srečala gluhoslepo osebo na cesti?

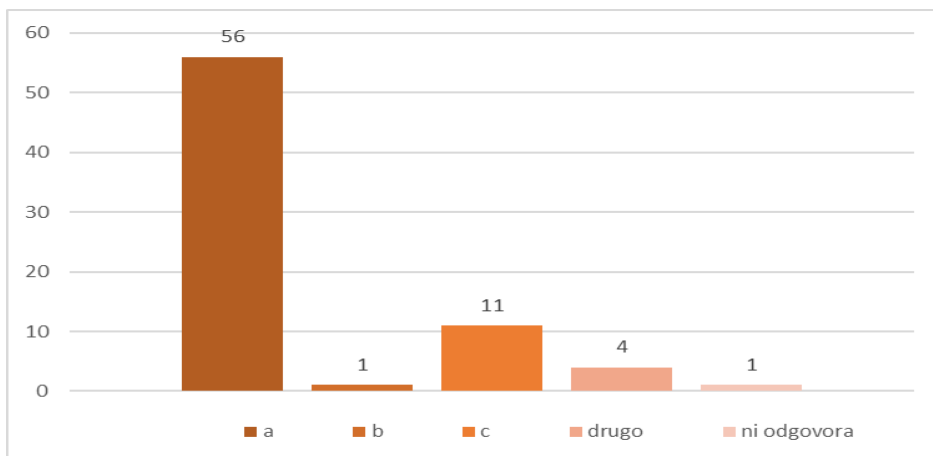
a) Šel/šla bi do njega in mu skušal/-a pomagati. – 56

b) Šel/šla bi stran od njega in se delal/-a, da se ni nič zgodilo. – 1

c) Poiskal/-a bi pomoč. – 11

Drugo. – 4

Ni odgovora. – 1

Graf 12: Ali bi učenci 6. razreda pomagali gluhoslepi osebi

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, ali bi učenci pomagali gluhoslepi osebi. Večina učencev je odgovorila, da bi pristopila k gluhoslepemu in mu poskušala pomagati – 56 oz. 76,7 % anketiranih učencev. 1 učenec je odgovoril z odgovorom b. 11 oz. 15 % anketirancev je odgovorilo z odgovorom c. 1 učenec ni zbral nobenega od naštetih odgovorov.

Predstavljaljaj si, da postaneš gluhoslep/-a. Čemu bi se najtežje odrekel/-a?

a) Vožnji avta. – 14

b) Potovanjem. – 13

c) Videti svoje prijatelje, družino. – 61

d) Slišati svoje prijatelje, družino. – 53

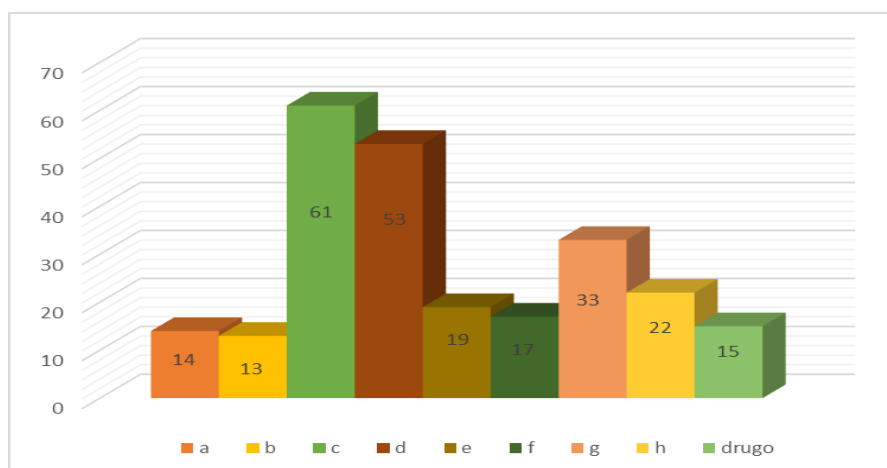
e) Izobraževanju za nek poklic, ki ga ne moreš opravljati, če si gluhoslep. – 19

f) Kolesarjenju. – 17

g) Poslušanju glasbe. – 33

h) Naravi (npr. poslušanju ptičjih zvokov).

Drugo. – 15

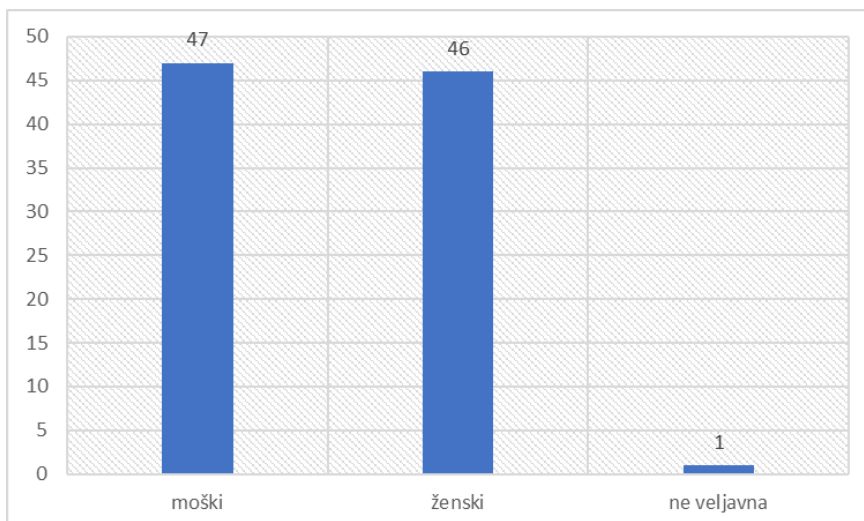

Graf 13: Čemu bi se učenci 6. razreda najtežje odpovedali

Na podlagi pridobljenih odgovorov bi se največji delež anketirancev najtežje odpovedal temu, da ne bi več mogel videti svoje najbližje – kar 61 učencev. 53 učencev je odgovorilo, da bi se najtežje odreкло temu, da bi slišalo svoje najbližje. Poslušanju glasbe bi se najtežje odreкло 33 učencev. Zvokom narave bi se najtežje odreкло 22 učencev. 19 učencev bi se najtežje odreкло izobraževanju za nek poklic. Kolesarjenju bi se najtežje odreкло 17 učencev. 15 učencev je izbralo odgovor *drugo*. Vožnji avta bi se najtežje odreкло 14 učencev. 13 učencev bi se najtežje odpovedalo potovanjem.

3.2.2 VPRAŠALNIK – UČENCI 7. RAZREDA

Vprašalnik v 7. razredu je izpolnilo 94 učencev, od tega 47 učencev, kar predstavlja 50 % anketiranih učencev, in 46 učenk oziroma 49 % anketiranih učencev 7. razreda OŠ 8 talcev Logatec, 1 vprašalnik ni bil veljaven.

Graf 14: Učenci 7. razreda po spolu

V sedmi razred je vpisanih 105 učencev, sodelovalo je 94 učencev, kar je 89,5 %.

V nadaljevanju raziskovalne naloge bom predstavila vprašalnik in odgovore na vprašanja, ki so jih podali učenci sedmega razreda. Dobljene rezultate bom tudi analizirala.

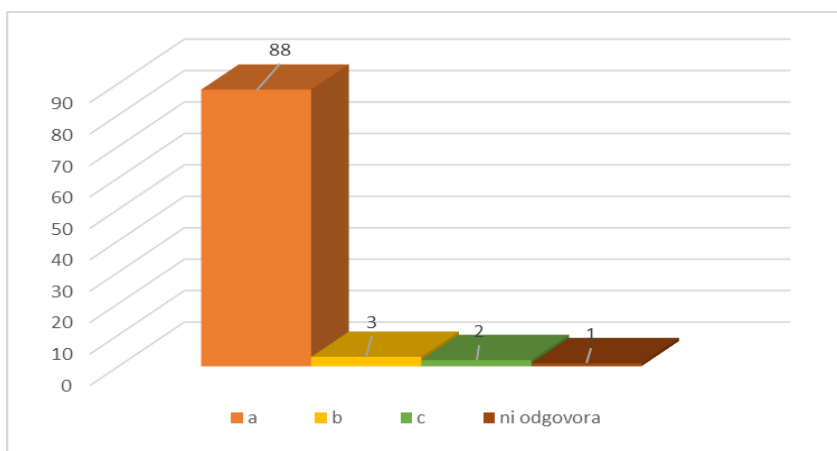
Kaj je gluhoslepota?

a) Hkratna popolna ali delna izguba vida in sluha. – 88

b) Popolna izguba vida. – 3

c) Popolna izguba sluha. – 2

Ni odgovora – 1

Graf 15: Razumevanje gluhoslepote pri učencih 7. razreda

Večina učencev 7. razreda si gluhoslepoto predstavlja kot hkratno popolno ali delno izgubo vida in sluha – kar 88 oseb od 94 anketirancev (93,6 % anketirancev). Popolno izgubo vida so izbrali 3

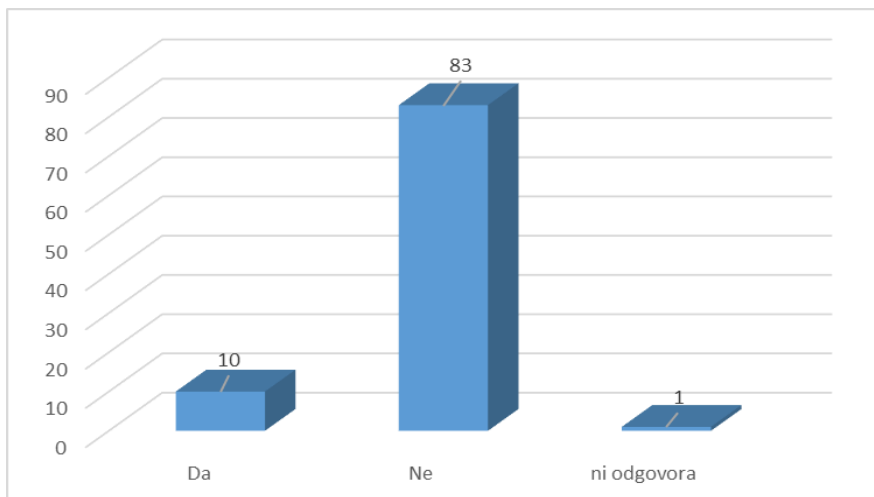
anketiranci (3,4 % anketirancev). 2 učenca, kar je 2,3 % anketirancev, si gluhoslepoto predstavljata kot popolno izgubo sluha. 1 anketiranec na to vprašanje ni odgovoril

Ali si že kdaj spoznal/-a gluhoslepo osebo?

a) Da. – 10

b) Ne. – 83

Ni odgovora – 1

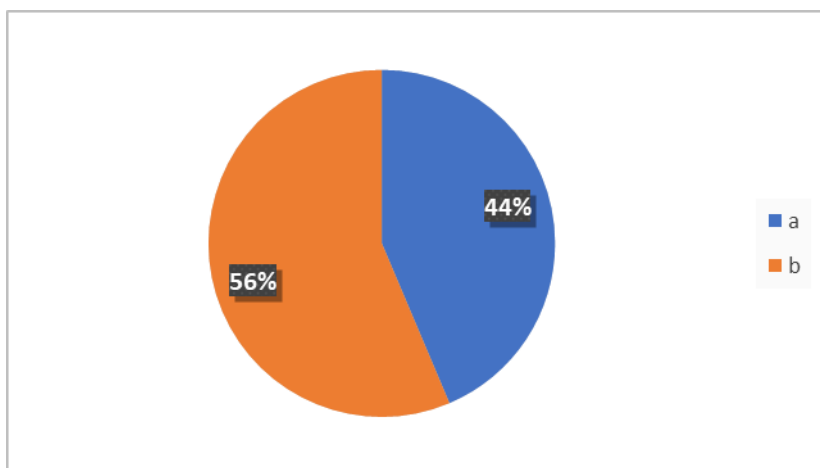
Graf 16: Ali so učenci 7. razreda že spoznali gluhoslepo osebo

Z vprašanjem, če so spoznali gluhoslepo osebo, največkrat odgovorijo z odgovorom *ne* – kar 88 % oz. 83 anketiranih učencev še ni spoznalo gluhoslepe osebe. 10,6 % oz. 10 jih je spoznalo gluhoslepo osebo. 1 anketiranec ni izbral nobenega odgovora.

Katera od navedenih gluhoslepote misliš, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

a) Prirojena gluhoslepota (do dveh let starosti). – 41

b) Pridobljena gluhoslepota (po drugem letu starosti). – 53

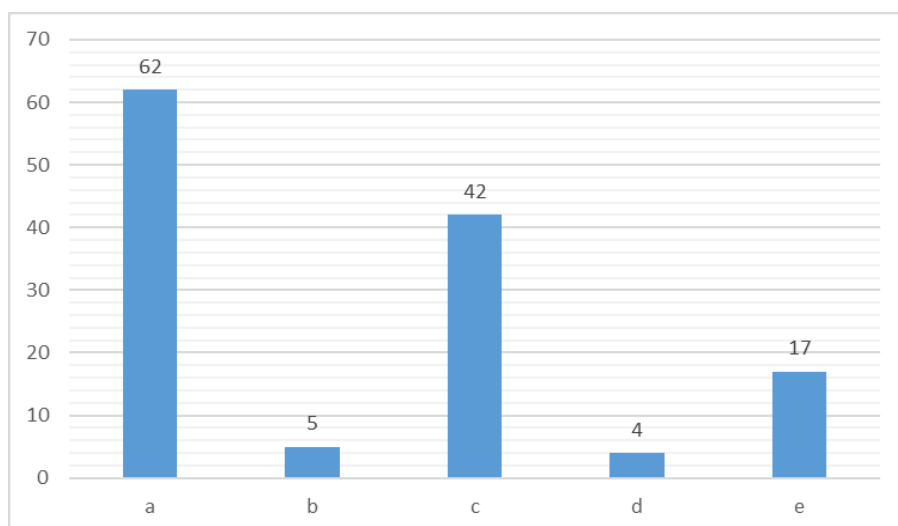

Graf 17: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev sedmega razreda v času izobraževanja bolj pogosta

Z vprašanjem sem hotela izvedeti, katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev najbolj pogosta. 41 učencev oz. 44 % anketirancev je odgovorilo z odgovorom a. Z odgovorom b je odgovorilo 53 učencev oz. 56 %.

Kje misliš, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožiš lahko več odgovorov.

- a) V posebnih zavodih. – 62
- b) V običajnih šolah. – 5
- c) V šolah s prilagojenim programom. – 42
- d) V nobenih šolah. – 4
- e) V vseh šolah, ki so izpostavljene v odgovorih a, b in c. – 17

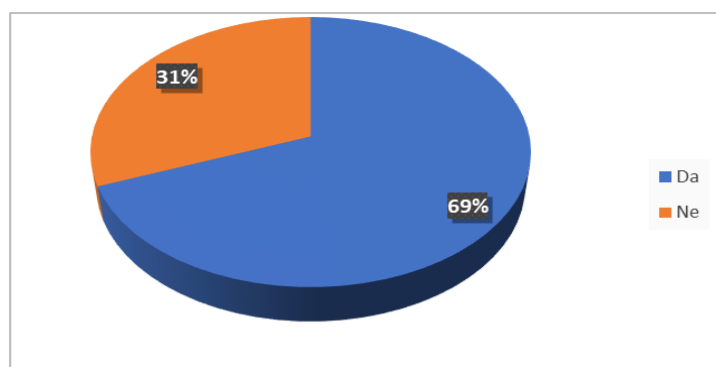

Graf 18: Mnenje učencev 7. razreda o šolanju gluhoslepih otrok

Z vprašanjem sem hotela izvedeti, kje se po mnenju učencev lahko šolajo gluhoslepi otroci. 62 učencev je odgovorilo z odgovorom a – šolajo se v posebnih zavodih. Z odgovorom b je odgovorilo 5 anketirancev – šolajo se v običajnih šolah. Da se šolajo v šolah s prilagojenim programom (odgovor c) je odgovorilo 42 učencev. Štirje učenci so odgovorili, da se ne šolajo v nobenih šolah (odgovor d). Odgovor e je izbralo 17 učencev.

Ali misliš, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

- a) Da. – 65
- b) Ne. – 29

Graf 19: Mnenje učencev 7. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa

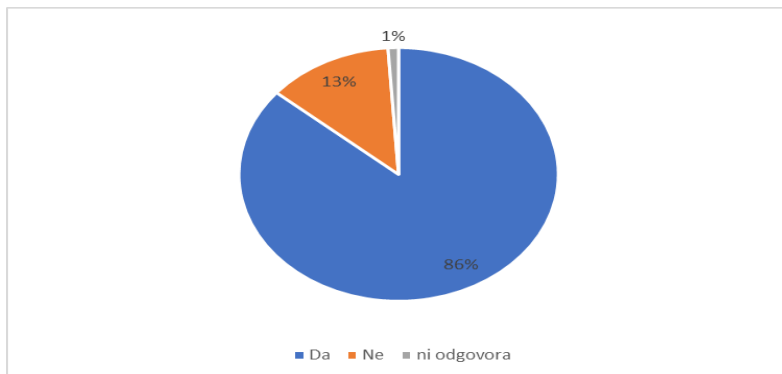
Večina učencev misli, da se je šolanje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo – kar 69 % oz. 65 anketiranih učencev. 31 % oz. 29 anketirancev pa meni, da se šolanje gluhoslepih otrok ni spremenilo.

Ali misliš, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

a) Da. – 81

b) Ne. – 12

Ni odgovora. – 1

Graf 20: Mnenje učencev 7. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, kaj menijo učenci o zahtevnosti šolanja za učence z gluhoslepoto med koronavirusom. Večina učencev je menila, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa – kar 81 anketirancev oz. 86 %. 13 % – kar predstavlja 12 učencev, pa je menilo, da šolanje za učence med koronavirusom ni bilo težje. 1 anketiranec ni izbral nobenega odgovora.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Mislim, da je bilo težje poučevanje, saj niso videli in slišali.
- Ker so morali nositi maske.
- Ker se je težje sporazumevati prek video klica.
- Ker niso mogli biti v stiku z učiteljem, ki bi jim pomagal.
- Ker so bili doma.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

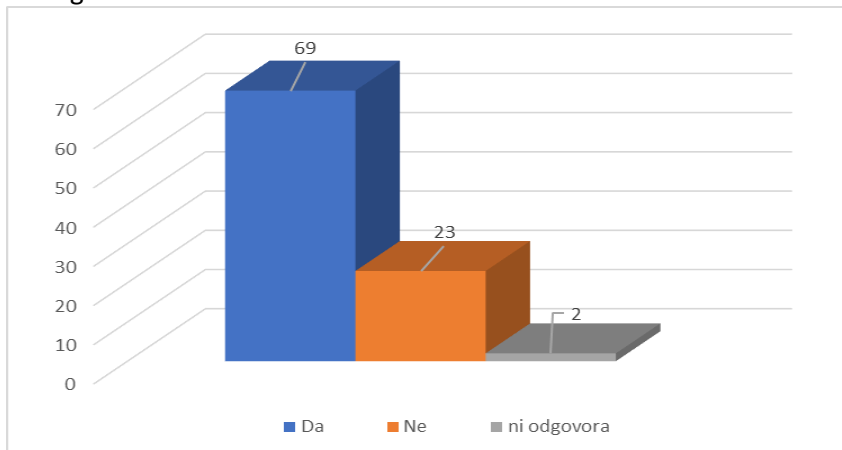
- Ker so se šolali doma.

Ali misliš, da gluhoslepi pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

a) Da. – 69

b) Ne. – 23

Ni odgovora. – 2

Graf 21: Kaj menijo učenci 7. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih

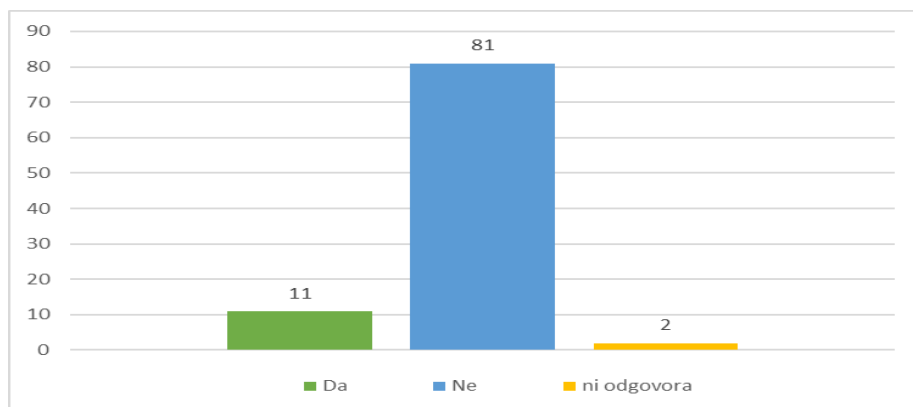
Z vprašanjem sem hotela izvedeti, kaj si mislijo učenci o uporabi zvezkov, učbenikov itd. pri učenju gluhoslepih učencev. 73,4 % oz. 69 učencev je menilo, da gluhoslepi uporabljajo zvezke, delovne zvezke itd., medtem ko jih 24 % oz. 23 učencev meni, da jih ne uporabljajo.

Misliš, da si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program?

a) Da. – 11

b) Ne. – 81

Ni odgovora. – 2

Graf 22: Mnenje učencev 7. razreda o tem, ali si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program

Večina učencev je izbralo odgovor *ne* – kar 81 učencev oz. 86,2 %. Odgovor *da* je izbralo 11 učencev oz. 11,7 %. 2 učenca oz. 2,1 % pa nista izbralo nobenega od naštetih odgovorov.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Ker bi lahko zaprosili za pomoč.
- Šola bi se prilagodila.

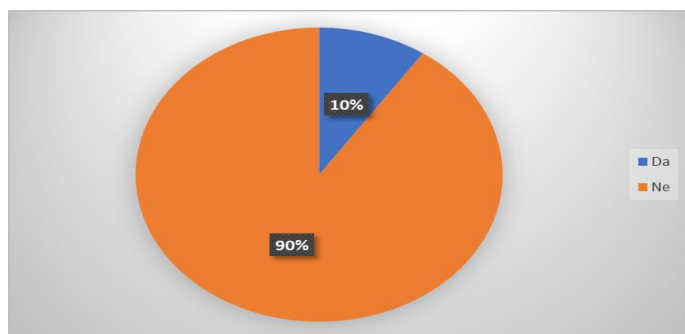
Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Ker ne morejo iti v vsako srednjo šolo.
- Ker za nekatere stvari potrebuješ vid in sluh.
- Program, ki bi ga izbrali, bi moral biti prilagojen gluhoslepim, veliko šol pa tega nima.

Ali misliš, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod?

a) Da. – 9

b) Ne. – 85

Graf 23: Ali učenci 7. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod

Večina učencev je odgovorilo z odgovorom *ne* – kar 85 anketirancev oz. 90 % vseh anketirancev. Z odgovorom *da* je odgovorilo 9 učencev oz. 10 % anketirancev.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- So brezposelni.
- Ne vem, kje bi se zaposlili, ampak nekje je zagotovo poklic za njih.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Saj se službe lahko prilagodijo.

Kaj bi naredil/-a, če bi srečal/-a gluhoslepo osebo, ki potrebuje pomoč pri prečkanju ceste?

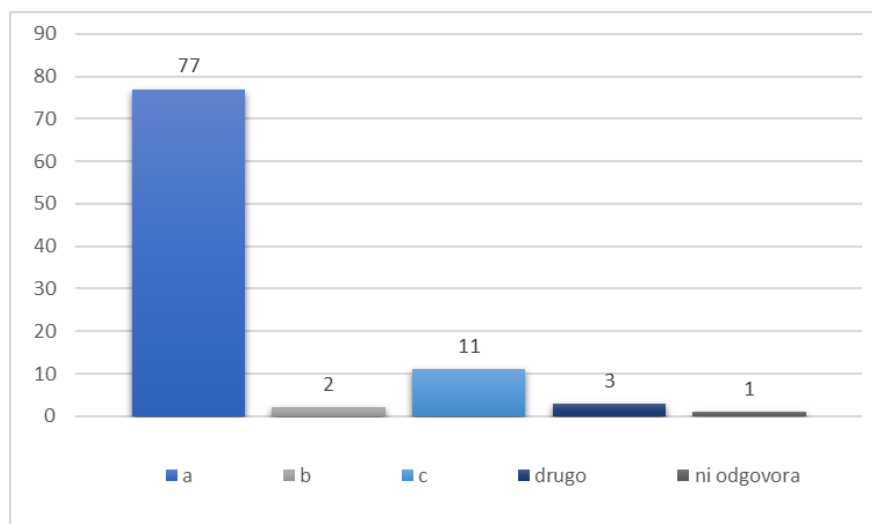
a) Šel/šla bi do njega in mu skušal/-a pomagati. – 77

b) Šel/šla bi stran od njega in se delal/-a, da se ni nič zgodilo. – 2

c) Poiskal/-a bi pomoč – 11

Drugo. – 3

Ni odgovora. – 1

Graf 24: Ali bi učenci 7. razreda pomagali gluhoslepi osebi

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, ali bi učenci pomagali gluhoslepi osebi. Večina učencev je odgovorila, da bi ji poskušali pomagati – 77 oz. 82 % anketiranih učencev. 2 učenca sta odgovorila z odgovorom b. 11 anketirancev je odgovorilo z odgovorom c. 3 učenci so odgovorili z odgovorom *drugo*. 1 učenec ni zbral nobenega od naštetih odgovorov.

Predstavljaš si, da postaneš gluhoslep/-a. Čemu bi se najtežje odrekel/-a?

a) Vožnji avta. – 10

b) Potovanjem. – 15

c) Videti svoje prijatelje, družino. – 72

d) Slišati svoje prijatelje, družino. – 53

e) Izobraževanju za nek poklic, ki ga ne moreš opravljati, če si gluhoslep. – 15

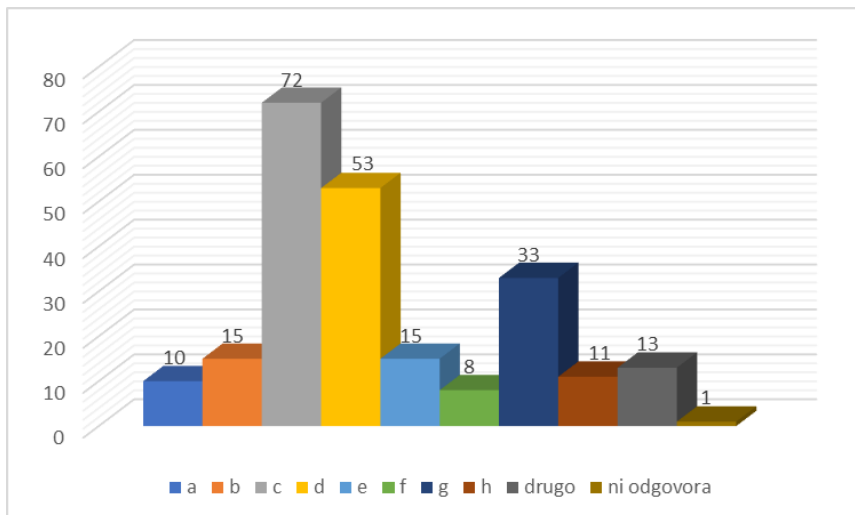
f) Kolesarjenju. – 8

g) Poslušanju glasbe. – 33

h) Naravi (npr. poslušanju ptičjih zvokov). – 11

Drugo. – 13

Ni odgovora. – 1

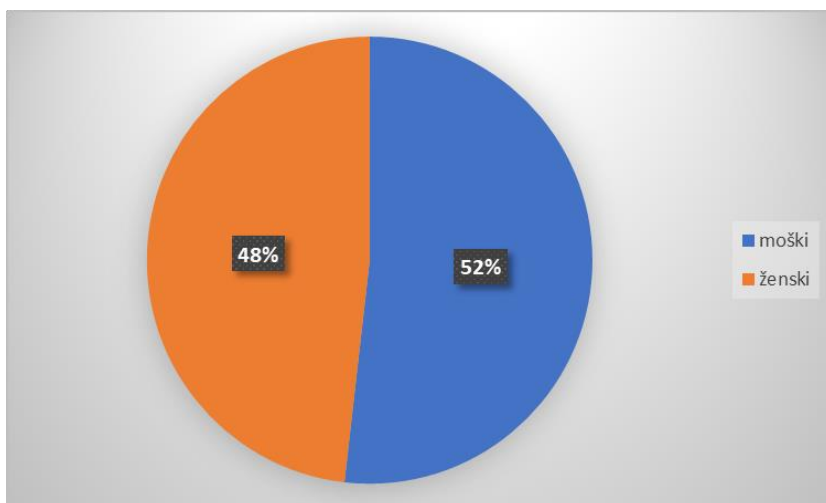

Graf 25: Čemu bi se učenci 7. razreda najtežje odpovedali

Na podlagi pridobljenih odgovorov bi se največji delež anketirancev najtežje odpovedal temu, da ne bi več mogel videti svoje najbližje – kar 72 učencev. 53 učencev je odgovorilo, da bi se najtežje odrekli temu, da bi slišali svoje najbližje. Poslušanju glasbe bi se najtežje odreklo 33 učencev. Zvokom narave bi se najtežje odreklo 11 učencev. 15 učencev bi se najtežje odreklo izobraževanju za nek poklic. Kolesarjenju bi se najtežje odreklo 8 učencev. 13 učencev je izbralo odgovor *drugo*. Vožnji avta bi se najtežje odreklo 10 učencev. 15 učencev bi se najtežje odpovedalo potovanjem.

3.1.3 VPRAŠALNIK – UČENCI 8. RAZREDA

Vprašalnik v 8. razredu je izpolnilo 83 učencev, od tega 43 učencev, kar predstavlja 50 % anketiranih učencev, in 40 učenk oziroma 49 % anketiranih učencev 8. razreda OŠ 8 talcev Logatec.

Graf 26: Učenci 8. razreda po spolu

V osmi razred je vpisan 101 učenec, sodelovalo je 83 učencev, kar je 82 %.

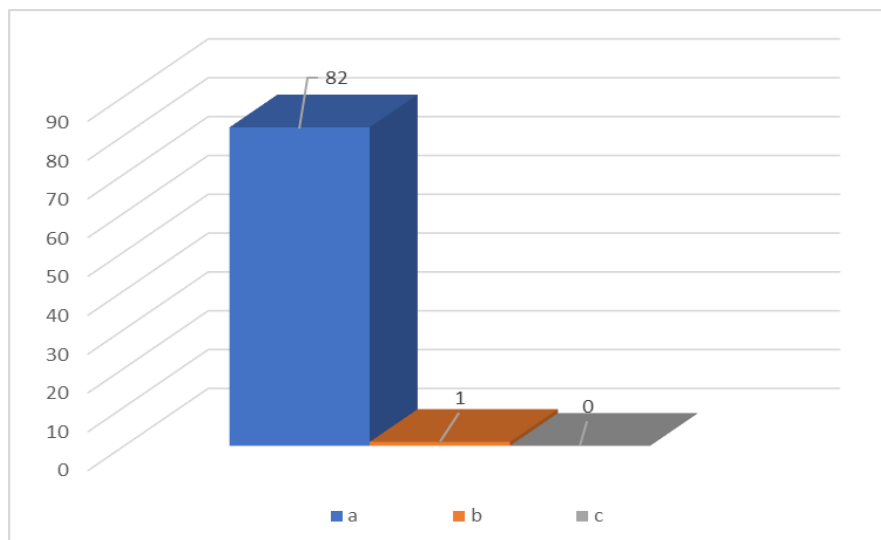
V nadaljevanju raziskovalne naloge bom predstavila vprašalnik in odgovore na vprašanja, ki so jih podali učenci osmega razreda. Dobljene rezultate bom tudi analizirala.

Kaj je gluhoslepota?

a) Hkratna popolna ali delna izguba vida in sluha. – 82

b) Popolna izguba vida. – 1

c) Popolna izguba sluha. – 0

Graf 27: Razumevanje besede gluhoslepota pri učencih 8. razreda

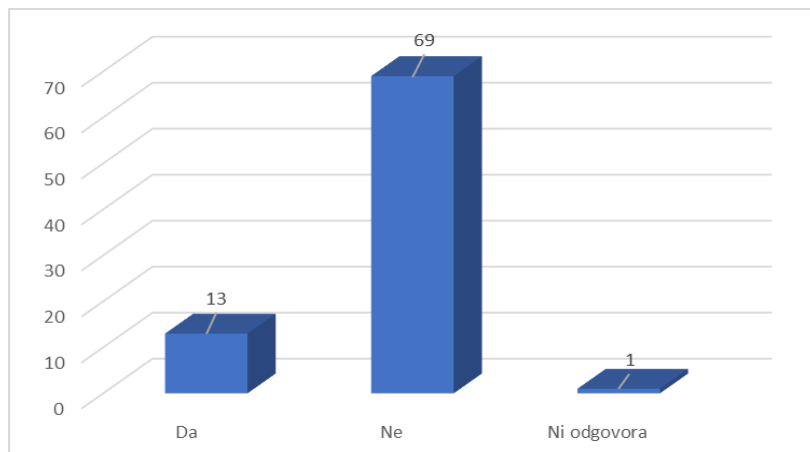
Večina učencev 8. razreda si gluhoslepoto predstavlja kot hkratno popolno ali delno izgubo vida in sluha – kar 82 anketirancev (97, 26 % anketirancev). Popolno izgubo vida je izbral 1 anketiranec. Popolno izgubo sluha ni izbral noben anketiranec.

Ali si že kdaj spoznal/-a gluhoslepo osebo?

a) Da. – 13

b) Ne. – 69

Ni odgovora. – 1

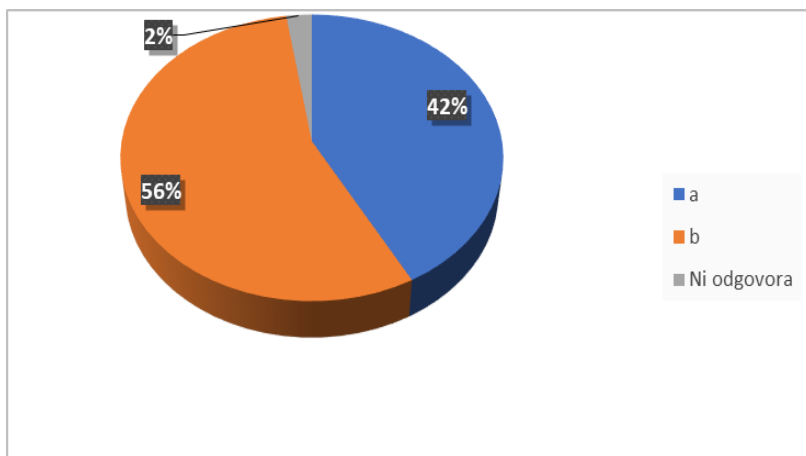

Graf 28: Ali so učenci 8. razreda že spoznali gluhoslepo osebo

Na vprašanje, ali so spoznali gluhoslepo osebo, učenci največkrat odgovorijo z *ne* – kar 88 % oz. 69 anketiranih učencev še ni spoznalo gluhoslepe osebe. 10,6 % oz. 13 jih je spoznalo gluhoslepo osebo. 1 anketiranec ni izbral nobenega odgovora.

Katera od navedenih gluhoslepote misliš, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

- a) Prirojena gluhoslepota (do dveh let starosti). – 35
- b) Pridobljena gluhoslepota (po drugem letu starosti). – 46
- Ni odgovora. – 2

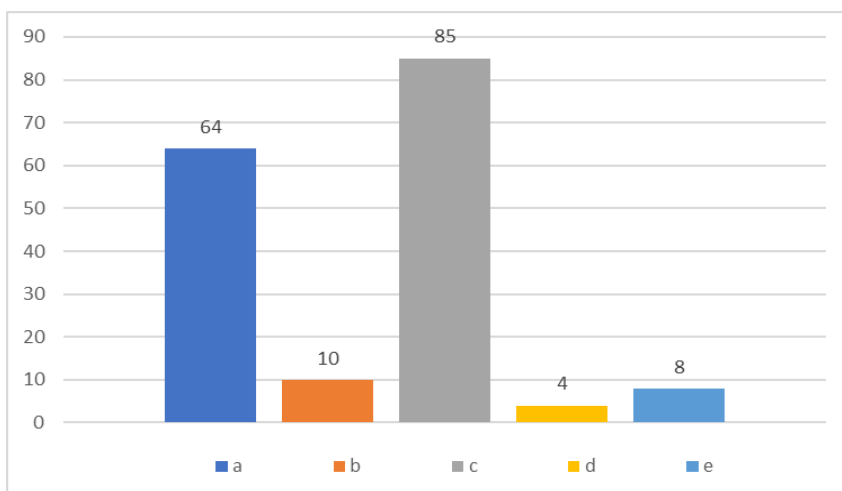

Graf 29: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev osmega razreda v času izobraževanja bolj pogosta

Z vprašanjem sem želela izvedeti, katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev najbolj pogosta. 35 učencev oz. 42 % anketirancev je odgovorilo z odgovorom a. Z odgovorom b je odgovorilo 46 učencev oz. 55 %. 2 učenca na vprašanje nista odgovorila.

Kje misliš, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožiš lahko več odgovorov.

- a) V posebnih zavodih. – 64
- b) V običajnih šolah. – 10
- c) V šolah s prilagojenim programom. – 85
- d) V nobenih šolah. – 4
- e) V vseh šolah, ki so izpostavljene v odgovorih a, b in c. – 8

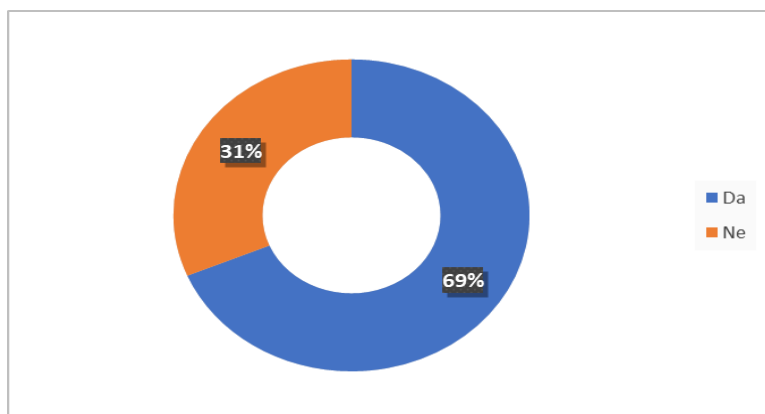
Graf 30: Mnenje učencev 8. razreda o šolanju gluhoslepih otrok

Z vprašanjem sem želela izvedeti, kje se po mnenju učencev lahko šolajo gluhoslepi otroci. 64 učencev je izbralo odgovor a – šolajo se v posebnih zavodih. Odgovor b je izbralo 10 anketirancev – šolajo se v običajnih šolah. Da se šolajo v šolah s prilagojenim programom (odgovor c) je odgovorilo 85 učencev. Štirje učenci so odgovorili, da se ne šolajo v nobenih šolah (odgovor d). Odgovor e je izbralo 8 učencev.

Ali misliš, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

a) Da. – 57

b) Ne. – 26

Graf 31: Mnenje učencev 8. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa

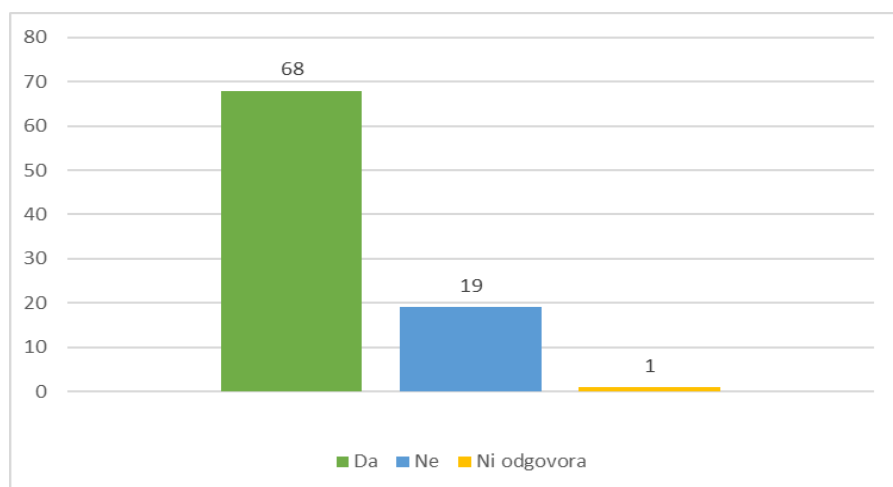
Večina učencev misli, da se je šolanje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo – kar 78 % oz. 65 anketiranih učencev. 34,9 % oz. 29 anketirancev pa je menilo, da se šolanje gluhoslepih otrok ni spremenilo.

Ali misliš, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa? Odgovor utemelji.

a) Da. – 68

b) Ne. – 19

Ni odgovora. – 1

Graf 32: Mnenje učencev 8. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto

Z vprašanjem sem želela izvedeti, kaj menijo učenci o zahtevnosti šolanja učencev z gluhoslepoto med koronavirusom. Večina učencev je menila, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa – kar 63 anketirancev oz. 75 %. 22 % – kar predstavlja 19 učencev, pa je menilo, da šolanje za učence med koronavirusom ni bilo težje. 1 anketiranec ni odgovoril.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Mislim, da je bilo težje poučevanje, saj niso videli in slišali.
- Ker so morali nositi maske.
- Ker se je težje sporazumevati prek video klica.
- Ker niso mogli biti v stiku z učiteljem, ki bi jim pomagal.
- Ker so bili doma.
- Potrebovali bi spremljevalca.
- Ker so jim starši in ostali težje pomagali.
- Ker so morali biti doma brez pomoči.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

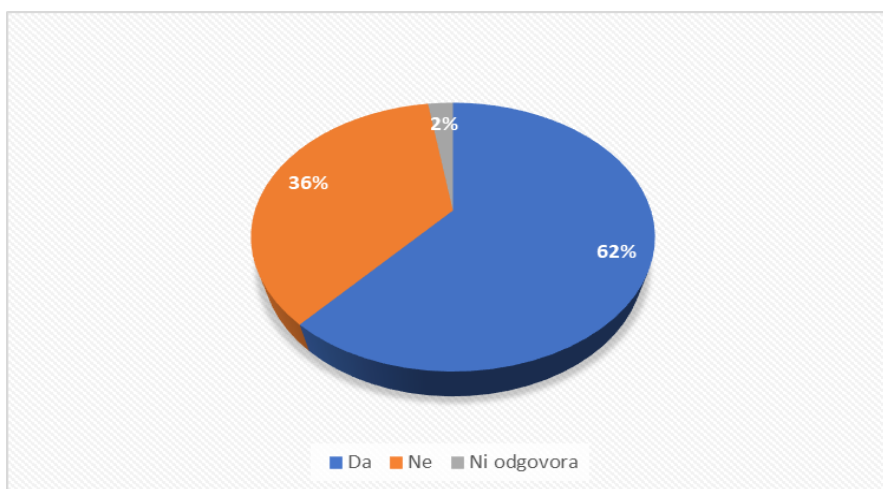
- Ker so se šolali doma.

Ali misliš, da gluhoslepi pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

a) Da. – 51

b) Ne. – 30

Ni odgovora. – 2

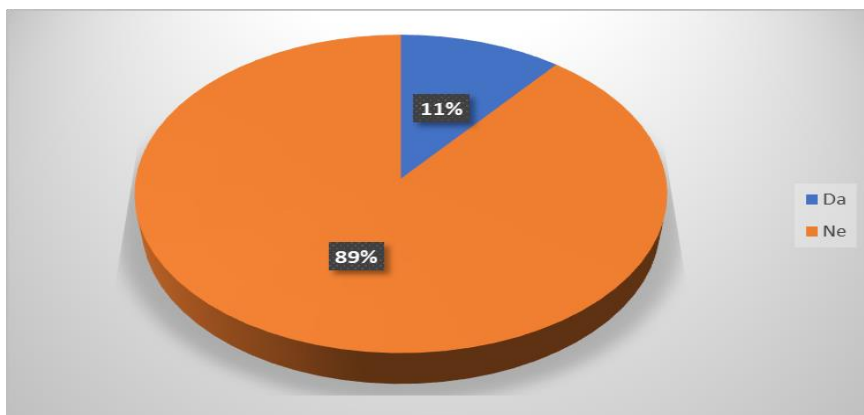
Graf 33: Kaj menijo učenci 8. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih

Z vprašanjem sem želela izvedeti, kaj menijo učenci o uporabi zvezkov, učbenikov itd. pri gluhoslepih učencih. 62 % oz. 51 učencev je odgovorilo z odgovorom *da*, medtem ko je 36 % oz. 30 učencev odgovorilo z odgovorom *ne*. 2 učenca nista odgovorila na zastavljeno vprašanje.

Misliš, da si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program?

a) Da. – 9

b) Ne. – 74

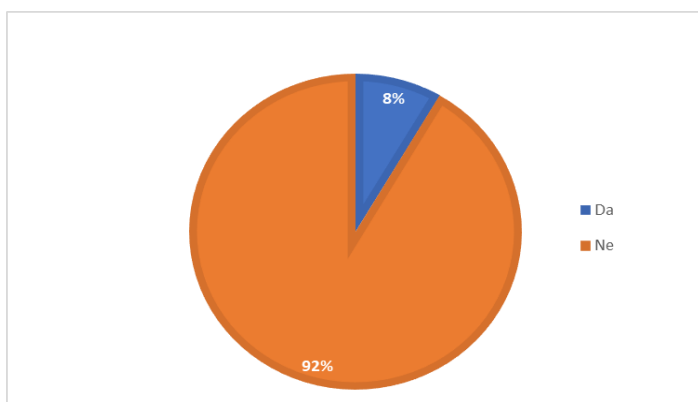
Graf 34: Mnenje učencev 8. razreda o možnosti izbire srednješolskega programa pri gluhoslepih učencih

Večina učencev je odgovorila z odgovorom *ne* – kar 74 učencev oz. 89 %. Z odgovorom *da* je odgovorilo 9 učencev oz. 10,8 %.

Ali misliš, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod?

a) Da. – 7

b) Ne. – 76

Graf 35: Ali učenci 8. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod

Večina učencev je izbralo odgovor *ne* – kar 76 anketirancev oz. 92 % vseh anketirancev. Odgovor *da* je izbralo 7 učencev oz. 8 % anketirancev.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- So brezposelni.
- Ne vem, kje bi se zaposlili, ampak nekje je zagotovo poklic zanje.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Saj se službe lahko prilagodijo.

Kaj bi naredil/-a, če bi srečal/-a gluhoslepo osebo, ki potrebuje pomoč pri prečkanju ceste?

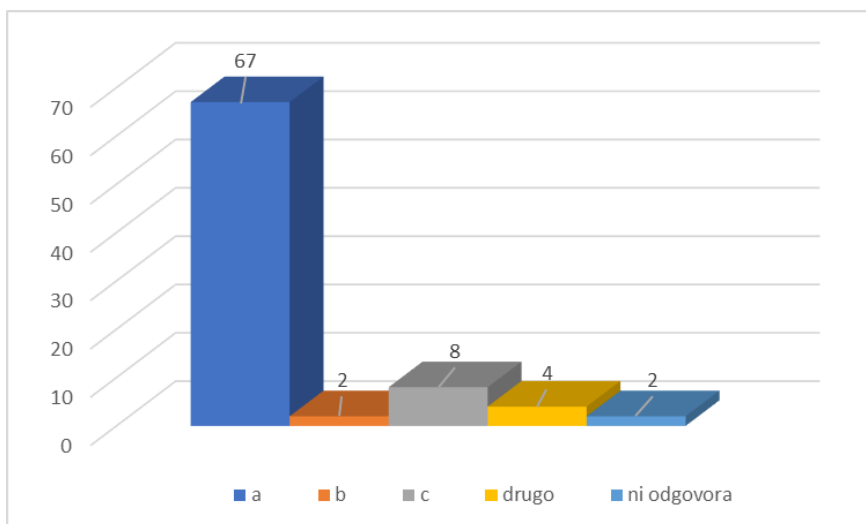
a) Šel/šla bi do njega in mu skušal/-a pomagati. – 67

b) Šel/šla bi stran od njega in se delal/-a, da se ni nič zgodilo. – 2

c) Poiskal/-a bi pomoč. – 8

Drugo. – 4

Ni odgovora. – 2

Graf 36: Ali bi učenci 8. razreda pomagali gluhoslepi osebi

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, ali bi učenci pomagali gluhoslepi osebi. Večina učencev je odgovorila, da bi pristopila k njej in ji poskušala pomagati – 67 anketiranih učencev. 2 učenca sta izbrala odgovor b. 8 anketirancev je izbralo odgovor c. 4 učenci so izbrali odgovor *drugo*. 2 učenca nista zbrala nobenega od naštetih odgovorov.

Predstavljaš si, da postaneš gluhoslep/-a. Čemu bi se najtežje odrekel/-a?

a) Vožnji avta. – 19

b) Potovanjem. – 23

c) Videti svoje prijatelje, družino. – 74

d) Slišati svoje prijatelje, družino. – 65

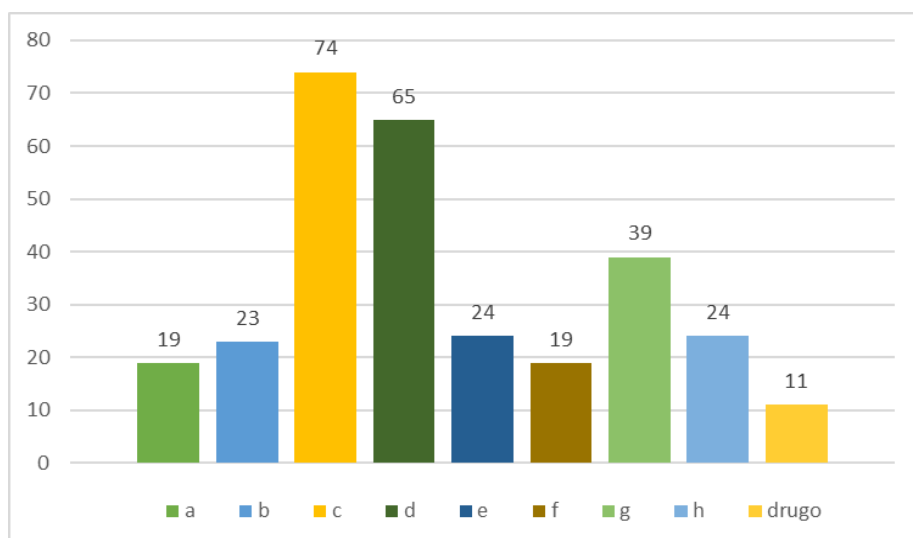
e) Izobraževanju za nek poklic, ki ga ne moreš opravljati, če si gluhoslep. – 24

f) Kolesarjenju. – 19

g) Poslušanju glasbe. – 39

h) Naravi (npr. poslušanju ptičjih zvokov). – 14

Drugo. – 11

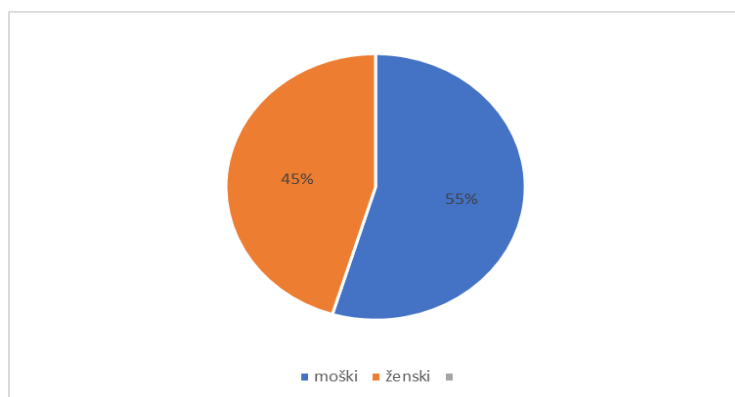

Graf 37: Čemu bi se učenci 8. razreda najtežje odpovedali

Na podlagi pridobljenih odgovorov bi se največji delež anketirancev najtežje odpovedal temu, da ne bi več mogel videti svojih najbližjih – kar 74 učencev. 65 učencev je odgovorilo, da bi se najtežje odreklo temu, da bi slišalo svoje najbližje. Poslušanju glasbe bi se najtežje odreklo 39 učencev. Naravi bi se najtežje odreklo 24 učencev. 24 učencev bi se najtežje odreklo izobraževanju za nek poklic. Kolesarjenju bi se najtežje odreklo 19 učencev. 11 učencev je izbralo odgovor *drugo*. Vožnji avta bi se najtežje odreklo 19 učencev. 23 učencev bi se najtežje odpovedalo potovanjem.

3.1.4 VPRAŠALNIK – UČENCI 9. RAZREDA

Vprašalnik je v 9. razredu izpolnilo 75 učencev, od tega 41 učencev, kar predstavlja 55 % anketiranih učencev, in 34 učenk oziroma 45 % anketiranih učencev 9. razreda OŠ 8 talcev Logatec.

Graf 38: Učenci 9. razreda po spolu

V deveti razred je vpisanih 91 učencev, sodelovalo je 75 učencev, kar je 82,4 %.

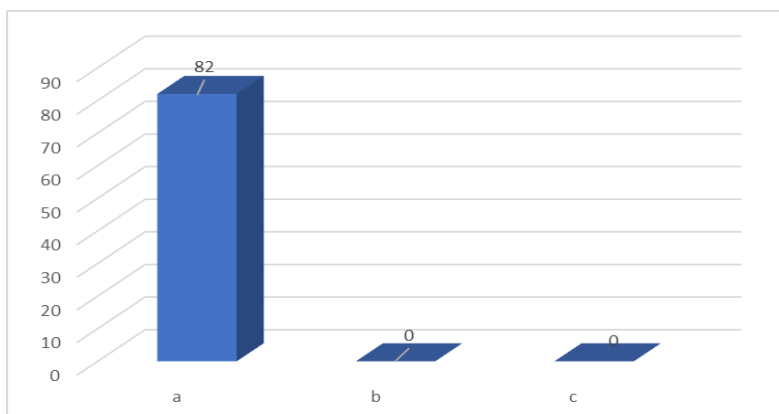
V nadaljevanju raziskovalne naloge bom predstavila vprašalnik in odgovore na vprašanja, ki so jih podali učenci devetega razreda. Dobljene rezultate bom tudi analizirala.

Kaj je gluhoslepota?

a) Hkratna popolna ali delna izguba vida in sluha. – 75

b) Popolna izguba vida. – 0

c) Popolna izguba sluha. – 0

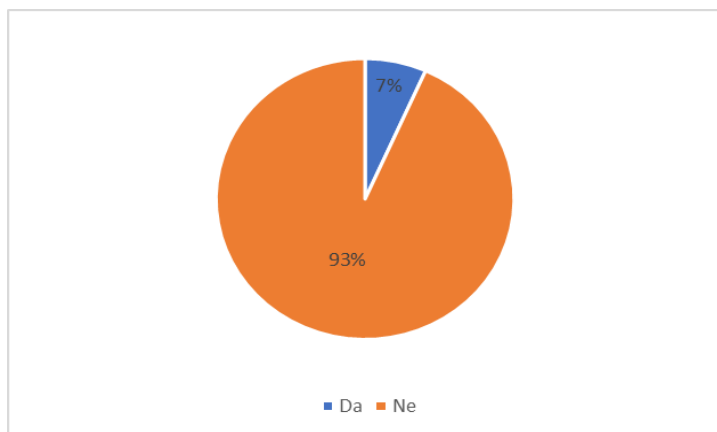
Graf 39: Razumevanje gluhoslepote pri učencih 9. razreda

Vsi učenci 9. razreda si gluhoslepoto predstavljajo kot hkratno popolno ali delno izgubo vida in sluha – kar 75 oseb od 75 anketirancev (100 % anketirancev).

Ali si že kdaj spoznal/-a gluhoslepo osebo?

a) Da. – 5

b) Ne. – 70

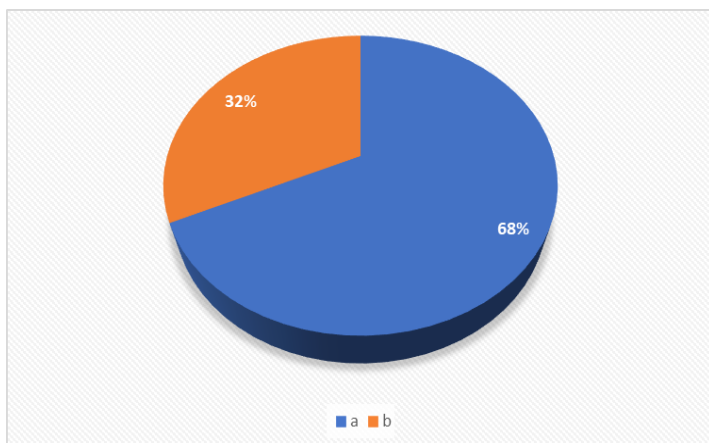
Graf 40: Ali so učenci 9. razreda že spoznali gluhoslepo osebo

Na vprašanje, ali so spoznali gluhoslepo osebo, največkrat odgovorijo z *ne* – kar 93 % oz. 70 anketiranih učencev še ni spoznalo gluhoslepe osebe. 7 % oz. 5 jih je spoznalo gluhoslepo osebo.

Katera od navedenih gluhoslepot misliš, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

a) Prirojena gluhoslepota (do dveh let starosti). – 51

b) Pridobljena gluhoslepota (po drugem letu starosti). – 24

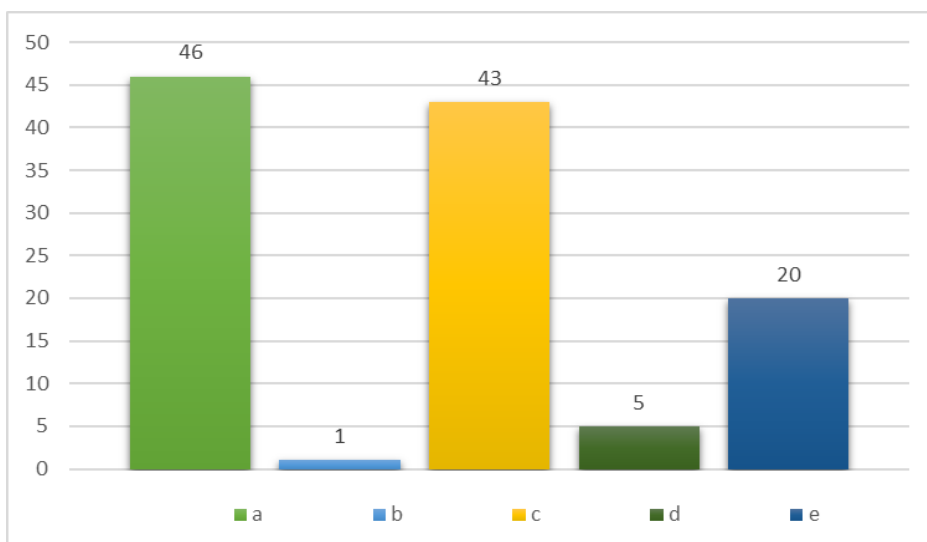

Graf 41: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev devetega razreda v času izobraževanja bolj pogosta

Z vprašanjem sem želela izvedeti, katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učencev najbolj pogosta. 51 učencev oz. 68 % anketirancev je izbralo odgovor a. Odgovor b je izbralo 24 učencev oz. 32 % sodelujočih v anketi.

Kje misliš, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožiš lahko več odgovorov.

- a) V posebnih zavodih. – 46
- b) V običajnih šolah. – 1
- c) V šolah s prilagojenim programom. – 43
- d) V nobenih šolah. – 5
- e) V vseh šolah, ki so izpostavljene v odgovorih a, b in c. – 20

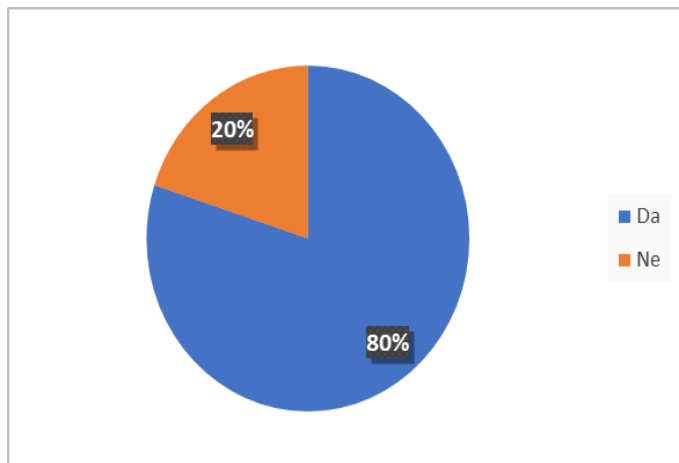
Graf 42: Mnenje učencev 9. razreda o tem, kje se lahko šolajo gluhoslepi otroci

Z vprašanjem sem hotela izvedeti, kje se po mnenju učencev lahko šolajo gluhoslepi otroci. 46 učencev je izbralo odgovor a – šolajo se v posebnih zavodih. Odgovor b je izbral 1 anketiranec – šolajo se v običajnih šolah. Odgovor c (v šolah s prilagojenim programom) je izbralo 43 učencev. 5 učencev meni, da se ne šolajo v šolah (odgovor d). Odgovor e je izbralo 20 učencev.

Ali misliš, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

a) Da. – 60

b) Ne. – 15

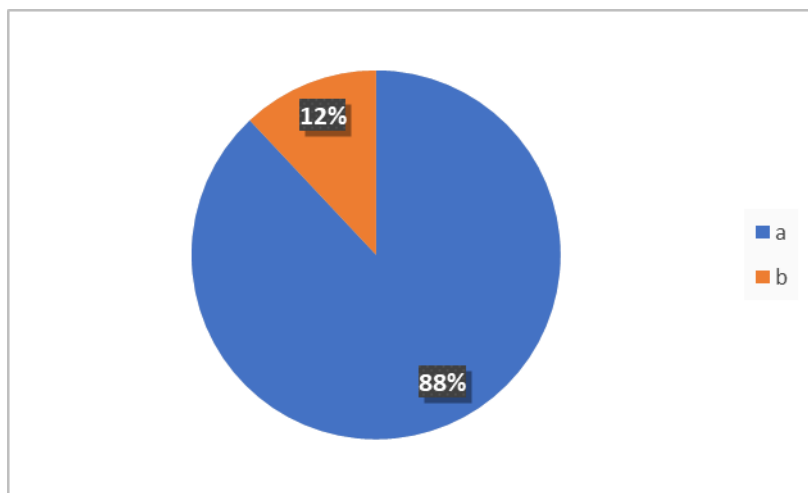
Graf 43: Mnenje učencev 9. razreda o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa

Večina učencev meni, da se je šolanje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo – kar 80 % oz. 60 anketiranih učencev. 20 % oz. 15 anketirancev pa je menilo, da se šolanje gluhoslepih otrok ni spremenilo.

Ali misliš, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

a) Da. – 66

b) Ne. – 9

Graf 44: Mnenje učencev 9. razreda o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto

Z vprašanjem sem želela izvedeti, kaj menijo učenci o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto. Večina učencev je menila, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa – kar 66 anketirancev oz. 88 %. 12 % – kar predstavlja 9 učencev, pa je menilo, da šolanje za učence med koronavirusom ni bilo težje.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Mislim, da je bilo težje poučevanje, saj niso videli in slišali.
- Pouk preko računalnika je temeljil na poslušanju in gledanju.
- Ker se je težje sporazumevati prek video klica.
- Zaradi prepovedi druženja niso smeli imeti ob sebi spremljevalca.
- Ker niso mogli biti v stiku z učiteljem, ki bi jim pomagal.
- Ker so bili doma.
- Potrebovali bi spremljevalca.
- Ker so jim starši in ostali težje pomagali.
- Ker so morali biti doma brez pomoči.

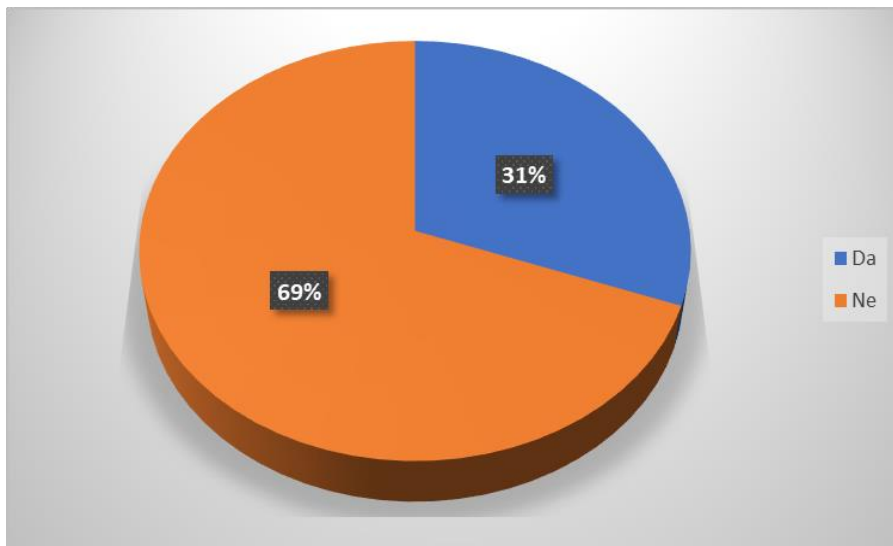
Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Ker so se šolali doma.

Ali misliš, da gluhoslepi pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

a) Da. – 23

b) Ne. – 52

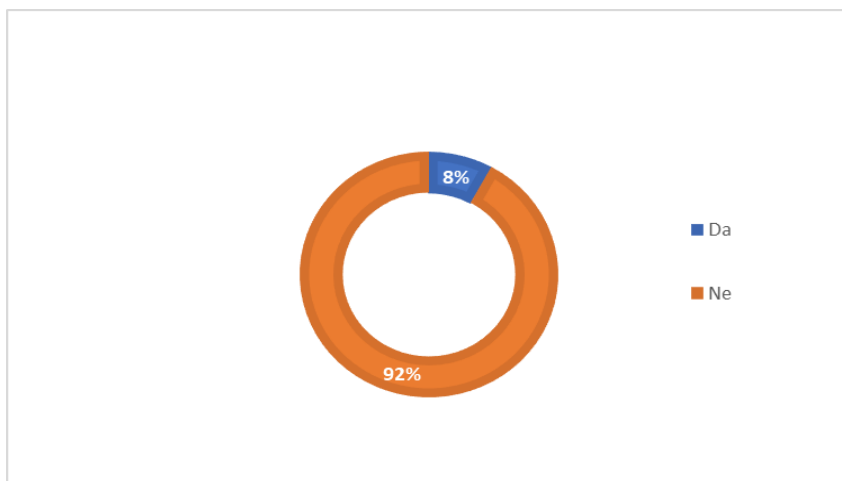
Graf 45: Kaj menijo učenci 9. razreda o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri gluhoslepih učencih

Z vprašanjem sem želela izvedeti, kaj mislijo učenci o uporabi zvezkov, učbenikov itd. pri učenju gluhoslepih učencev. 31 % oz. 23 učencev je izbralo odgovor *da*, medtem ko je 69 % oz. 52 učencev izbralo odgovor *ne*.

Misliš, da si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program?

a) Da. – 6

b) Ne. – 69

Graf 46: Mnenje učencev 9. razreda o izbiri, ki jo imajo gluhoslepi, pri vpisu v srednješolski program

Večina učencev je odgovorila *ne* – kar 69 učencev oz. 92 %. Z *da* je odgovorilo 6 učencev oz. 8 %.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Težko bi sledili pouku v običajnih srednjih šolah, mogoče s pomočjo spremljevalcev.
- Ker je težko prilagoditi snov in ker ne morejo opravljati nekaterih poklicev.
- Na običajnih srednjih šolah nimajo prilagojenega programa.
- Saj bi jih lahko oviralo pri določenem poklicu.

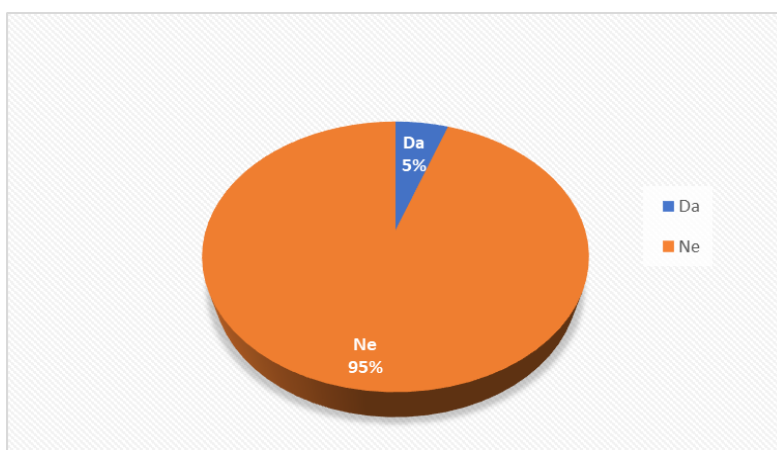
Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Saj se šole lahko prilagodijo.
- S prilagoditvami.
- Tako kot vsi ostali, saj imajo pravico.
- Za te otroke so prilagojeni programi.

Ali misliš, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod?

a) Da. – 4

b) Ne. – 71

Graf 47: Ali učenci 9. razreda menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod

Večina učencev je izbrala odgovor *ne* – kar 71 anketirancev oz. 92 % vseh anketirancev. Odgovor *da* so izbrali 4 učenci oz. 8 % anketirancev.

Učenci, ki so odgovorili z *ne*, so navedli sledeče utemeljitve:

- So brezposelni.
- Ne vem, kje bi se zaposlili, ampak nekje je zagotovo poklic zanje.

Učenci, ki so odgovorili z *da*, so navedli sledeče utemeljitve:

- Saj se službe lahko prilagodijo.

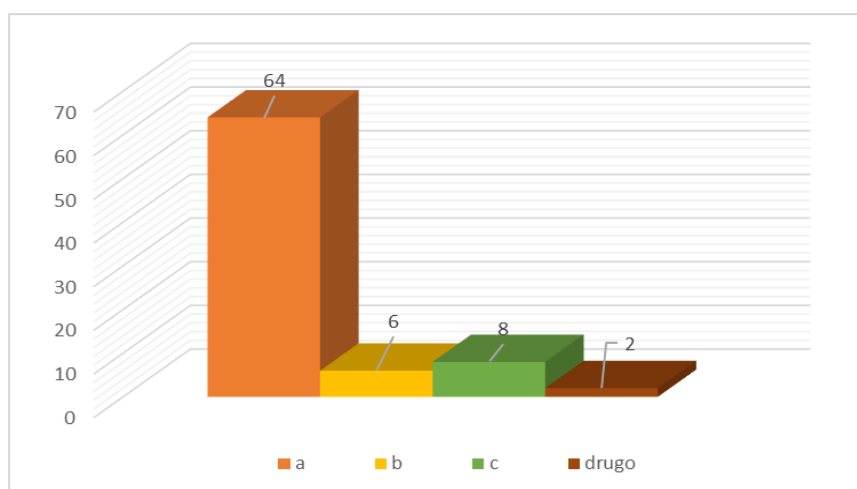
Kaj bi naredil/-a, če bi srečal/-a gluhoslepo osebo, ki potrebuje pomoč pri prečkanju ceste?

a) Šel/šla bi do njega in mu skušal/-a pomagati. – 64

b) Šel/šla bi stran od njega in se delal/-a, da se ni nič zgodilo. – 6

c) Poiskal/-a bi pomoč. – 8

Drugo. – 2

Graf 48: Ali bi učenci 9. razreda pomagali gluhoslepi osebi

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, ali bi učenci pomagali gluhoslepi osebi. Večina učencev je odgovorila, da bi k njej pristopili in ji skušali pomagati – 64 anketiranih učencev. 6 učencev je izbralo odgovor b. 8 anketirancev je izbralo odgovor c. 2 učenca sta izbrala odgovor *drugo*.

Predstavljaš si, da postaneš gluhoslep/-a. Čemu bi se najtežje odrekel/-a?

a) Vožnji avta. – 15

b) Potovanjem. – 22

c) Videti svoje prijatelje, družino. – 55

d) Slišati svoje prijatelje, družino. – 51

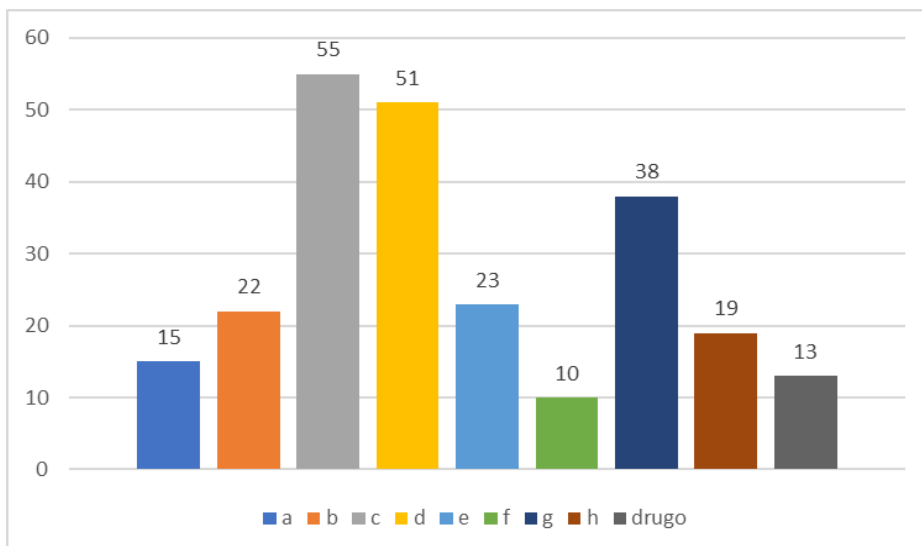
e) Izobraževanju za nek poklic, ki ga ne moreš opravljati, če si gluhoslep. – 23

f) Kolesarjenju. – 10

g) Poslušanju glasbu. – 38

h) Naravi (npr. poslušanju ptičjih zvokov). – 19

Drugo. – 13

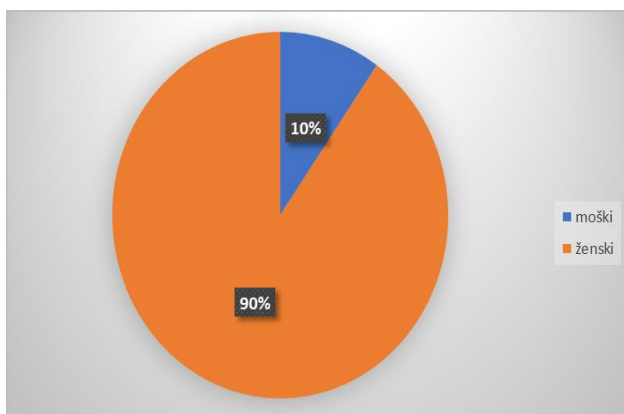

Graf 49: Čemu bi se učenci 9. razreda najtežje odpovedali

Na podlagi pridobljenih odgovorov bi se največji delež anketirancev najtežje odpovedal temu, da ne bi več mogel videti svoje najbližje – kar 55 učencev. 51 učencev je odgovorilo, da bi se najtežje odrekli temu, da bi slišali svoje najbližje. Poslušanju glasbe bi se najtežje odreklo 38 učencev. Naravi bi se najtežje odreklo 19 učencev. 23 učencev bi se najtežje odreklo izobraževanju za nek poklic. Kolesarjenju bi se najtežje odreklo 10 učencev. 13 učencev je izbralo *Drugo*. Vožnji avta bi se najtežje odreklo 15 učencev. 22 učencev bi se najtežje odpovedalo potovanjem.

3.1.5 VPRAŠALNIK – UČITELJI

Vprašalnik za učitelje je izpolnilo 41 učiteljev, od tega 4 učitelji, kar predstavlja 10 % anketirancev, in 37 učiteljic oziroma 90 % anketiranih učiteljev OŠ 8 talcev Logatec.

Graf 50: Učitelji po spolu

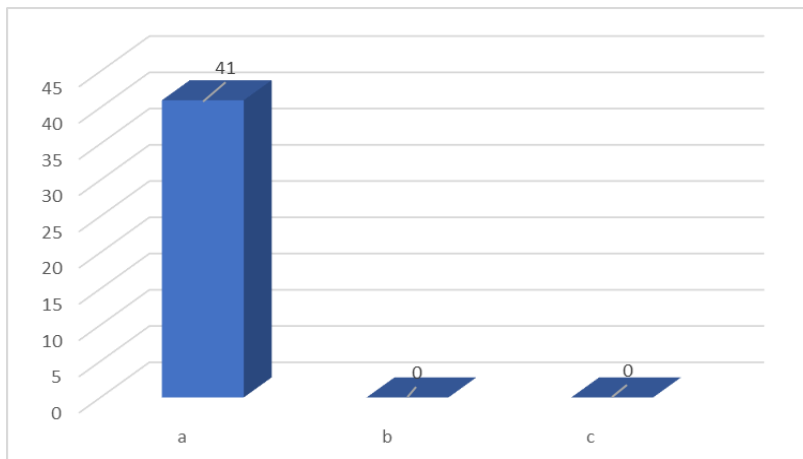
V nadaljevanju raziskovalne naloge bom predstavila vprašalnik in odgovore na vprašanja, ki so jih podali učitelji. Dobljene rezultate bom tudi analizirala.

Kaj je gluhoslepota?

a) Hkratna popolna ali delna izguba vida in sluha. – 41

b) Popolna izguba vida. – 0

c) Popolna izguba sluha. – 0

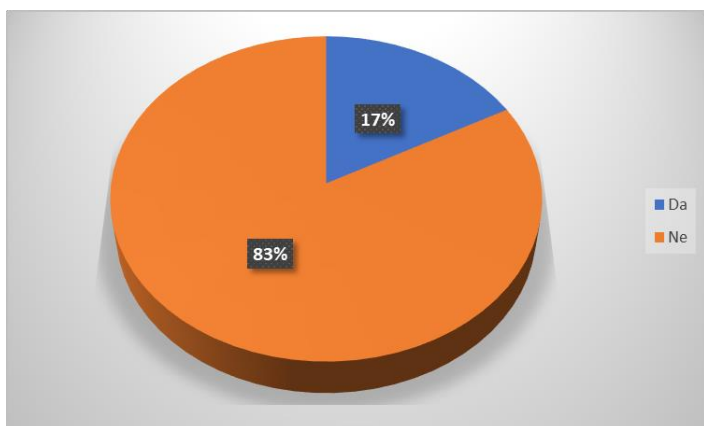
Graf 51: Razumevanje gluhoslepote pri učiteljih OŠ 8 talcev Logatec

Vsi učitelji si gluhoslepoto predstavljajo kot hkratno popolno ali delno izgubo vida in sluha – 41 oseb od 41 anketirancev (100 % anketirancev).

Ste že kdaj srečali gluhoslepo osebo?

a) Da. – 7

b) Ne. – 34

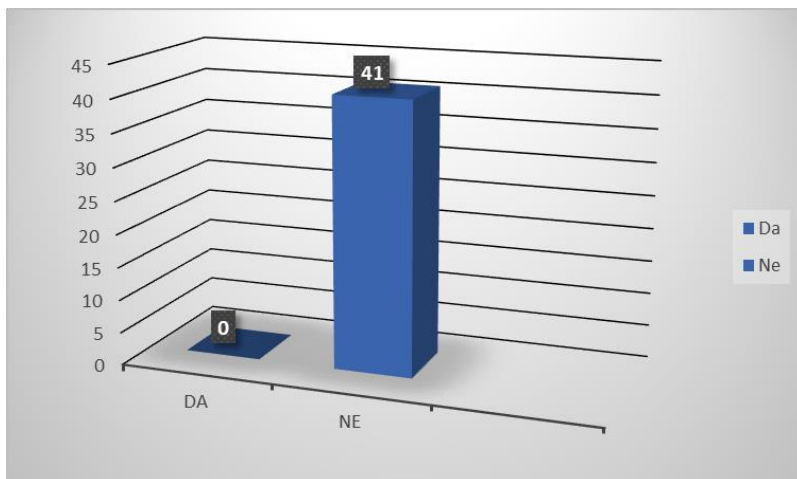
Graf 52: Ali so učitelji že srečali gluhoslepo osebo

Z vprašanjem, ali so srečali gluhoslepo osebo, učitelji največkrat odgovorijo z *ne* – kar 83 % oz. 34 anketiranih učiteljev še ni srečalo gluhoslepe osebe. 17 % oz. 7 učiteljev je spoznalo gluhoslepo osebo.

Ste kdaj poučevali otroka, ki je gluhoslep? Če ste odgovorili z *ne*, me zanima, katere metode dela bi uporabili.

a) Da. – 0

b) Ne. – 41

Graf 53: Ali so učitelji kdaj poučevali gluhoslepega otroka

Na vprašanje, katere metode dela bi uporabili, so učitelji odgovorili:

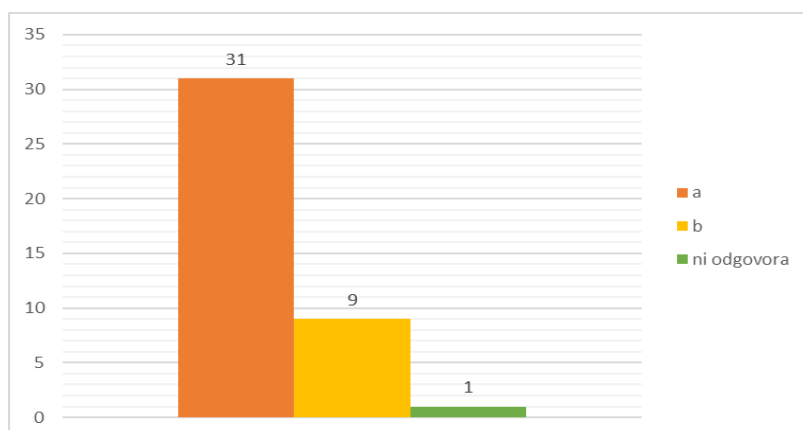
- Najprej bi poiskala izobraževanje, kjer bi pridobila znanje za delo z gluhoslepimi učenci.
- Po navodilih DSP-ja in strokovnjakov.
- Udeležila bi se kakšnega seminarja.
- Delo bi potekalo individualno, učenec bi uporabljal prilagojene pripomočke za delo.
- Braillovo pisavo, tipne pripomočke, znakovni jezik ...
- Ne znam si predstavljati. Verjetno veliko učenja preko tipa.
- Če gre za delno izgubo enega ali drugega čutila, bi se osredotočila na tisti čut, ki je vsaj malo razvit, in prek tega učila oz. prilagodila učenje.
- Branje z dlani, rok.
- Stvari, ki podpirajo tipni zaznavni del.
- Najprej bi se udeležil izobraževanja glede poučevanja oseb s to motnjo in pozneje spoznanja uporabil pri pouku, čeprav mislim, da taka oseba izobraževanja ne bi opravila na redni osnovni šoli.

Katera od navedenih gluhoslepota mislite, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

a) Prirojena gluhoslepota (do dveh let starosti). – 31

b) Pridobljena gluhoslepota (po drugem letu starosti). – 9

Ni odgovora. – 1

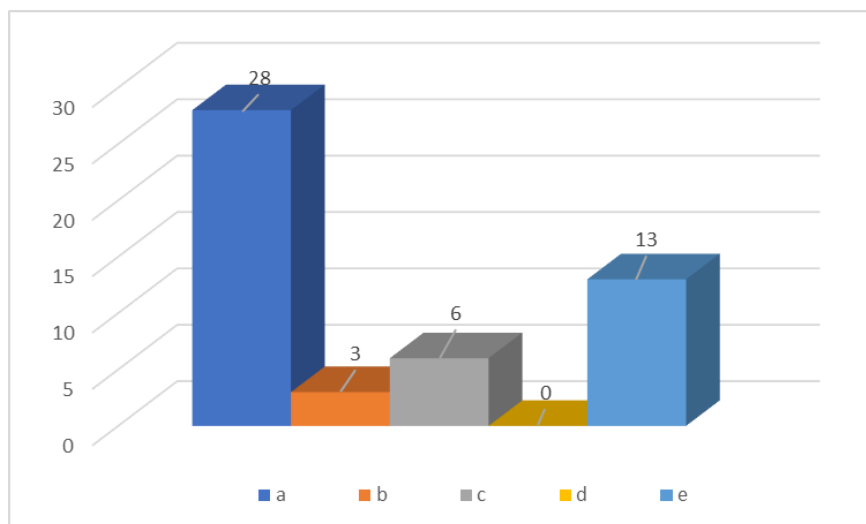

Graf 54: Katera vrsta gluhoslepote je po mnenju učiteljev v času izobraževanja bolj pogosta

Z vprašanjem sem želela izvedeti, kaj menijo učitelji o vrsti gluhoslepote, ki je najbolj pogosta pri učencih. 31 anketirancev je izbralo odgovor a. Odgovor b je izbralo 9 anketirancev. 1 ni izbral nobenega od naštetih odgovorov.

Kje mislite, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožite lahko več odgovorov.

- a) V posebnih zavodih. – 28
- b) V običajnih šolah. – 3
- c) V šolah s prilagojenim programom. – 6
- d) V nobenih šolah. – 0
- e) V vseh šolah, ki so izpostavljene v odgovorih a, b in c. – 13

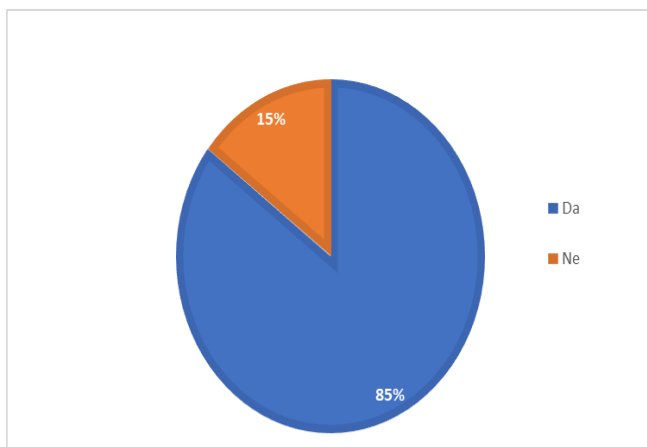
Graf 55: Mnenje učiteljev o tem, kje se lahko šolajo gluhoslepi otroci

Z vprašanjem sem želela izvedeti, kje se po mnenju učiteljev lahko šolajo gluhoslepi otroci. 28 učiteljev je izbralo odgovor a – šolajo se v posebnih zavodih. Odgovor b so izbrali 3 anketiranci – šolajo se v običajnih šolah. Odgovor c (v šolah s prilagojenim programom) je izbralo 6 učiteljev. Noben anketiranec ne meni, da se gluhoslepi ne šolajo v šolah (odgovor d). Odgovor e je izbralo 13 učiteljev.

Ali mislite, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

a) Da. – 35

b) Ne. – 6

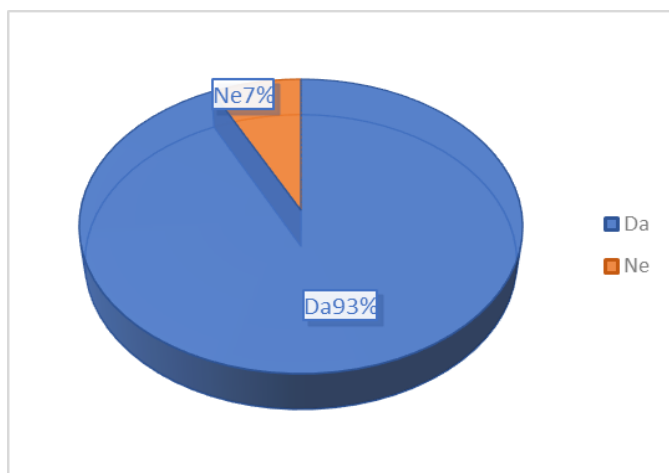
Graf 56: Mnenje učiteljev o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa

Večina učiteljev misli, da se je šolanje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo – kar 85 % oz. 35 anketiranih učiteljev. 15 % oz. 6 anketirancev pa je menilo, da se šolanje gluhoslepih otrok ni spremenilo.

Ali mislite, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

a) Da. – 38

b) Ne. – 3

Graf 57: Mnenje učiteljev o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto

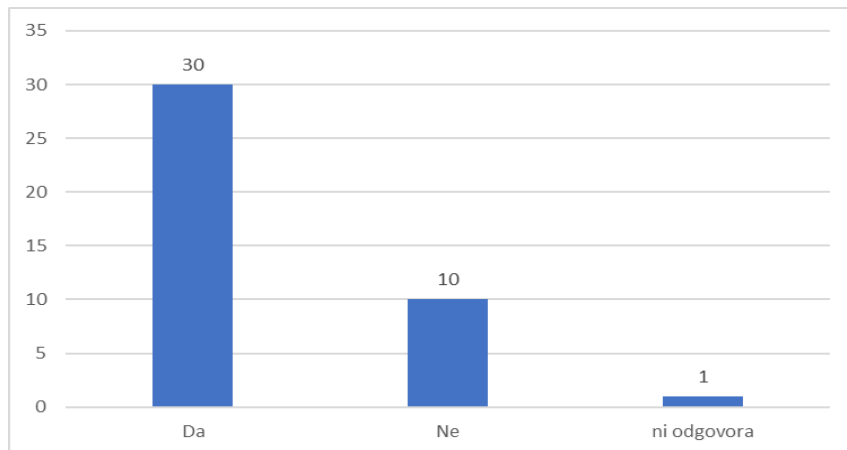
Z vprašanjem sem želela ugotoviti, kaj menijo učitelji o zahtevnosti šolanja med koronavirusom za učence z gluhoslepoto. Večina učiteljev je menila, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa – kar 38 anketirancev oz. 93 %. 7 % – kar predstavlja 3 učitelje, pa je menilo, da šolanje za učence med koronavirusom ni bilo težje.

Ali bi učenca z gluhoslepoto obravnavali drugače kot ostale učence?

a) Da. – 30

b) Ne. – 10

Ni odgovora. – 1

Graf 58: Ali bi učitelji gluhoslepega učenca obravnavali drugače kot ostale učence

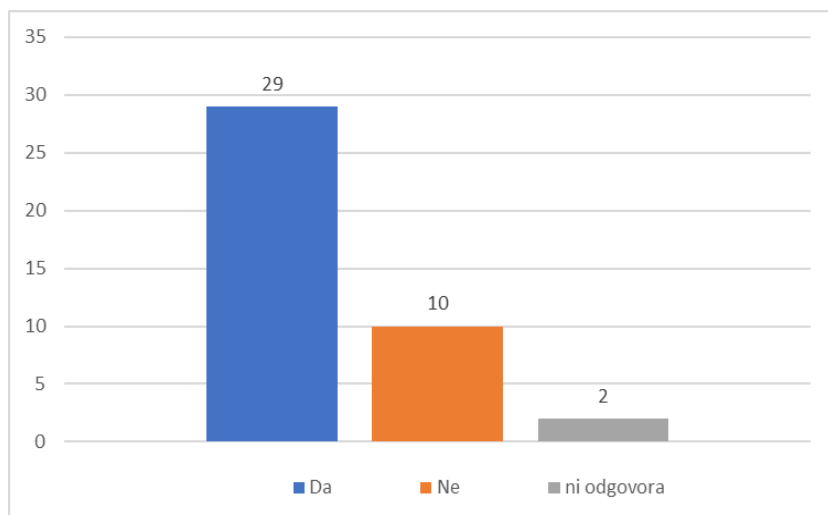
Večina učiteljev je obkrožila odgovor *da* – 30 učiteljev. Odgovor *ne* je obkrožilo 10 učiteljev. Na vprašanje pa ni odgovoril en učitelj.

Ali mislite, da gluhoslepi pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

a) Da. – 29

b) Ne. – 10

Ni odgovora. – 2

Graf 59: Kaj menijo učitelji o uporabi zvezkov, učbenikov ... pri učenju gluhoslepih učencih

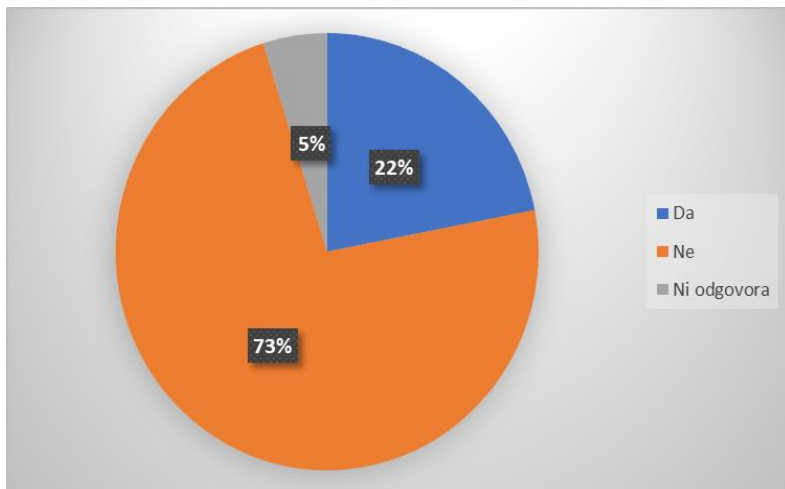
Z vprašanjem sem hotela izvedeti, kaj mislijo učitelji o uporabi zvezkov, učbenikov pri učenju gluhoslepih učencih. 29 učiteljev je izbralo odgovor *da*, medtem ko je 10 učiteljev izbralo odgovor *ne*. 2 učitelja na vprašanje nista odgovorila.

Mislite, da si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program?

a) Da. – 9

b) Ne. – 30

Ni odgovora. – 2

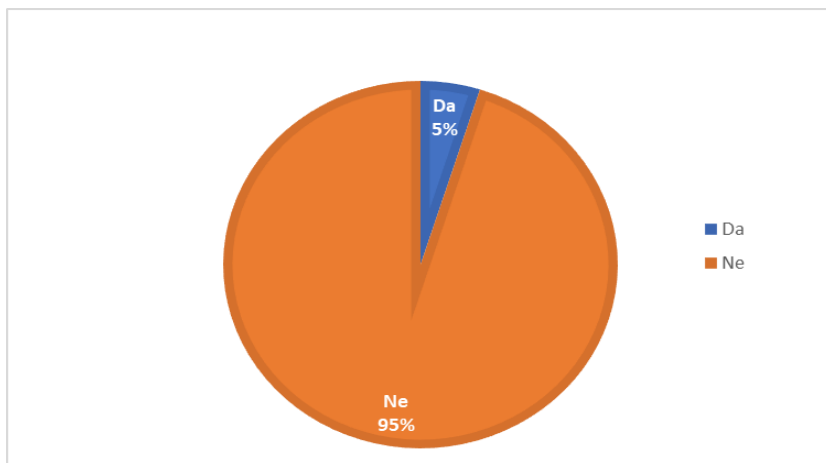
Graf 60: Mnenje učiteljev o tem, ali si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program

Večina učiteljev je izbrala odgovor *ne* – kar 30 učiteljev. Odgovor *da* je izbralo 9 učiteljev. 2 anketiranca na to vprašanje nista odgovorila.

Ali mislite, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod?

a) Da. – 2

b) Ne. – 39

Graf 61: Ali učitelji menijo, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlujejo povsod

Večina učiteljev je izbrala odgovor *ne* – kar 39 anketirancev oz. 95 % vseh anketirancev. Odgovor *da* sta izbrala 2 učitelja oz. 5 % vseh anketirancev.

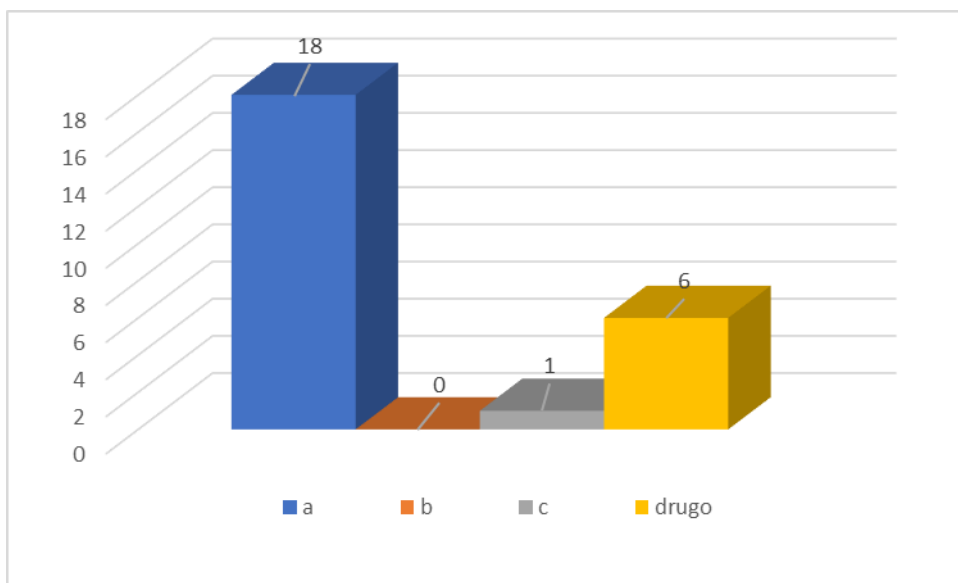
Kaj bi naredili, če bi srečali gluhoslepo osebo, ki potrebuje pomoč pri prečkanju ceste?

a) Šel/šla bi do njega in mu skušal/-a pomagati. – 18

b) Šel/šla bi stran od njega in se delal/-a, da se ni nič zgodilo. – 0

c) Poiskal/-a bi pomoč. – 1

Drugo. – 6

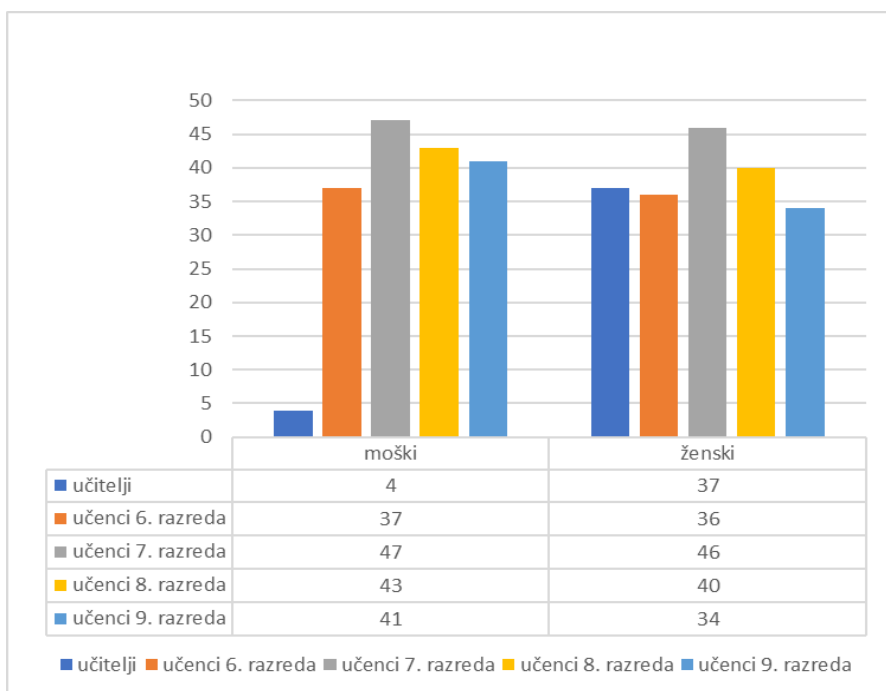

Graf 62: Ali bi učitelji pomagali gluhoslepi osebi

Z vprašanjem sem želela ugotoviti, ali bi učitelji pomagali gluhoslepi osebi. Večina učiteljev je odgovorila, da bi pristopili k takšni osebi in ji poskušali pomagati – 38 anketirancev. Noben ni odgovoril z odgovorom b. 1 anketiranec je odgovoril z odgovorom c. 6 anketirancev je odgovorilo z odgovorom *drugo*.

4 RAZPRAVA IN UGOTOVITVE ANKETNE RAZISKAVE

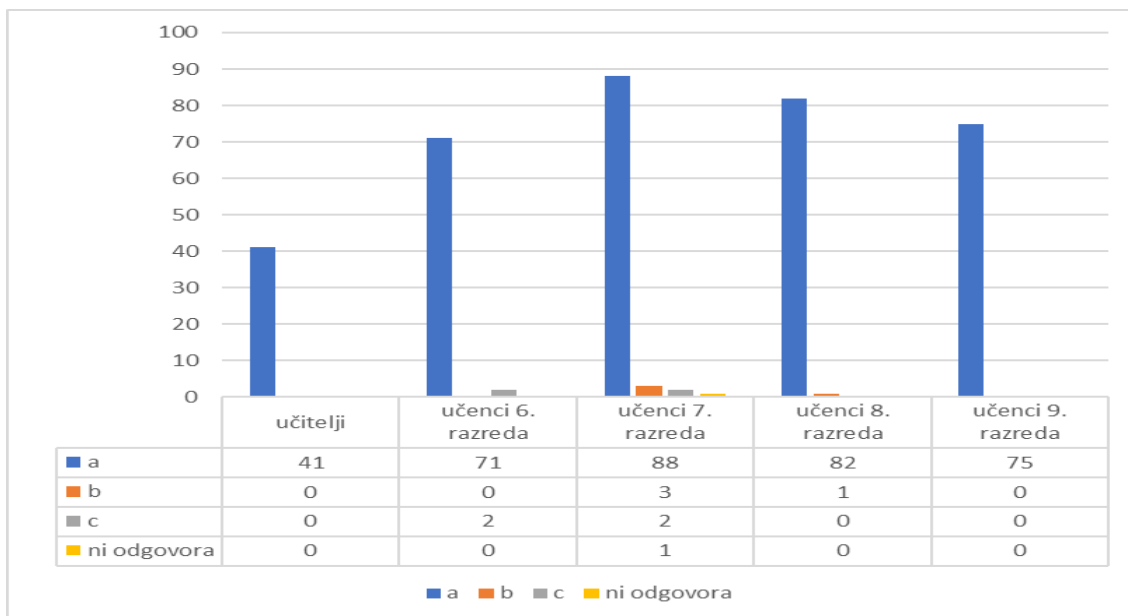
Števila sodelujočih v anketnem vprašalniku in spol:

Graf 63: Število sodelujočih v anketah

V anketnem vprašalniku so sodelovali učenci 6., 7., 8. in 9. razreda ter učitelji. Skupaj jih je sodelovalo 366, od tega je 172 anketirancev moškega spola (168 učencev in 4 učitelji) in 193 anketirancev ženskega spola (156 učenek in 37 učiteljic). V sedmem razredu en vprašalnik ni bil veljaven.

Kaj je gluhoslepota?

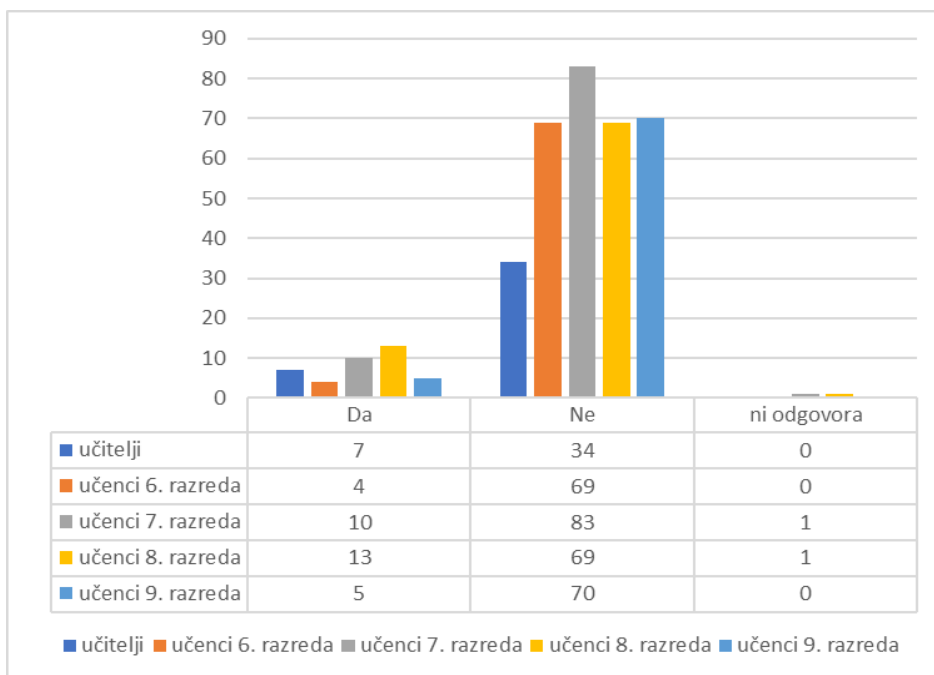

Graf 64: Razumevanje besede gluhoslepota

Učenci 6. razreda si največkrat gluhoslepoto predstavljajo kot hkratno popolno ali delno izgubo vida in sluha (85,94 %), učenci 7., 8. in 9. razreda prav tako. Kar vsi učitelji si gluhoslepoto razlagajo kot hkratno popolno ali delno izgubo vida in sluha.

Ugotovitve so zelo dobre, saj je gluhoslepa oseba tista, ki ima hkratno ali delno izgubo vida in sluha.

Ali ste že kdaj spoznali gluhoslepo osebo?

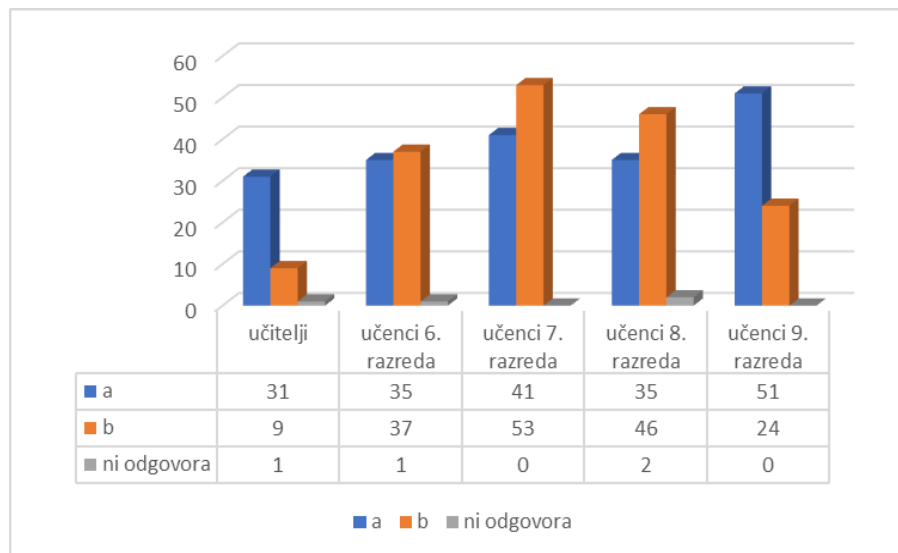

Graf 65: Ali so anketiranci že spoznali gluhoslepo osebo

Največji delež anketirancev, ki so že spoznali gluhoslepo osebo, je v 8. razredu (16 % anketirancev), sledijo učenci 7. razreda (11 % anketirancev), nato učitelji (17 % anketirancev), potem še 9. razred (7 % anketirancev) in 6. razred (5 % anketirancev), kjer je 69 oseb, ki gluhoslepe osebe še niso spoznali.

Rezultati niso dobri, saj večina anketirancev še ni spoznala gluhoslepe osebe. Iz tega lahko razberemo, da je ozaveščenost o gluhoslepoti zelo nizka.

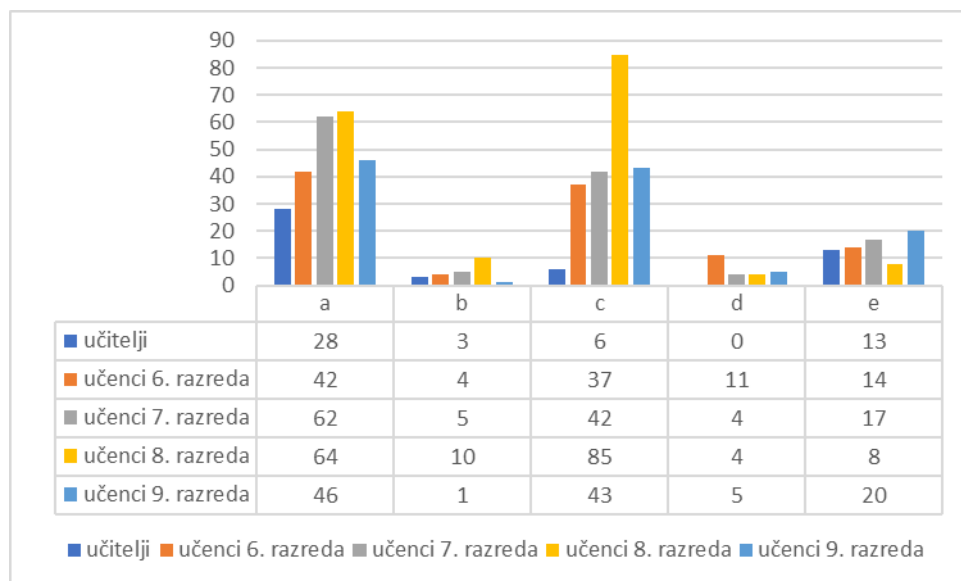
Katera od navedenih vrst gluhoslepote mislite, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

Graf 66: Kaj menijo anketiranci o vrsti gluhoslepote, ki je v času izobraževanja najbolj pogosta

V 6., 7. in 8. razredu so največkrat odgovorili, da je najpogostejša gluhoslepota pridobljena (po drugem letu starosti) – kar 136 anketirancev. Učenci devetega razreda in učitelji pa so največkrat odgovorili, da je najpogostejša gluhoslepota po njihovem mnenju prirojena gluhoslepota (do drugega leta starosti) – kar 82 anketirancev.

Kje mislite, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožite lahko več odgovorov.

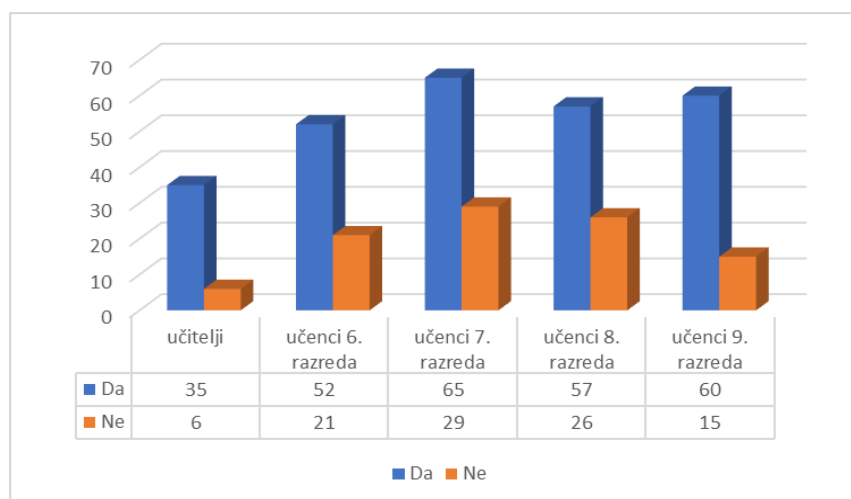
Graf 67: Mnenje anketirancev o šolah, v katerih se lahko šolajo gluhoslepi otroci.

Največji delež anketirancev meni, da se gluhoslepi šolajo v posebnih zavodih (242 oz. 66 % anketirancev), sledijo odgovori, da so to šole s prilagojenim programom (213 oz. 58 % anketirancev),

nato vse šole, ki so navedene – torej šole s prilagojenim programom, posebni zavodi in v običajne šole (72 oz. 20 % anketirancev). Da se gluhoslepi ne morejo izobraževati v šolah, meni 24 anketirancev oz. 6,5 % anketirancev. Najmanj anketirancev je odgovorilo, da se gluhoslepi šolajo v običajnih šolah (23 oz. 6,2 % anketirancev).

Simona Gerenčer, sekretarka združenja DLAN, mi je pojasnila, da se starši otrok z gluhoslepoto pri vpisu največkrat odločajo med zavodom za gluhe in naglušne, centrom IRIS in šolami s prilagojenim programom. Odvisno od tega, katero vrsto gluhoslepote imajo.

Ali mislite, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

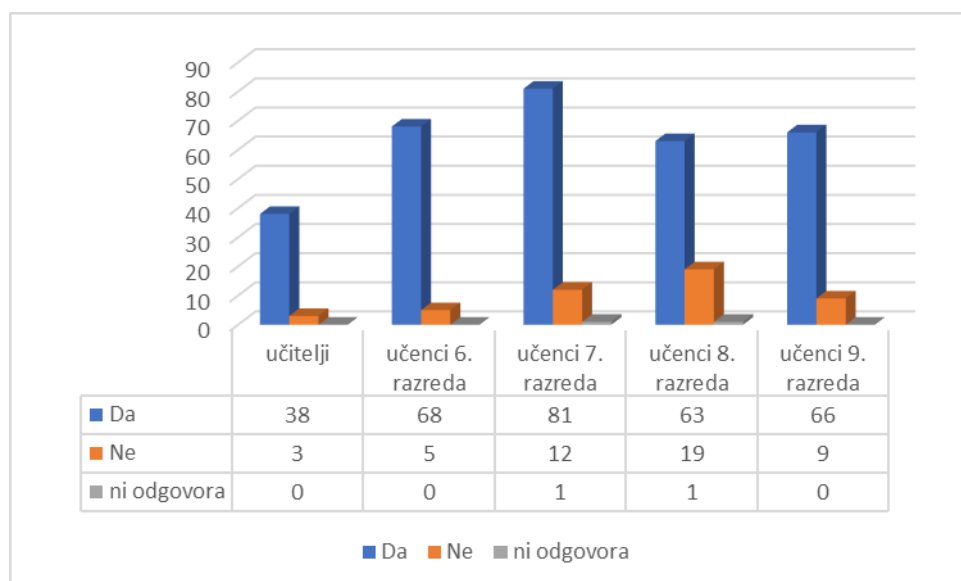

Graf 68: Mnenje anketirancev o izobraževanju gluhoslepih otrok v času koronavirusa.

Največji delež anketirancev je izbral odgovor *da* – kar 269 anketirancev oz. 73 %. Odgovor *ne* je izbralo 97 anketirancev oz. 26 %.

Veliko anketirancev je izbralo odgovor *da*, kar pomeni, da ocenjujejo, da je epidemija gluhoslepe prizadela.

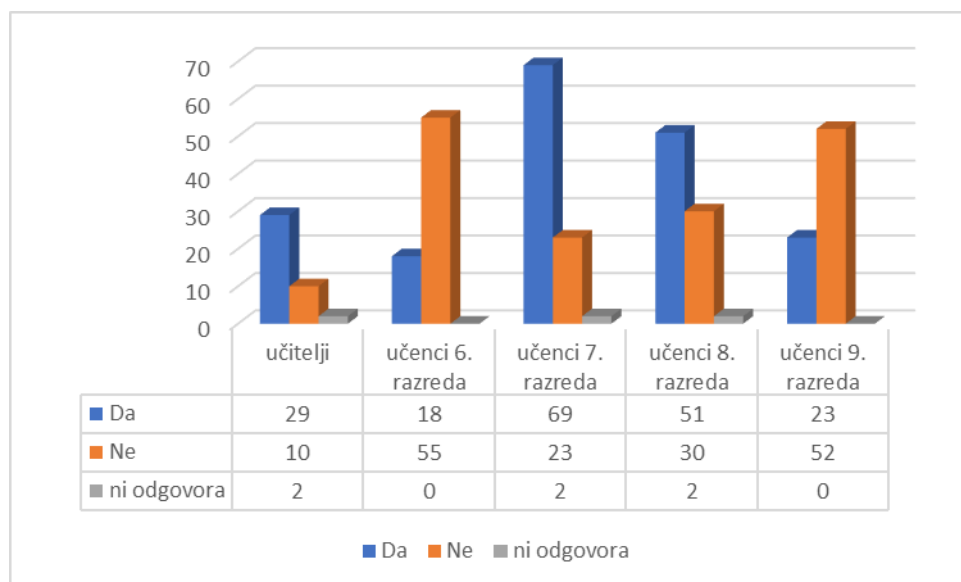
Ali mislite, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

Graf 69: Mnenje anketirancev o zahtevnosti izobraževanja v času koronavirusa.

Večina anketirancev meni, da je bilo izobraževanje gluhoslepih težje v času koronavirusa, saj niso imeli stika z učiteljem. 48 anketirancev pa je izbralo odgovor *ne*. Ugotovila sem, da so večinoma odgovor *ne* izbrali učenci – kar 45 od vseh anketirancev. Ko so učenci, ki so odgovorili z *ne*, pojasnjevali, zakaj so izbrali ta odgovor, je bilo najpogostejše pojasnilo, da so se gluhoslepi šolali od doma.

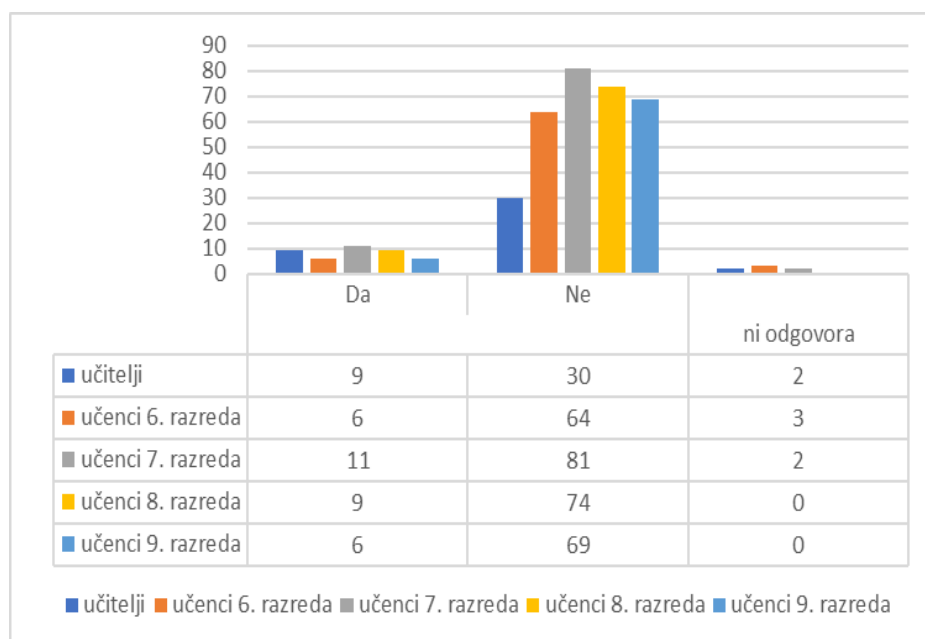
Ali mislite, da gluhoslepi pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

Graf 70: Mnenje anketirancev o uporabi zvezkov, beležk ... pri gluhoslepih učencih

Presenetljivo je, da je večina pri tem vprašanju izbrala odgovor *da* – kar 190. Odgovor *ne* je izbralo 170 anketirancev. V 7., 8. razredu in med učitelji je večina menila, da gluhoslepi uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ..., medtem ko so večinoma v šestem in devetem razredu menili ravno nasprotno.

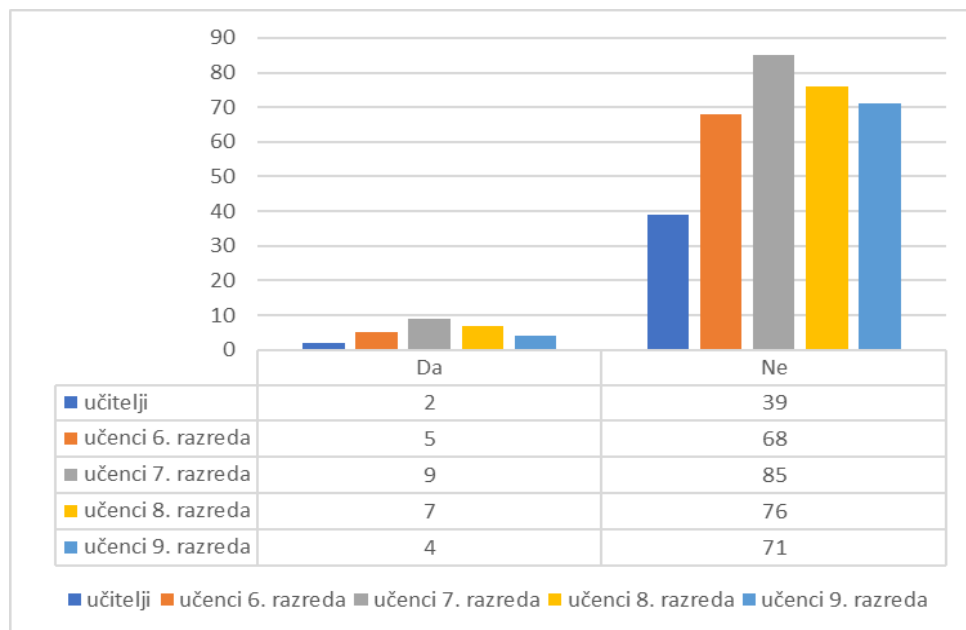
Mislite, da lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program?

Graf 71: Kaj mislijo anketiranci o izbiri srednješolskega programa pri gluhoslepih osebah

318 anketirancev je izbralo odgovor *ne*. Odgovor *da* jih je izbralo 41. Iz tega je razvidno, da večina anketirancev misli, da gluhoslepi otroci ne morejo izbrati katerega koli srednješolskega programa, saj ne vidijo in ne slišijo. Njihova predvidevanja so torej ta, da se gluhoslepi ne morejo vpisati na nekatere srednje šole samo zato, ker so gluhi in slepi.

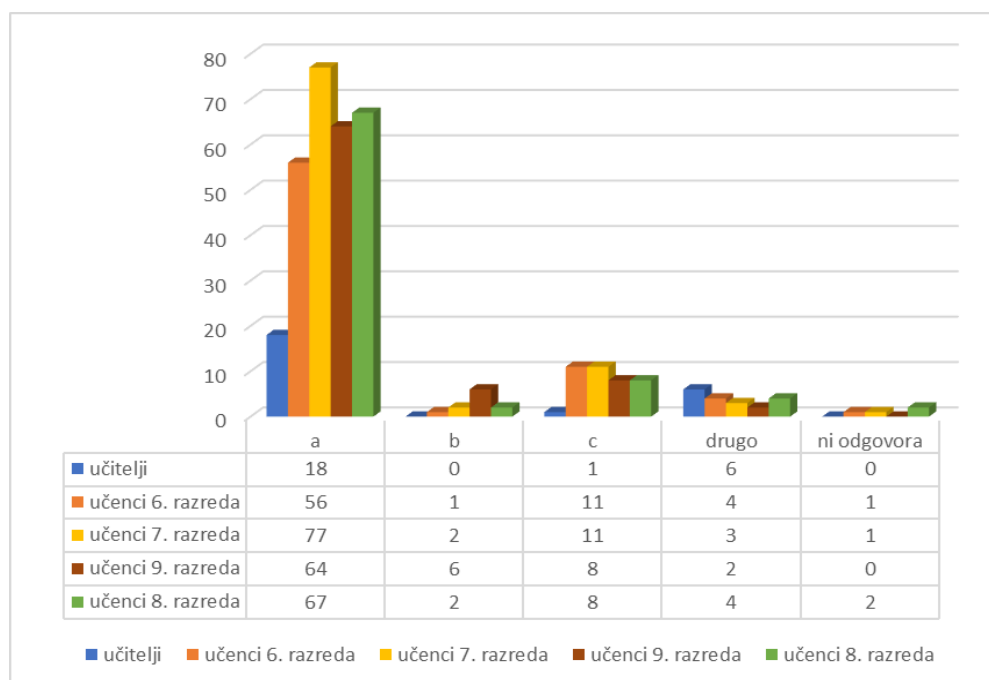
Ali mislite, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod?

Graf 72: Mnenje anketirancev o zaposlovanju gluhoslepih

Največji delež anketirancev je izbral odgovor *ne* – kar 339 anketirancev oz. 93 %. Odgovor *da* je izbralo 27 anketirancev oz. 7 %. Presenetilo me je, da večina anketirancev meni, da se gluhoslepi ne morejo zaposlovati povsod.

Kaj bi naredili, če bi srečali gluhoslepo osebo, ki potrebuje pomoč pri prečkanju ceste?

Graf 73: Ali bi anketiranci pomagali gluhoslepi osebi

Večina učencev 6. razreda bi pristopila h gluhoslepi osebi in ji skušala pomagati (77 % anketirancev), 11 anketirancev oz. 15 % bi poiskalo pomoč, 1 anketiranec pa bi se gluhoslepemu umaknil in se pretvarjal, da se ni nič zgodilo.

Večina učencev 7. razreda bi pristopila h gluhoslepi osebi in ji poskušala pomagati (81 % anketirancev), 11 anketirancev oz. 12 %, 2 anketiranca pa bi se gluhoslepemu umaknila in se pretvarjala, da se ni nič zgodilo.

Večina učencev 8. razreda bi pristopila h gluhoslepi osebi in ji skušala pomagati – kar 67 anketirancev oz. 81 %, 8 anketirancev oz. 10 % bi poiskalo pomoč, 2 anketiranca pa bi šla stran od nje in se pretvarjala, da se ni nič zgodilo.

Večina učencev 9. razreda bi pristopila h gluhoslepi osebi in ji skušala pomagati – kar 64 anketirancev oz. 85 %, 8 anketirancev oz. 11 % bi poiskalo pomoč, 6 anketirancev oz. 8 % bi šlo stran in se pretvarjala, da se ni nič zgodilo.

Večina učiteljev je odgovorila, da bi pristopila h gluhoslepi osebi in ji skušala pomagati – 18 anketirancev oz. 44 %, 1 anketiranec bi poiskal pomoč. 6 anketirancev pa je izbralo odgovor *drugo*. Večinoma so izbiro odgovora *drugo* utemeljevali s tem, da sploh ne vedo, ali bi gluhoslepo osebo prepoznali.

Rezultati so dobri, saj bi večina anketirancev pomagala gluhoslepi osebi. Delež je morda visok, a dejanja so lahko nekaj povsem drugega.

Iz odgovorov učencev lahko razberemo še, da bi se največ učencev 9. razreda umaknilo pred gluhoslepo osebo in se pretvarjalo, da se ni nič zgodilo, kar je presenetljivo, saj bi moral biti številčno največji delež teh odgovorov pri učencih 6. razreda. Tako lahko ugotovimo, da učenci 9. razreda niso zgled mlajšim, ampak so mlajši zgled starejšim.

Med obdelavo podatkov iz vprašalnika sem ugotovila, da je zelo malo učencev in učiteljev spoznalo ali srečalo gluhoslepo osebo. Predvidevam, da so na ostala vprašanja odgovarjali iz lastnih izkušenj in s pomočjo svoje predstave o gluhoslepoti.

5 HIPOTEZE, UGOTOVITVE IN RAZPRAVA

1. HIPOTEZA: Predvidevam, da izobraževanje gluhoslepe osebe poteka individualno, saj je ena izmed najtežjih oblik invalidnosti.

Čeprav je gluhoslepota ena izmed najtežjih oblik invalidnosti se trudijo tako v Centru IRIS kot tudi v ZGNL delati čim več po skupinah.

Na podlagi intervjujev, ki jih najdete v prilogi, sem ugotovila, da pouk poteka v skupinah. In sicer tako, da vsakemu učencu podajo navodila – ena na ena. Poslužujejo se tudi skupinskega dela, ki pa je vodeno. V vrtcu poteka tako skupinsko kot tudi individualno delo.

Hipoteza je zavrnjena.

2. HIPOTEZA: Predvidevam, da v šoli ne uporabljajo učbenikov in zvezkov, ampak druge njim prilagojene pripomočke.

Na podlagi intervjujev sem izvedela, da v šoli uporabljajo zvezke in učbenike, vendar je to odvisno od prizadetosti sluha in vida.

Če ima oseba »šibkejšo gluhoslepoto« ter se šola v srednjih šolah, uporablja zvezke in učbenike.

Če pa ima oseba močno okvaro sluha in vida ali se šola v ZGNL ali Centru IRIS, uporablja prilagojene pripomočke, npr. uporablja zvezke, računalnik, brajev papir in veliko delajo s konkretnimi predmeti, največ pa je praktičnega učenja.

Hipoteza je delno zavrnjena.

3. HIPOTEZA: Mislim, da jim je bilo v času covida-19 težje, saj niso imeli fizičnega stika s pedagogom.

V času koronavirusa jim je bilo težje, saj niso imeli fizičnega stika s pedagogom. Tudi večina učencev in učiteljev OŠ 8 talcev Logatec je menila, da jim je bilo težje. Iz intervjujev lahko razberemo, da je bilo večini učencev in učiteljev težje, saj ni bilo osebnega kontakta in bližine, ki sta nujna za delo s to populacijo.

Hipoteza je potrjena.

4. HIPOTEZA: Menim, da bo večina učencev odgovorila, da bi se umaknila od gluhoslepe osebe in ji ne bi želela pomagati.

Večina učencev bi pristopila h gluhoslepi osebi in ji poskušala pomagati, kar pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec odlično predstavlja pomoč drugim. Seveda pa nikoli ne vemo, kaj bi se zgodilo v resničnosti.

Hipoteza je zavrnjena.

5. HIPOTEZA: Predvidevam, da bi učitelji Osnovne šole 8 talcev drugače obravnavali gluhoslepega otroka kot ostale zaradi njegove diagnoze.

Večina učiteljev je menila, da bi učenca z gluhoslepoto drugače obravnavala kot ostale otroke, verjetno prav zaradi njegove diagnoze. Zelo presenetljivo je, da bi kar 10 učiteljev gluhoslepega učenca obravnavalo enako kot ostale učence.

Hipoteza je potrjena.

6. HIPOTEZA: Predvidevam, da je predmetnik prilagojen sposobnostim gluhoslepih.

Če se gluhoslepi šolajo v Centru IRIS, Zavodu za gluhe in naglušne ter na šolah s prilagojenim programom, imajo prilagojen predmetnik. Če pa imajo »šibkejšo gluhoslepoto« ter se izobražujejo na šolah, kot se ostali otroci, pa imajo isti predmetnik, lahko pa zaprosijo za dodatne ure in razlage.

Hipoteza je delno zavrnjena.

7. HIPOTEZA: Menim, da večina učencev in učiteljev OŠ 8 talcev Logatec še ni spoznala gluhoslepe osebe.

Večina učencev in učiteljev še ni spoznala gluhoslepe osebe. Iz tega lahko razberemo, da je ozaveščenost o gluhoslepoti zelo nizka.

Hipoteza potrjena.

8. HIPOTEZA: Menim, da se v Centru IRIS trudijo izboljšati ozaveščenost o gluhoslepoti.

Na podlagi intervjuja z ravnateljico Centra IRIS go. Romano Kolar sem ugotovila, da se vsakodnevno trudijo izboljševati ozaveščenost o gluhoslepoti, npr. lahko se sprehodite skozi Vrt čutil, večerjate v temi, strokovni delavci pripravijo različna, glede na potrebe prilagojena predavanja in izobraževanja, velikokrat odprejo vrata Centra IRIS, da si lahko vsi ogledajo njihovo delo.

Hipoteza je potrjena.

Ugotavljam, da sem 4 hipoteze potrdila, 1 zavrgla in 3 delno zavrgla. Nad rezultati sem presenečena in razočarana, vendar menim, da bi se dalo problem popraviti z večjo ozaveščenostjo o gluhoslepoti.

6 ZAKLJUČEK

Osnovni namen raziskovalnega dela je bil dvojen: pridobiti nove raziskovalne izkušnje in znanja ter potešiti radovednost o izobraževanju gluhoslepih, pa tudi o tem, kako osebe razumejo pomen gluhoslepote. V času raziskovanja sem opazila, da je ozaveščenost o gluhoslepoti zelo nizka. V medijih se zelo malo piše o gluhoslepoti, zato sem morala prebrati veliko literature. Želim si, da bi bila ozaveščenost na višji ravni ter da bi lahko poučevanje gluhoslepih videli tudi »normalni učenci«, saj mislim, da bi bilo na ta način po svetu tudi manj stereotipov.

Izkušnje, ki sem jih pri raziskovanju pridobila, so verjetno nepozabne in zagotovo zelo poučne. V raziskovalni nalogi sem popisala svoje prvo raziskovalno delo, pri katerem sem sočasno podrobneje spoznavala korake samega raziskovanja in vsebine, s katerim sem se ukvarjala. V kolikor bi se lahko še enkrat postavila na začetek svojega raziskovalnega dela, bi nekatere korake začrtala drugače. Vendar je to, kot pravijo raziskovalci, precej »normalna« ugotovitev.

Če strnem: sprva sem si zastavila raziskovalna vprašanja in naredila načrt raziskovanja, nato sem sestavila anketna vprašanja in s pomočjo literature pripravila anketni vprašalnik. Kasneje, ob pregledu rezultatov, sem spoznala, kako pomembna je kakovost anketnega vprašalnika in vsi koraki poteka raziskave.

V prihodnje bom izbrala ožje področje raziskovanja. Kljub tem da sem se poskušala z raziskovalnimi vprašanji osredotočiti predvsem na izobraževanje ter ozaveščenost mladih o gluhoslepoti, je bila izbrana tema široka.

Sprva sem nameravala raziskovati samo izobraževanje gluhoslepih, a nato sem spoznala, da zelo malo učencev pozna gluhoslepoto, zato sem se odločila poleg izobraževanja v raziskovalno delo umestiti še ozaveščenost, saj se mi je slednje zdelo zelo pomembno.

V raziskavi sem primerjale rezultate anketnega vprašalnika po generacijah, nato pa še vse skupaj. Zanimalo me je, kako si učenci in učitelji razlagajo besedo gluhoslepota, kaj mislijo o izobraževanju gluhoslepih ... Po anketah sem izvedla intervjuje, rezultati so bili zelo zanimivi. Všeč mi je bilo, da sem lahko obiskala Center IRIS in si od blizu ogledala šolanje gluhoslepih otrok.

Pridobila sem veliko novih znanj, ki mi bodo prišla prav tudi v prihodnosti. Spoznala sem, da so gluhoslepe osebe tako tople, prijazne, prijetne osebe, da tega sploh ne morem opisati. Hkrati sem spoznala, kako se šolajo gluhoslepe osebe, kar mi je bilo na začetku težko predstavljivo. Helen Keller (1880-1968) je zapisala, da slepota odreže človeka od stvari, gluhoti odreže človeka od ljudi, gluhoslepota pa človeka odreže od sveta, zato je pomembno da jih vključujemo k delovanju, ustvarjanju, učenju, delavnicam ...

Želim si, da bi se tako na naši šoli kot tudi na drugih šolah izvajale delavnice na temo invalidnosti, gluhoslepote, naglušnosti ter slabovidnosti, saj bi le tako mladi dobili boljši vpogled v te izjemne in edinstvene oviranosti. Ljudem moramo pokazati predvsem, kaj vse so gluhoslepi sposobni narediti, in ne, česa ne zmorejo.

Izsledki raziskovalne naloge bi lahko bili koristni za učence, mlade, izobražence, saj bi lahko le ti spremenili miselnost sveta. Nemalokrat pa te osebe srečamo tudi v krogu svojega delovnega prostora, zato je pomembno, da vemo, kako lahko pravilno pristopimo k njim in z njimi komuniciramo.

7 SPLETNI VIRI

7.1 SEZNAM SPLETNIH VIROV

Združenje opozarja: Nujna je sprememba definicije gluhoslepote (5. 12. 2022) Dostopno na spletnem mestu:

<https://ptujinfo.com/novica/slovenija/zdruzenje-opozarja-nujna-je-sprememba-definicije-gluhoslepote>

ZDSSS – zveza slepih in slabovidnih (17. 11. 2022), dostopno na spletnem mestu:

ZDSSS (zveza-slepih.si)

Deafblind international (14. 12. 2022), dostopno na spletnem mestu:

<http://www.deafblindinternational.org>

Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN (23. 11. 2022), dostopno na spletnem mestu:

<http://www.gluhoslepi.si>

European Organizations For Deafblind People (5. 1. 2023), dostopno na spletnem mestu:

<http://www.deafblind.com/>

ZOA – Zakon o osebni asistenci (14. 11. 2022), dostopno na spletnem mestu:

<http://www.pisrs.si/>

JHS – Revija za zdravstvene vede (17. 11. 2022), dostopno na spletnem mestu:

<http://www.jhs.si>

Republika Slovenija GOV (14. 12 . 2022), dostopno na spletnem mestu:

<https://www.gov.si>

Zdravstvene ustanove (5. 12. 2022), dostopno na spletnem mestu:

ustanove.zdravstvene.info

Zavod za gluhe in naglušne (5. 1. 2023), dostopno na spletnem mestu:

<http://www.zgnl.si>

Center IRIS (5. 1. 2023), dostopno na spletnem mestu:

center-iris.si

7.2 SEZNAM KNJIŽNIH VIROV

Simona Gerenčer, Pravica biti človek, 2021, str. 13 -15

Simona Gerenčer, Ljudje z gluhoslepoto v Sloveniji, 2017, str. 25

Gerenčer Pegan, Položaj gluhoslepih v Sloveniji. Socialno delo, 2008, 3–6

Damen in Worm, Congenital deafblindness, 2013, str. 12–16

Dammeyer, 2016, str. 215

Vovk, A. (2012). Gluhoslepota med nami. Ljubljana: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Tarczay, S. (2003). Komunicirajmo drugačije: vodič v svet komunikacije s gluhoslijepim osobama. Zagreb: Hrvatska udruga gluhoslijepih osoba »Dodir«, 2003, str. 43

Žibret, A. (2011). Gluhoslepi, ena najbolj diskriminiranih marginalnih skupina

8 PRILOGE

INTERVJUJI

Intervju s sekretarko Združenja gluhoslepih Slovenije Dlan go. Simono Gerenčer Pegan

Mislite, da je ozaveščenost o gluhoslepih ljudeh dobra ter zakaj tako mislite?

Ozaveščenost o gluhoslepoti zagotovo ni dobra. Veliko ljudi ne razmišlja o tej zelo marginalizirani populaciji. Prav tako področje gluhoslepote prežema polno stereotipov in predsodkov, zaradi česar večinska družba še toliko bolj ne sliši in ne vidi ljudi, ki pravzaprav res ne vidijo in ne slišijo - to je gluhoslepih. Družbo je treba bolj osveščati o obstoju in položaju ljudi z gluhoslepoto.

Kaj mislite, da je največji problem, da je ozaveščenost o gluhoslepoti tako slaba?

Zagotovo lahko rečem, da temu botruje v prvi vrsti pomanjkanje kadra, pomanjkanje sredstev (pre-malo sredstev), nosilci moči niso zainteresirani za skupino šibkih, za ljudi, ki ne prinašajo političnih točk ...

Ali ste že kdaj razmišljali kako bi ozaveščenost o gluhoslepoti med mladimi spremenili?

Idej je sicer veliko, vendar čas tega ne dopušča. Pa vendarle, v šolah bi lahko imeli izbirne vsebine, kjer bi se spoznali s področjem gluhoslepote, spoznali druge načine sporazumevanja (tudi preko dotika) in razvili večjo empatijo drug do drugega. Lahko bi v sodelovanju s posamezno šolo obiskali Združenje DLAN in prišli v stik s posameznimi ljudmi z gluhoslepoto. Tudi na ta način bi se razbijali stereotipi v družbi, hkrati pa bi se zmanjšala socialna izključenost gluhoslepih.

Ali imate v prihodnosti kakšne projekte ozavestiti tako mlade kot tudi starejše prebivalce Slovenije?

Preko medijev vseskozi osveščamo prebivalce, v letu 2022 je bilo Združenje DLAN oziroma gluhoslepoti omenjena več kot 58 krat v medijih. To je zagotovo velika številka, glede na kadrovske in druge kapacitete, ki jih imamo.

Tudi v tem letu načrtujemo nekaj javnih dogodkov, prav tako pričakujemo, da bomo zakonsko uredili pravice gluhoslepih. Slednje bo za sabo potegnilo tudi precej medijske izpostavljenosti.

Ali se v redno službo lahko zaposlijo gluhoslepe osebe?

Ljudje z gluhoslepoto se lahko zaposlujejo dotlej, dokler njihova oviranost ne napreduje do tolikšne mere, da jim slednje onemogoči. Odvisno je torej od napredovanja okvare enega in drugega čutila. Nekateri posamezniki z gluhoslepoto lahko uspešno končajo šolanje, vendar se ne morejo zaposliti, zaradi oviranosti ali pa kmalu po zaposlitvi ugotovijo, da ne zmorejo uspešno opravljati svojega dela. Tako jih že komisija zgodaj oceni kot dela nezmožne in se upokojijo.

Nekateri posamezniki lahko nekaj let ali desetletje (morda celo več) uspešno opravljajo svoje delo, kasneje se invalidsko upokojijo. Je pa zaposlenih ljudi z gluhoslepoto izjemno, izjemno malo.

Kje se lahko zaposlijo gluhoslepe osebe?

Odvisno je od njihove izobrazbe in znanja. Prav tako imajo delodajalci pomisleke, strahove pred zaposlitvijo ljudi z gluhoslepoto, kajti prej ali slej pomeni tudi komunikacijsko bariero, nemalo zdravstvenih težav in zmanjšano učinkovitost.

Intervjuji – Center IRIS

Intervju z ravnateljico Centra IRIS go. Romano Kolar

Zakaj ste se v centru IRIS odločili za posebni program vzgoje in izobraževanja?

Posebni program vzgoje in izobraževanja v Centru IRIS je namenjen predvsem slepim in slabovidnim

mladostnikom z motnjo v duševnem razvoju. Ker slepi in slabovidni mladostniki pri izobraževanju, delu in socializaciji potrebujejo posebne prilagoditve, strokovni delavci pa posebna znanja tiflopedagogike, je bilo smiselno, da se na Centru IRIS izvaja tudi posebni program vzgoje in izobraževanja. Tako lahko pri nas slepi in slabovidni otroci in mladostniki obiskujejo enakovredni osnovnošolski program, program z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program.

Katere so največje prednosti programa?

V našem primeru predvsem možnost šolanja slepih in slabovidnih ter gluhoslepih mladostnikov v okolju, ki jim je poznano in prilagojeno njihovim posebnim potrebam. Prav tako imamo v Centru strokovnjake s področja slepote, ki tem otrokom/mladostnikom pomagajo pri premagovanju specifičnih ovir.

Mislite, da je ozaveščenost o gluhoslepih ljudeh dobra ter zakaj?

Ozaveščenost o gluhoslepih otrocih in mladostnikih v Sloveniji ni takšna, kot bi si želeli. Najverjetneje je razlog v tem, da se o različnih posebnih potrebah šele v zadnjem času več pogovarjamo, drugi razlog pa je ta, da je teh otrok malo. Še vedno se te otroke usmerja v centre glede na primarno težavo, če je otrok npr. gluhi in počasi izgublja vid, se bo najverjetneje šolal v programih za gluhe in naglušne otroke. Če je slep in počasi izgublja sluh pa pri nas, v programih za slepe in slabovidne otroke. Žal pa še ne obstaja program, ki bi bil prilagojen za gluhoslepe otroke.

Zakaj je ozaveščenost o gluhoslepoti tako slaba?

Nekaj sem zapisala že zgoraj. Menim, da je glavni razlog tega malo število oseb z gluhoslepoto in to, da se o gluhoslepoti v izobraževanju pogovarjamo in opozarjamo na težave pri izobraževanju šele nekaj let. Zakon o usmerjenju otrok s posebnimi potrebami gluhoslepote še vedno ne pozna. V 2. členu piše: »Otroci s posebnimi potrebami so otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.« Posledično se o gluhoslepoti ne pogovarjamo toliko in tako, kot bi se morali.

Ali ste že kdaj razmišljali, kako bi ozaveščenost o gluhoslepoti med mladimi spremenili?

Kljub vedno večji ozaveščenosti mladih o posebnih potrebah imamo kot družba na tem področju še veliko dela. Menim, da je najpomembnejše, da mladim v praksi čim pogosteje pokažemo, da lahko tudi oseba s posebnimi potrebami ali gluhoslepa oseba v življenju doseže marsikateri cilj. Veliko se je potrebno pogovarjati o omenjenih temah, premagati je potrebno strah pred stikom z gluhoslepo osebo, torej mlade izobraziti na tem področju. Da pa bodo lahko mladi razumeli vse to, moramo najprej opolnomočiti vse nas malo manj mlade.

Ali nameravate v prihodnosti izpeljati kakšne projekte, s katerimi bi ozaveščali tako mlade kot tudi starejše prebivalce Slovenije?

V Centru IRIS se vsakodnevno trudimo izobraževati posameznike in večje skupine o slepoti, slabovidnosti, gluhoslepoti. Tako se lahko pri nas sprehodite skozi Vrt čutil, večerjate v temi, naši strokovni delavci pripravijo različna, glede na potrebe prilagojena predavanja in izobraževanja, velikokrat odpremo vrata Centra IRIS, da si lahko vsi ogledajo naše delo. Na področju gluhoslepote pa se v zadnjem času tudi sami veliko izobražujemo. V ta namen smo vključeni v evropski projekt Erasmus+ na temo Gluhoslepote. Preko projekta smo že pripravili izvedbeni načrt za poučevanje gluhoslepih otrok.

Kako bi vi izboljšali ozaveščenost o gluhoslepoti med mladimi?

Predvsem je pomemben pogovor in zavedanje, da gluhoslepe osebe obstajajo med nami.

Intervju z vzgojiteljico Tadejo Sitar

Tadeja Sitar je vzgojiteljica predšolskih otrok, ki dela na predšolskem oddelku Centra IRIS. Izobraževala se je na Pedagoški fakulteti, smer predšolska vzgoja, tiflopedagoška dokvalifikacija.

Ali delo poteka individualno ali v skupini?

Delo v vrtcu poteka v skupini in tudi individualno.

Kako se sporazumevate z otroci ter kakšne metode dela uporabljate?

Gluhoslepa otroka v vrtcu imata oba ostanek sluha, eden ima ostanek vida, eden pa je slep. S tistim, ki nima ostanka vida, se učimo brajico – pisavo za slepe.

Ali v vrtcu uporabljate zvezke, učbenike ... ali kaj drugega?

Uporabljamo zvezke, brajev papir in veliko delamo s konkretnimi predmeti.

Kako je potekalo delo v vrtcu med epidemijo covid-19?

Vrtec je bil odprt ves čas, tako da je delo potekalo nemoteno.

Mislite, da je ozaveščenost o gluhoslepih otrocih in ljudeh dobra ter zakaj?

Ozaveščenost o gluhoslepih otrocih je zelo slaba. Trenutno še ni evidence, koliko gluhoslepih otrok je v Sloveniji, in gluhoslepi otroci še nimajo programa, prilagojenega za njihovo šolanje.

Intervju z učiteljico Urško Mikolič

Urška Mikolič je zaposlena na Centeru IRIS. Zdaj dela v svetovalni službi, začela pa je kot vzgojiteljica v dijaškem domu, kjer je tudi največ delala z gluhoslepo deklico, v pokoronskem času pa je tudi nadomeščala porodniško odsotnost v oddelku posebnega programa, kjer se gluhoslepa deklica šola. Končala je dodiplomski in podiplomski študij socialnega dela. Njeni odgovori se nanašajo na čas, ko je delala v dijaškem domu.

Ali pouk poteka individualno ali v skupini?

Pri nas delo poteka v skupini.

Kako se sporazumevate z učenci ter kakšne metode dela uporabljate?

Ker ima majhen ostanek vida, z njo komuniciramo z uporabo znakovnega jezika, kazanja, metoda roka na roko, pisanje.

Ali v šoli uporabljate zvezke, učbenike ... ali kaj drugega?

Z deklico sva uporabljali zvezke in računalnik. Največ pa je praktičnega učenja.

Kako je potekalo šolanje pred, med in po covidu-19?

Pred koronavirusom je potekalo enako kot sedaj.

Med koronavirusom je bilo šolanje na daljavo zelo težko. Deklici smo prebirali knjige prek Zooma, kar je bilo zanje precej težko. Pošiljali smo ji naloge, ki naj jih opravi, izdelke, ki naj jih ustvari, a je bilo to izredno težko obdobje za starše, saj je bilo pretežno delo na njih.

Po koroni smo bili prvi, ki smo odprli svoja vrata. Težko je bilo, saj smo morali nositi masko, zelo veliko obrazne mimike se je s tem zgubilo, še posebej za drugo deklico, ki jo lahko klasificiramo kot gluhoslepo, vendar ima tako ostanek vida in ostanek sluha, a sliši precej slabo. Takrat nas je razumela še mnogo težje.

Ali se je učenje gluhoslepih otrok v času covid-19 spremenilo?

Da, seveda, vsi smo morali biti doma in delo z gluhoslepimi otroci je tako bilo pretežno na starših. Mnogi otroci so v tem času precej stagnirali.

Ali je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

Da. Ni bilo osebnega kontakta in bližine, ki je nujen za delo s to populacijo.

Mislite, da je ozaveščenost o gluhoslepih otrocih in ljudeh dobra?

Ne, še osebe, ki spadajo v kategorijo gluhoslepih se pogosto klasificirajo samo kot gluhi/naglušni ali slepi/slabovidni, okrog tega je precej neznanja, predsodkov ...

Kako bi lahko to spremenili?

Potrebno bi bilo širiti ozaveščenost o gluhoslepoti že od malih nog, nato pa siliti v sistemske spremembe, da bi gluhoslepe osebe lahko imele pravice, ki bi jim morale pripadati.

Intervju z učiteljico Jeleno Grlico

Jelena Grlica poučuje na Centru IRIS. Po poklicu je specialna in rehabilitacijska pedagoginja.

Ali pouk poteka individualno ali v skupini?

V razredu imam 4 učencev. Pouk poteka na način, da vsakemu učencu posebej podam navodila. Poslužujemo se tudi skupinskega dela, ki je vodeno.

Kako se sporazumevate z učenci ter kakšne metode dela uporabljate?

Prilagodim se njihovemu načinu komunikacije. Ena učenka za komunikacijo uporablja slovenski znakovni jezik, z drugo učenko, ki je naglušna, prilagodim jakost zvoka (potrebno je bolj glasno, razločno in jasno govoriti ter sproti preverjati, koliko je slišala in razumela).

Uporabljamo različne metode dela: metode demonstriranja, praktičnih del, risanja, pogovora, ustne razlage, opazovanja, branja in dela s tekstom ...

Ali v šoli uporabljate zvezke, učbenike ... ali kaj drugega?

Uporabljamo zvezke, prilagojene delovne liste, učbenike in računalnik.

Kako je potekalo šolanje pred, med in po covidu-19?

Pred koronavirusom je potekalo v razredu. Šolanje poteka, kot je predvideno v učnem načrtu, prilagojeno vsakemu posamezniku znotraj skupine posebnega programa.

Med koronavirusom je potekalo prek računalnika. Dobili so navodila za posamezno nalogo in so (nekateri samostojno, drugi s pomočjo staršev) rešili in pošiljali narejene naloge.

Po koronavirusu poteka v razredu. Šolanje poteka, kot je predvideno v učnem načrtu, prilagojeno vsakemu posamezniku znotraj skupine posebnega programa.

Ali se je učenje gluhoslepih otrok v času covid-19 spremenilo?

Takrat se je šolanje zelo spremenilo. Zelo so pogrešali telesni stik že zaradi same komunikacije. Delo na računalniku ne more in ne sme biti edini način poučevanja gluhoslepih oseb.

Ali je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

Da.

Zakaj?

Delo z gluhoslepimi osebami zahteva posebna, specialna znanja ter direkten, neposreden stik med učiteljem in učencem; posebno prilagoditev gradiv, delovnih listov, posebno računalniško opremo, lupe, prilagojeno osvetlitev prostora ... Vse to je bilo težko zagotoviti našim učencem, smo se pa maksimalno trudili in naredili vse, kar je bilo v naših močeh pri delu na daljavo.

Mislite, da je ozaveščenost o gluhoslepih otrocih in ljudeh visoka?

Mislim, da je treba še ozaveščati širšo okolico o slepih, slabovidnih, gluhih, naglušnih in gluhoslepih, o njihovih potrebah, ker imajo pogosto drugačne, stereotipne predstave in predsodke. Zato se trudimo čim več ozaveščati ljudi v naši okolici z vključevanjem v družbo. Pogosto gremo na sprehod, na igrišča, v trgovine, na sok, v center Ljubljane, v gledališče, na izlete ... Moje izkušnje so takšne, da se na ta način najbolj vpliva na ozaveščenost in sprejemanje oseb s posebnimi potrebami.

INTERVJUJI – ZGNL (Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana)

Intervju z učiteljico Meto Štampek

Maja Štampek poučuje na Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL). Po izobrazbi je sudropedagoginja.

Ali pouk poteka individualno ali v skupini?

V skupini

Kako se sporazumevate z učenci ter kakšne metode dela uporabljate?

EIS program s prilagoditvami za slabovidne in gluhe (tolmač) ter v slovenskem znakovnem jeziku.

Ali v šoli uporabljate zvezke, učbenike ... ali kaj drugega?

Zvezke, učbenike, računalnike, tablice ...

Kako je potekalo šolanje pred, med in po covidu-19?

Pred koronavirusom je potekalo v skupini. Med koronavirusom je potekalo na daljavo. Po koronavirusu pa poteka v skupini.

Ali se je učenje gluhoslepih otrok v času covida-19 spremenilo?

Da.

Ali je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

Da.

Intervju z učencem Žanom Svetlinom

Žan Svetlin obiskuje 5. razred Osnovne šola ZGNL. Žanova straša imata okvaro sluha, on pa ima prirojeno gluhoslepoto, se pravi od rojstva dalje. Ima popolno izgubo sluha ter ostanke vida.

Kako je potekalo šolanje do sedaj?

V Osnovni šoli ZGNL sem od 1. razreda. Velikokrat mi je težko slediti pouku v šoli.

Ali pouk poteka individualno ali v skupini?

V skupini (3., 4. in 5. razred skupaj).

Kako se sporazumevaš z učiteljem/učiteljico?

Uporabljam znakovni jezik.

Ali v šoli uporabljate zvezke, učbenike ... ali kaj drugega?

Uporabljam zvezke, učbenike, računalnik, optični pripomoček (lupo), tablice ...

Kako je potekalo šolanje pred, med in po covidu-19?

Pred koronavirusom v skupini. Med koronavirusom na daljavo, prek Zooma. Po koronavirusu v skupini.

Je bilo šolanje težje v času koronavirusa?

Bilo mi je lažje, saj je bilo manj učne snovi.

Kaj je bila zate prednost in slabost koronavirusa?

Pouk je bil lažji, vendar mi je bilo dolgčas.

Katere predmete imaš v šoli?

Poleg rednih predmetov imam še dva dodatna in sicer računalništvo in komunikacija, ki pa se ne ocenjujeta.

Kje boš delal po končanem šolanju?

Rad bi bil slaščičar.

Kaj delaš v prostem času?

Gledam televizijo, se igram in pogovarjam s prijatelji.

Intervju z Jakobom Zupaničem

Jakob Zupanič je gluhoslepa oseba, ki ima pridobljeno gluhoslepoto. Okvaro sluha so opazili kmalu po rojstvu; diagnoza o okvari vida pa je bila potrjena pri 11 letih. Zdravniki pravijo, da je vzrok za gluhoslepoto genetski. Hodi na Višjo strokovno šolo za gostinstvo in turizem Bled.

Katero šolo si obiskoval?

1. in 2. razred Osnovne šole Šentvid, od 3. do 9. razreda pa Osnovno šolo Alojzija Šuštarja. Naprej sem šel na srednjo ekonomsko šolo.

Kako je potekalo šolanje?

Super, kar sem potreboval, so mi prilagodili.

Ali pouk poteka »ena na ena« ali v skupini?

V skupini.

Ali v šoli uporabljate zvezke, učbenike ...?

Uporabljam isto gradivo kot ostali učenci.

Kako je potekalo šolanje pred, med in po covidu-19?

Pred koronavirusom je pouk potekal normalno, uporabljali smo zvezke in učbenike. Med koronavirusom je pouk potekal prek računalnika. Po koronavirusu pa pouk poteka spet tako, da uporabljamo zvezke in učbenike.

Je bilo zate šolanje težje v času koronavirusa?

Ni bilo težje, ampak ne bi rad več tega ponovil. Ker je lažje biti v živo v šoli kot pa prek računalnika doma.

Kaj je bila zate prednost in kaj slabost koronavirusa?

Prednost je bila, da smo bili doma in smo delali prek računalnika in smo lahko »plonkali« pri izpitih.

Slabost pa, da ni bilo enako, kot je, kadar poteka pouk v živo. Kar so nas učili, si nisem zapomnil.

Med katerimi programi si lahko izbiral po končani osnovni šoli?

Lahko sem izbiral med vsemi programi, ki so bili prilagojeni zame. Izbral sem ekonomsko srednjo šolo.

Ali se lahko vpišeš na fakulteto in med katerimi programi lahko izbiraš?

Izbiraš lahko med različnimi fakultetami, je pa odvisno, koliko imaš okvarjen vid in sluh. Jaz sem izbral VGS Bled in sedaj pišem diplomu.

Katere predmete imaš v šoli?

Več ali manj smo imeli strokovne predmete, kot so pravo, informatika, trženje storitev, razni jeziki in predmeti o velnesu.

Ali imaš prijatelje?

Imam veliko prijateljev, kolegov. Med njimi je približno deset mojih pravih prijateljev.

Intervju z Niko Jurc

Nika Jurc je gluhoslepa oseba, ki ima pridobljeno gluhoslepoto. Okvara sluha oz. naglušnost je pri njej prisotna že od rojstva. Okvara vida se je pojavila v puberteti med 16. in 18. letom. Sprva se je začelo z nočno slepoto in s postopnim izgubljanjem perifernega vida. Vzrok za gluhoslepoto je Usherjev sindrom. Šolanje je zaključila na srednji ekonomski šoli v Mariboru.

Katero šolo si obiskovala?

Hodila sem v običajno osnovno šolo v Mariboru (Osnovna šola bratov Polančičev). Šolanje sem nadaljevala na Srednji ekonomski šoli Maribor, ki sem jo tudi uspešno zaključila. Kasneje sem obiskovala tudi Višjo strokovno šolo za gostinstvo in turizem (smer turizem), vendar šolanja nisem zaključila.

Kako je potekalo šolanje?

V redu, učnih težav nisem imela. Vedno sem morala sedeti v prvi vrsti, da sem dobro slišala, nosila sem tudi FM aparat, vendar zelo redko, saj so ga zavračali ravno učitelji. V srednji šoli sem imela možnost dodatnih ur, pri tujem jeziku in matematiki. Na maturi sem imela možnost podaljšanega pisanja, kar mi je prišlo zelo prav.

Ali je pouk potekal »ena na ena« ali v skupini?

Pouk je potekal normalno, v skupini.

Kako si se sporazumevala z učiteljem/ učiteljico?

Težav s komunikacijo nimam. Slišim sogovornika in sposobna sem govoriti, komunicirati brez tolmača.

Ali ste v šoli uporabljali zvezke, učbenike ...?

V šoli nisem potrebovala nobenih prilagoditev in sem lahko sodelovala pri normalnem pouku, v običajni šoli, z običajnimi pripomočki, zvezki, učbeniki, delovnimi zvezki ...

Med katerimi programi si lahko izbirala po končani osnovni šoli?

Zaključila sem s prav dobrim uspehom in izbirala sem lahko med gimnazijo ali tehniškimi programi. Odločila sem se za Srednjo ekonomsko šolo, saj je bila šola v bližini mojega doma in to mi je pomenilo največ.

Ali si se lahko vpisala na fakulteto in, če da, med katerimi programi si lahko izbirala?

Srednjo šolo oziroma maturo sem zaključila z odličnim uspehom. Omejitve sem imela tam, kjer je bila potrebna opravljena splošna matura, sicer pa sem lahko izbirala med vsemi strokovnimi šolami.

Katere predmete si imela v šoli?

Vedno sem imela vse predmete.

Ali imaš prijatelje?

Imam prijatelje, znance, kolege.

Koliko prijateljev imaš?

Kamor pridem, stkem kakšno prijetno poznanstvo. Pravih prijateljev imam pa pet.

Anketni vprašalnik za učence

Pozdravljeni, učenke in učenci Osnovne šole 8 talcev Logatec.

Sem Lina Ciglarič in obiskujem Osnovno šolo 8 talcev Logatec. Odločila sem se narediti raziskovalno nalogo na temo »Gluhoslepota v času izobraževanja«. Zanima me, kako je potekalo šolanje gluhoslepih učencev pred, med in po covidu-19.

Moja mentorica je gospa Maja Grbec Švajncer.

S to anketo želim izvedeti, kaj vi mislite o šolanju gluhoslepih otrok in kaj na splošno menite o gluhoslepoti.

Že vnaprej se vam zahvaljujem za izpolnjen vprašalnik.

Lep pozdrav

Lina Ciglarič

1. Razred: _____

2. Spol:

- a) Moški.
- b) Ženski.

3. Kaj je gluhoslepota?

- a) Hkratna popolna ali delna izguba vida in sluha.
- b) Popolna izguba vida.
- c) Popolna izguba sluha.

4. Ali si že kdaj spoznal/-a gluhoslepo osebo?

- a) Da.
- b) Ne.

5. Katera od navedenih vrst gluhoslepote misliš, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

- a) Prirojena gluhoslepota (do dveh let starosti).
- b) Pridobljena gluhoslepota (po drugem letu starosti).

6. Kje misliš, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožiš lahko več odgovorov.

- a) V posebnih zavodih (npr. za gluhe in naglušne).
- b) V običajnih šolah (npr. osnovne šole).
- c) V šolah s prilagojenim programom.
- d) V nobenih šolah.
- e) V vseh šolah, ki so izpostavljene v odgovorih a), b) in c).

7. Ali misliš, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

- a) Da.
- b) Ne.

8. Ali misliš, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

- a) Da.
- b) Ne.

Pojasni svoje mnenje.

_____.

9. Ali misliš, da gluhoslepi pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

- a) Da.
- b) Ne.

10. Misliš, da si lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program?

- a) Da.
- b) Ne.

Utemelji svojo izbiro.

11. Ali misliš, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod?

- a) Da.
- b) Ne.

Če si obkrožil črko b, utemelji, kje misliš, da se največkrat zaposlijo, oziroma ali misliš, da so brezposelni.

12. Kaj bi naredil/-a, če bi srečal/-a gluhoslepo osebo, ki potrebuje pomoč pri prečkanju ceste?

- a) Šel/šla bi do njega in mu skušal/-a pomagati.
- b) Šel/šla bi stran od njega in se delal/-a, da se ni nič zgodilo.
- c) Poiskal/-a bi pomoč.

Drugo: _____

13. Predstavljaš si, da zdaj postaneš gluhoslep/-a. Čemu bi se najtežje odrekel/-a?

- a) Vožnji avta.
- b) Potovanjem (npr. z letalom).
- c) Videti svoje prijatelje, družino.
- d) Slišati svoje prijatelje, družino.
- e) Izobraževanju za nek poklic, ki ga ne moreš opravljati, če si gluhoslep.
- f) Kolesarjenju.
- g) Poslušanju glasbe.
- h) Naravi (npr. poslušanju ptičjih zvokov).

Drugo: _____

14. Kako ti preživljaš svoj prosti čas?

Anketni vprašalnik za učitelje

Pozdravljeni, učitelji in učiteljice Osnovne šole 8 talcev Logatec.

Sem Lina Ciglarič in obiskujem 9. razred Osnovne šole 8 talcev Logatec. Odločila sem se narediti raziskovalno nalogo na temo »Gluhoslepota v času izobraževanja«. Zanima me, kako je potekalo šolanje gluhoslepih učencev pred, med in po covidu-19.

Moja mentorica je gospa Maja Grbec Švajncer.

S to anketo želim izvedeti, kaj vi mislite o šolanju gluhoslepih otrok in kaj na splošno menite o gluhoslepoti.

Že vnaprej se vam zahvaljujem za izpolnjen vprašalnik in vas prosim, da ga oddate gospe Maji Grbec Švajncer v njen predalček v zbornici.

Lep pozdrav

Lina Ciglarič

1. Spol:

- a) Moški.
- b) Ženski.

2. Kaj je gluhoslepota?

- a) Hkratna popolna ali delna izguba vida in sluha.
- b) Popolna izguba vida.
- c) Popolna izguba sluha.

3. Ste že kdaj srečali gluhoslepo osebo?

- a) Da.
- b) Ne.

4. Ste kdaj poučevali otoka, ki je gluhoslep?

- a) Da.
- b) Ne.

5. Če ste na 4. vprašanje odgovorili z DA, me zanima, katere metode dela ste uporabili?

6. Če ste na 4. vprašanje odgovorili z NE, me zanima, kako bi se organizirali oz. katere metode dela bi uporabili?

7. Katera od navedenih vrst gluhoslepote mislite, da je v času izobraževanja bolj pogosta?

- a) Prirojena gluhoslepota (do dveh let starosti).
- b) Pridobljena gluhoslepota (po drugem letu starosti).

8. Kje mislite, da se lahko šolajo otroci z gluhoslepoto? Obkrožite lahko več odgovorov.

- a) V posebnih zavodih (npr. za gluhe in naglušne).
- b) V običajnih šolah (npr. osnovne šole).
- c) V šolah s prilagojenim programom.
- d) V nobenih šolah.
- e) V vseh šolah, ki so izpostavljene zgoraj v odgovorih a, b in c.

9. Ali mislite, da se je učenje gluhoslepih otrok v času koronavirusa spremenilo?

- a) Da.

b) Ne.

10. Ali mislite, da je bilo šolanje za učence z gluhoslepoto težje v času koronavirusa?

a) Da.

b) Ne.

Pojasnite, zakaj ste obkrožili prav ta odgovor.

11. Ali bi na učenca z gluhoslepoto gledali drugače kot na druge učence?

a) Da.

b) Ne.

12. Ali mislite, da pri svojem pouku uporabljajo zvezke, učbenike, beležke ...?

a) Da.

b) Ne.

13. Mislite, da lahko gluhoslepi otroci izberejo katerikoli srednješolski program?

a) Da.

b) Ne.

Utemeljite svojo izbiro.

14. Ali mislite, da se lahko ljudje z gluhoslepoto zaposlijo povsod?

a) Da.

b) Ne.

Če ste obkrožili črko b, utemeljite, kje mislite, da se največkrat zaposlujejo, oziroma ali mislite, da so brezposelni.

15. Kaj bi naredili, če bi srečali gluhoslepega človeka, ki potrebuje pomoč pri prečkanju ceste?

a) Šel/šla bi do njega in mu skušal/-a pomagati.

b) Šel/šla bi stran od njega in se delal/-a, da se ni nič zgodilo.

c) Poiskal/-a bi pomoč.

Drugo:
